

Neročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Čekovni račun. Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Po odstopu Kiosejvanova

Odstop Kiosejvanova, ki je vodil politiko Bolgarije četrta leta, zunanji minister pa je bil kot eden najboljših bolgarskih diplomatov pet let, je presenetil Evropo v takem trenutku, ko se nihče ne more zadovoljiti z uradno izjavo, da izprememba vlade v Sofiji ne pomeni nobene izpremembe ne zunanje, ne notranje politike Bolgarije. Kiosejvanov je bil izmenjan z Filovom, učenim arheologom, ki svojčas niti ministrstva prosvete ni prevzel rad. Da je bil imenovan za ministra zunanjih zadev bivši belgradski poslanik Ivan Popov, to je popolnoma na črti bolgarske politike, katere se je zvesto držal Kiosejvanov, dočim izmenjava ministra notranjih zadev, ki je bil najboljši pomočnik Kiosejvanova, pomeni vsaj izpremembo na področju notranje politike.

Da so nastali v bivšem kabinetu notranje-politični spori, je znano, kakor je znano, da preveč sijajni izid volitev za sobranje ni zadovoljil opozicije, za katero se je postavil Kiosejvanov poljedelski minister Bagrjanov. Toda tak v sedanjih razmerah malenkostni spor nikoli ne bi zadostoval, da se izmenja predsednik vlade, ki je v najbolj važni dobi tako dolgo trdno in spretno pa tudi uspešno krmaril bolgarsko politiko. Naš list je takoj ob nastopu nove vlade v nasprotju z uradno izjavo, da se v Sofiji ničesar ni izpremenilo razen oseb, prinesel poročilo, da spravljajo v poučenih krogih odstop Kiosejvanova v zvezi z namero, da bi se bolgarska zunanja politika preokrenila v drugo smer, ki jo zagovarja minister Bagrjanov, ki velja za prijatelja Sovjetske Rusije. Kakor se razvidi sedaj iz komentarjev inozemskega tiska, ki je prvotno na podlagi domnevanj v Londonu beležil, da je Kiosejvanov moral odstopiti zaradi svojega preveč nevarnega približevanja Moskvi in da je sedaj pričakovati iz Sofije smeri, ki bo ugajala zapadnim veselilam in njuni turški zaveznici, je naša vest slonela na dejanskih podlagah.

V Sofiji so torej, kar nam danes potrjuje tudi »Osservatore Romano«, zmagali razlogi, s katerimi je pobijal zunanjo politiko Kiosejvanova minister Bagrjanov in njegovi pristaši. Ti so namreč Kiosejvanova že takoj po sklepu zasedanja Balkanske zveze v Belgradu dolžili, da se je preveč vdal političnemu zamislu Balkanske zveze, ki se prizadeva za ohranitev nevtralnosti vseh balkanskih držav, kar nismo goče drugače, kakor da vse te države, ki imajo med seboj ta in ona sporna vprašanja, rešitev teh vprašanj, ki se morajo na vsak način poravnati po medsebojnem mirnem sporazumu, odložijo, ker bi brezuspešno razpravljanje o njih v sedanjem nevarnem času le pomenilo vodo na mlin tistim stremljenjem, ki bi rada potegnila v vojni vihar tudi Balkan. Po mnenju »Osservatora« bi se bili ugovori zoper politiko Kiosejvanova rodili iz nerazumevanja te politike, o kateri so nekateri pričakovali to, da bo Bolgarija v plačilo za svoje lojalno zadržanje dobila bolj konkretna zagotovila, da bodo njene narodne zahteve in težnje saj kolikor toliko vpoštovane, ne pa takorekoč položene na led za nedoločeno dobo. Ali je ta opozicija šla še delj in ali zagovarja popolno preokrenitev bolgarske zunanje politike, se še ne ve, na vsak način pa bi iz premembe vodstva bolgarske vlade sledilo, da je pričakovati naslona Sofije na Moskvo. Mogoče je to samo taktika, da si Bolgarija zagotovi, kakor temu pravijo v Sofiji, večjo svobodo gibanja v okviru balkanskih držav, nasproti katerim je Bolgarija v kaj različnih odnosih: v najboljših z Jugoslavijo, v kolikor toliko znošnih z Grčijo, v kočljivih in še čisto nerazjasnjenih pa z Romunijo, ki ima (kakor tudi Grčija in Turčija) garancije in pakte z zapadnima veselilama, ki bi stopili v veljavo, kakor hitro bi se na Balkanu pojavili vplivi ali dejanja, ki bi ogrozili te države in ki bi jih mogli v Sofiji smatrati za pravo priložnost, da se reši vprašanje Dobrudže.

Nadaljna razmotrivanja o tem so prezgodnja, dokler se ne bodo videli prvi obrisi zunanje politične smeri, ki jo misli dejansko ubrati nova bolgarska vlada. O Kiosejvanovu vemo, da je vozil v sedanjem tako kritičnem času zelo previdno in da je ta previdnost že sama na sebi bila močan porok za uspešnost politike, ki naj bi zasigurala mir na Balkanu in dopuščala možnost, da se njenim nacionalnim potrebam ugodno v okviru skupnih interesov vsega Balkana in bodočega prijateljskega sodelovanja vseh balkanskih držav. Sedanji zunanje-politični trenutek pa je še kočljivejši in nevarnejši in nalaga vsem balkanskim državnikom ogromno odgovornost, tako da vsi s skrbjo pričakujejo, kako se bo usmerila država, s katero veže Jugoslavijo najiskrenejše prijateljstvo, ki se je že dozaj izkazalo, kako močan činitelj more biti v prizadevanju za čim večjo neodvisnost balkanske politike od tujih vplivov s katerekoli strani in za povezanost vseh balkanskih držav v medsebojno prijateljstvo in vzajemno politično sodelovanje v blagor vsake in vseh.

Zemunska vremenska napoved za 22. februar: Prevladovalo bo vedro vreme v severnih in južnih krajih. V sredini države in na vzhodni polovici se bo postopoma razvedrilo. Tu pa tam bo še nekaj snega. V vsej državi pa bo precejšen mraz.

Sporazum o izvozu romunskega petroleja:

Romunija naj letno prodaja Nemčiji 1,250.000 ton petroleja

Zaradi tega sporazuma bo Anglija zopet prodajala Romuniji vojni material in drugo blago

London, 21. februarja. t. Reuter: Pred nekaj tedni je ves svet razburila vest, da je prišlo do hudih sporov zaradi romunskega petroleja med Romunijo, Anglijo in Francijo. Romunska vlada je hotela izvršiti popolno kontrolo nad proizvodnjo petroleja in nad prodajo petroleja, ki se pridobiva v Romuniji.

Zaradi nameranih odredb sta se opravičeno razburili Anglija in Francija, ker je mnogo romunskih petrolejskih vrelcev v rokah francoskih in angleških delničarjev. Romunska vlada pa je menila, da mora ona usmerjati izvoz svojega narodnega bogastva, posebno še zaradi tega, ker je bila po lanskoletnih gospodarskih dogovorih z Nemčijo vezana, da mora vsako leto dobavljati Nemčiji precejšnjo količino petroleja. Med tem pa je izbruhnila vojna in tako se je nenadoma zgodilo, da bi morali iz Romunije takorekoč angleški in francoski lastniki romunskih petrolejskih vrelcev zalagati Nemčijo s petrolejem. Petrolej pa je eno glavnih pogonskih sredstev za mehanizirane dele armad, predvsem za letala.

Romunska vlada se je hotela izogniti težavam na ta način, da je hotela nad vso petrolejsko industrijo v Romuniji uvesti vladni vrhovni komisariat, ki bi znatno omejil pra-

vice lastnikov. Tako je vlada menila, da bo lahko dosegla tisti red v izvozu, ki jo je vezal z gospodarsko pogodbo, ki jo je imela z Nemčijo. Vlada se nikakor ni smela v sedanjih razmerah pregrešiti nad temi določbami proti Nemčiji.

Toda Francija in Anglija sta takoj posegli vmes in napovedali celo vrsto ostrih odredb proti Romuniji in njeni nameri. Govorilo se je celo, da mislita Anglija in Francija odpovedati svoja poročstva za nedotakljivost romunskega ozemlja. Vendar do izrednih ukrepov ni prišlo; obe vladi sta samo omejili, oziroma ukinili izvoz v Romunijo, dokler se ne uredi zadeva izvoza romunskega petroleja v Nemčijo.

Novi sporazum dovoljuje izvoz 1,250.000 ton petroleja v Nemčijo

Sedaj pa poročajo — tako vsaj izjavljajo dobro poučeni krogi — da je prišlo med francosko in angleško vlado do sporazuma o tem, kako se naj uredi težava z romunsko vlado, ki so nastale

zaradi izvoza petroleja v Nemčijo. Ta sporazum je sedaj že tako popoln, da je angleška vlada že dovolila izvoz vseh predmetov v Romunijo; ta izvoz je tri tedne počival.

Francoska in angleška vlada sta namreč poslali v Romunijo strokovnjake, ki so proučili prave namene romunske vlade, prav tako pa so proučili vse okolnosti o proizvodnji petroleja. Ti strokovnjaki so v Bukarešti prejeli zelo jasna zagotovila od romunske vlade in ob koncu preteklega tedna je angleška vlada že prejela celotno poročilo iz Bukarešte.

Po zagotovilih angleških vladnih krogov bo Romunija omejila izvoz petroleja v Nemčijo tako, da ga bo poslala tja letno približno 1,250.000 ton. Letna proizvodnja v Romuniji znaša približno 7 milijonov ton. Toda zaveznikom bi bilo mogoče ukreniti še nadalje, da bi se ta izvoz lahko omejil.

Zaradi tega sporazuma bo sedaj Anglija zopet začela pošiljati v Romunijo vojni material in vse vojne potrebščine. Pred nekaj dnevi je že odpelala v Romunijo tri nove torpedovke.

Odmev Chamberlainovega govora v Berlinu

Nemčija meni, da hočeta Anglija in Francija razširiti vojno na sever

Berlin, 21. februarja. AA. DNB: Današnji nemški tisk nadaljuje pisanje v zvezi z napadom na »Altmark«.

»Berliner Lokal Anzeiger« piše zelo ostro proti angleškemu postopanju ter pravi, da je Chamberlain sedaj proglasil, da so prenehale veljati odredbe mednarodnega prava. Ta izzivanja, pravi list, bodo še bolj okrepila odločnost nemškega naroda. List se sprašuje, ali bodo drugi narodi, ki so zaradi takih angleških postopanj prizadeti, ostali še nadalje nevtralni. »Völkischer Beobachter« polemizira z londonskim »Daily Mailom«, za katerega pravi, da stoji zelo blizu angleški admiraliteti. »Völkischer Beobachter« posebno naglašuje trditev »Daily Maila«, da je angleška mornarica odločena voditi brezobzirno vojno na morju. List pravi, da lahko s tem za nevtralne države nastanejo nove nevarnosti.

»Berliner Börsen Zeitung« komentira izjavo, ki jo je dal včeraj Chamberlain v spodnjem domu v zvezi z napadom na »Altmark«, ter pravi, da je Chamberlain s to svojo izjavo dokazal, da obstaja popolna soglasnost med posadko angleške ladje »Cossack« in angleško vlado. List pravi, da bi bil »Cossack« lahko napadel »Altmark« še predno je ta ladja zaplula v Jasingford, toda zdi se, pravi list, da se angleški mornarji niso čutili dovolj močne za ta podvig. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da odlikovanje poveljnika »Cossacka« in govor predsednika vlade Chamberlaina jasno dokazujeta, da se je vsa Anglija z vso svojo avtoriteto postavila na stran posadke »Cossacka« ter popolnoma odobrila njegov napad na nemško ladjo »Altmark«. Nato se bavi list s Chamberlainovimi izjavami o aktivni nevtralnosti. List pravi, da se ta Chamberlainova fraza nedvomno krije s pisanjem francoskega tiska, ki pravi, da ne bo mogoče več dolgo prenašati pasivne nevtralnosti malih držav. To očividno dokazuje, da imata Anglija in Francija namen razširiti vojno na severu.

Odmev v Parizu

Pariz, 21. februarja. AA. Havas: Listi še nadalje objavljajo komentarje v zvezi s skandinavsko

nevtralnostjo. »Petit Parisien« naglašuje, da Chamberlainu ni bilo težko pobiti Kohtovih argumentov. Norvežani enostavno niso izvršili svoje dolžnosti, ker so dovolili nemški ladji »Altmark« pluti po norveških teritorialnih vodah brez ozira na to, kaj se na ladji nahaja. Norvežani so zapirali oči pred vestmi, ki so bile objavljene pred več tednih v ameriških listih, iz katerih se je videlo, da je bila »Altmark« pomožna ladja, ki je bila dodeljena vojni ladji »Admiral Graf v. Spee«. Ameriški listi so pisali tudi to, da je imela »Altmark« prepeljati v Nemčijo ujetnike, ki jih je pobrala s torpedirar-

Debata v spodnji zbornici:

Anglije ne more nikdo presenetiti

London, 21. febr. t. Reuter: V angleški spodnji zbornici je ministrski predsednik Chamberlain o priliki debate odgovarjal na vprašanje, zakaj ni podal obširne izjave o vojnih dogodkih zadnjih dni. Chamberlain je odgovoril, da nima namere dati obširnih obvestil, ker bi jih lahko sovražnik izrabljaj. Chamberlain je dalje izjavil, da je Velika Britanija pripravljena na obrambo proti letalskim napadom in da v tem oziru nikdar ne more biti presenečena. Poudaril je, da se zanaša na hrabrost in sposobnost angleških letalcev in na junaštvo angleške kopne vojske. Naše obrambne metode pred letalskimi napadi so dobre in se še izpopolnjujejo.

Nato so se poslanci obrnili na mornariškega ministra Churchilla. Zbornica je zahtevala podatke o tem, kako tonejo sovražne podmornice v zadnjem času, nakar je Churchill odgovoril sledeče:

Odmev na Norveškem

Oslo, 21. februarja. AA. Norveška telegrafska agencija: List konservativne stranke »Morgenbladet« se bavi z včerajšnjim Chamberlainovim govorom in pravi, da je šel molče preko nekaterih zelo važnih točk v zvezi z incidentom »Altmarka«. Norveška vlada je izrazila odločno in jasno svoje stališče in poudarila svojo trdno odločnost, da v prvi meri izvrši svoje dolžnosti kot vlada nevtralne države. Glavni cilj Norveške je ohranitev lastne nevtralnosti.

»Mi nismo vedeli, da bomo imeli tak uspeh pri potapljanju nemških podmornic. Uspeh potapljanja pa ne more biti zmerom enak. Odvisen je pač od tega, kako sovražnik nastopa, namreč ali napada z večjim številom podmornic trgovske ladje, ali pa, če se podmornice vračajo v lastna pristanišča, da bi si naložila gorivo in izvršila popravila. Razvidno je, da je bil naš uspeh pri potapljanju podmornic enak mojim izjavam v decembru preteklega leta. To se pravi, povprečno potapljammo tedensko dve do štiri podmornice. To je več, kakor pa jih Nemčija lahko zgradi novih.«

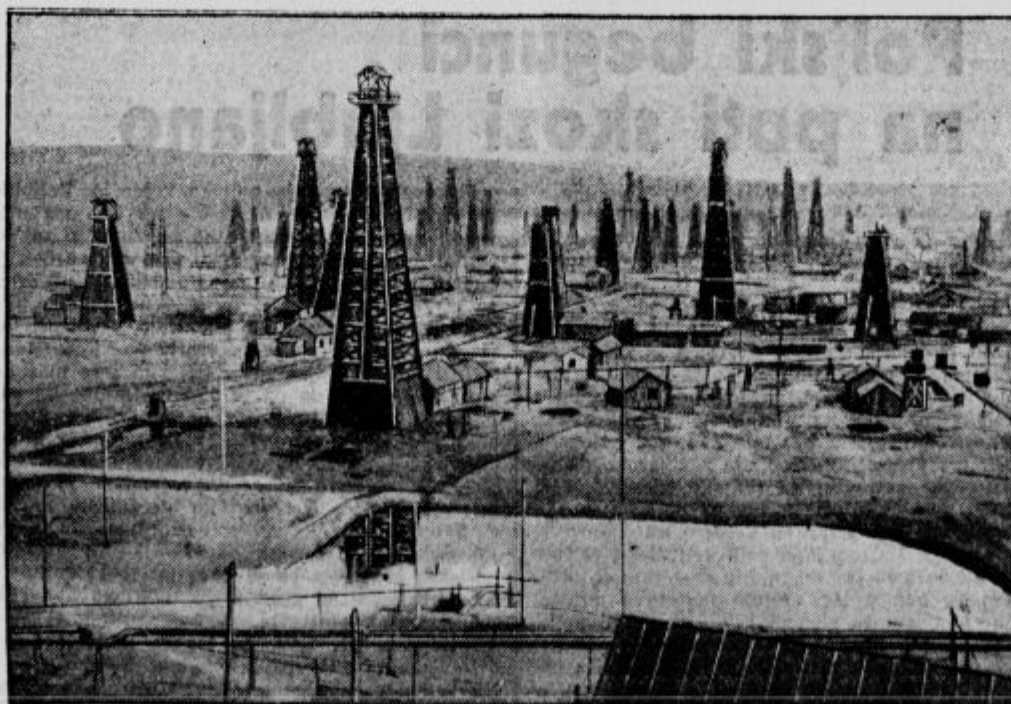
Državnega podtajnika v zunanjem ministru Buttlerja so poslanci vpraševali, če je angleška vlada podzvela kakšne korake proti bombardiranju finskih mest in civilnega prebivalstva s strani sovjetskih letalcev. Buttler je odgovoril, da je bombardiranje finskega prebivalstva zares zločin, ki ga ni mogoče dovolj obsoditi. Naša vlada še ni vložila dosedaj nikakega protesta, ker pomeni, da tak korak ne bi rodil nobenega uspeha.

Nemška oklopna križarka „Admiral Scheer“ v Južnem Atlantiku

Montevideo, 21. febr. t. Reuter: Pooblaščen vladni krogi izjavljajo, da je nemška žepna oklopna križarka »Admiral Scheer« ali pa križarka iste vrste morda »Deutschland-Lützow« sedaj v Južnem Atlantiku na preži za napad na trgovske parnike. Časopisje je razširilo vest, da se blizu nje nahaja tudi nemška trgovska ladja »Lachens«, ki je pred kratkim odplula natovorjena s premogom iz Ostensiblyja in napovedala, da odhaja v Buenos Aires. Ta ladja zalaga sedaj nemško žepno križarko z vsemi potrebščinami.

Kitajci ubili 500 japonskih častnikov

Hongkong, 21. febr. b. Kakor se poroča iz resnega vira, je izbruhnil med kitajskimi četami, ki so jih rekrutirali Japonci na kitajskem ozemlju, upor. Četa je bila razbita. 1800 vojakov je prešlo na stran Čangkajška z vso opremo, z vsem orožjem in vojnim materialom. Ubityh je bilo 500 japonskih častnikov.

Petrolejski vrelci v Romuniji — polja nekrvavih bitk v sedanjih vojni

Politični zapiski

»Nepopravljivi dr. Kramer«

Pod tem debelo tiskanom naslovom je »Zagrebački list«, glasilo poslancev HSS, dr. Zige Sholla, prinesel naše poročilo o Kramerjevih govorih v Ljubljani, kjer je zabaval zoper Mačkov režim na Hrvaškem. — »Jutro« je zaradi teh naših poročil že nekaj dni vse iz sebe. Enkrat opleta okoli sebe, češ da »ovajamo«, drugič pa zatrjuje, češ da »dr. Kramer ni res tako govoril«. Potem se spet tolaži, češ da tega v Zagrebu itak ne verjamejo, da zagrebski listi o vsem tem molče itd. Na vse to motanje je poudarjamo, da smo kot časnikarji o Kramerjevih govorih poročali golo resnico, da pa nas Kramerjeve skrbi, kaj bo Zagreb k temu rekel, nič ne brigajo. Po naših mislih bi molč zagrebskih listov o tej zadevi mogel pomeniti edinote, da se jim ne splača več pečiti se z ideologom JNS. Sicer pa je menda kar dovolj povedano, če glasilo poslancev HSS zapiše »Nepopravljivi dr. Kramer« in če Mačkov glasilo »Hrvatski dnevnik« prinaša v Zagrebu sestavljeno poročilo o razmerah JNS v Sloveniji. Da bi g. dr. Kramer zdaj rad zabrisal vtisek svojih res nerodnih govorov, to bo vsakdo razumel, ampak kriv si je sam ter naj bo to meče krivde na nas, ki smo o tem le suho poročali. Želimo mu vso srečo pri opravičevanju v Zagrebu, vendar pa priporočamo, naj bi »Jutro« svojega šefa ne opravičevalo z »ovađuštvom« in »neresnicost«, ker bi tako opravičilo ne bilo resnično in zato tudi ne iskreno. Ampak to je zadeva, ki se že ne tiče več nas, marveč le g. dr. Kramerja in Zagreba.

»Hrvatski dnevnik« o razmerah JNS v Sloveniji

»Hrvatski dnevnik« prinaša poročilo o razmerah, ki vladajo v vrstah slovenskega dela JNS. Takole pravi: »V Sloveniji zadnje mesece opazimo v vrstah JNS veliko gibanje. Cele organizacije JNS so nameravale pristopiti samostojni demokratični stranki, ki pa ni hotela sprejeti organizacij v celoti, pač pa je rekla, da je pripravljena sprejeti posamezne člane JNS, ki se politično niso kompromitirali. V Zagrebu je bil predsednik akcijskega odbora SDS za Slovenijo, dr. Vladimir Suklje, ki se je sešel s prvaki SDS v Zagrebu. Ta akcija pa je naletela na odpor ljubljanskega »Jutra«, ki je v nedeljski številki prineslo napad na akcijski odbor SDS v Sloveniji in na akcijo slovenskega dela radikalne stranke. Ob tej priliki piše »Večernik«, češ da »Jutro« ni dovoljno niti z eno niti z drugo akcijo, ker njegov šef misli, da samo on in njegov totalitarni strankarski režim ima monopol na vso napredno politiko v Sloveniji. On napada »omalovažuje in razbija vse, ki ne spadajo v njegovo skupino. Njegovo geslo je in ostaja »v drobljenju je moč«.

»Glas Matice Srpske« o sporazumu in zbiranju Srbov

»Glas Matice Srpske« prinaša dva članka o sporazumu in zbiranju Srbov, ki v njih naglašata te iste misli: »Hrvati in Slovenci so po združenju znali v večji meri zavarovati svoje sonarodnjake kakor pa Srbi. Koliko je Hrvatov in Slovencev iz Hrvatske in Slovenije na prvih mestih v srbskih deželah, medtem ko isti Hrvati in Slovenci v svojih deželah ljubosumno varujejo svoja mesta celo za tiste svoje sonarodnjake, ki se bodo šele rodili. Vsi vemo, da ni Jugoslavije brez Hrvatov in Slovencev. Toda, ali smo si na jasnem, da ni Jugoslavije tudi brez Srbov? ... Hrvati in Slovenci zunaj turskega doseg a so imeli čas, da so se organizatorično bolj pripravili ter so strankarsko bolj organizirani. Zakaj ni pri nas tako velike stranke kakor je HSS? Srbi smo razcepjeni na številne politične stranke, ki se spet cepijo na struje in frakcije. Zato je pri nas javna delavnost strankarsko omejena. Pri nas Srbi je vse strankarsko zastropjeno. Vendar je med nami še vedno dovolj Srbov, ki so zoper zbiranje Srbov. Naj se v goste vrste druži v tej državi kdorkoli hoče, Srb se ne bo ... To je čudno in žalostno. V vsej Jugoslaviji ni nkogar, ki bi bil zoper sporazumevanje s Hrvati. Prav gotovo pa ga ni v srbskih vrstah. Vemo pa, kako pridemo do sporazumevanja in sporazuma. Trajni sporazumi se dajo doseči zgolj takrat, kadar jih je več, ki se pogajajo. Hrvati so organizirani in strnjeni v goste vrste. Ali je to koega oviralo? Nikogar, najmanj pa Hrvateli Ali mar Srbi nimajo za to državo niti toliko zasluga, ali jo mar manj ljubijo, da bi zbiranje Srbov bilo nekaj napačnega? Sporazumevanje in sporazum s Hrvati je potreben, da bi državo na znotraj okrepili. Komu bi bil v napotje tak sporazum? Zbiranje Srbov zato ni zoper Hrvate niti zoper sporazum s Hrvati, ker so Srbi pač za sporazum s Hrvati, vsaj toliko, kolikor Hrvati sami. Želeli bi, da bi nam kdo odkrito in pošteno povedal, zakaj naj bi se zbiranje Srbov ne odobravalo.«

Odvetniki na Hrvaškem ne bodo poslanci

V glasilu hrvatske odvetniške zbornice »Odvjetnik« je izšel članek, kjer je med drugim rečeno: »Lansko leto smo prinesli članek, kjer smo predlagali, naj se določi, da bi odvetnik, dokler mu traja poslanski mandat, ne smel jemati nobenega plačila za delo, ki bi ga opravil pred upravnimi oblastmi. Ta predlog smo utemeljili s potrebo čiste parlamentarizma in samega odvetništva. Odvetnik ne sme imeti nobene koristi od politike, pa tudi politika ne sme postati donosen opravil. — Dne 14. januarja pa je izšla uredba o volivnem redu hrvatskega sabora ter je v 12. členu rečeno: »Prav tako izgube mandat zastopniki, ki kot odvetniki delajo dela, ki je njihova rešitev odvisna od upravnih oblastmi.« Kakor se vidi, je s tem določilom zadovoljeno našemu predlogu. Po našem predlogu bi bila sankcija v tem, da bi poslanec, ki je odvetnik, za nobeno svoje delo pri upravnih oblastmi ne smel zahtevati plačila. Po določili uredbe pa je sankcija taka, da odvetnik, ki opravja odvetniško službo, izgubi mandat. Po našem predlogu odvetnik izgubi plačo, pa obdrži mandat, po uredbi pa izgubi mandat, vendar pa obdrži nagrado. Katera sankcija je močnejša in bolj uspešna, tega ni mogoče reči, ker bo v vsakem primeru drugače. Odvetniška zbornica v Zagrebu je prepričana, da je eden njenih ciljev izpolnjen s tem, ker so njeni predlogi našli odziv v omenjeni uredbi volivnega zakona za banovino Hrvatsko. Bilo bi le dosledno in dobro, ko bi se ta določba uveljavila tudi za člane senata in prihodnje narodne skupščine.«

Belgrajske novice

Belgrad, 21. februarja. AA. Prometno ministrstvo je dovolilo polovično vozino za vse udeležence velikih mednarodnih smuških tekem v Plancic, ki bodo od 3. do 10. marca. Ugodnost velja za odhod od 1. do 10. in za vrnitev od 5. do 12. marca.

Pogreb Ljube Davidoviča

Belgrad, 21. febr. m. Danes dopoldne je bil v Belgradu slovesno pokopan pokojni šef demokratične stranke Ljuba Davidovič. Njegov pogreb je jasno pokazal, kako zelo priljubljen je bil pokojni Davidovič v vseh krogih in kako veliko spoštovanje je užival zaradi svoje poštenosti in vsem političnem delovanju. Že v zgodnjih jutranjih urah so se pričele zbirati okoli svetosavske cerkve velike množice ljudstva, ki so prihitelo od vseh strani, da spremljajo pokojnega Davidoviča na njegovi zadnji poti.

Pogrebne slovesnosti so se pričele točno ob 9. Ob tej uri so bili v cerkvi zbrani zastopnik Nj. Vel. kralja, zastopnik Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla, divizijski general Pavle Barijaktarovič, predsednik vlade g. Cvetkovič, predsednik senata g. dr. Korošec, podpredsednik vlade g. dr. Maček, ministri gg. dr. Krek, Božidar Maksimovič, dr. Markovič, dr. Kulenovič, dr. Budisavljevič, dr. Andrej, Jevrem Tomič, dr. Čubrilovič, Zunanlega ministra dr. Cincar Markovič, ki se zdravi v Vrtnjački Banji, je zastopal njegov pomočnik Smiljanec, ministra za pošto, brzojav in telefon dr. Torbarja pa njegov pomočnik Milostislav Ciko. Navzočen je bil tudi armadni general Milan Nedić. V cerkvi so bili tudi zastopniki posameznih političnih strank. JRZ je zastopal dr. Vella Mihajlovič, radikalni glavni odbor Miša Trifunovič, Krsta Miletič, Miloš Bobič, Stojan Spadler in drugi. SDS Večeslav Vilder, dr. Krizman, dr. Kostič in Sava Kusanovič, JNS Peter Živkovič, Jovan Banjanin, dr. Kumanudi in drugi, socialistično stranko dr. Zivko Topalovič, socialno-demokratiški pokret Nedeljko Divac. Navzočnih je bilo tudi veliko številno bivših ministrov. Belgrajske občine je zastopal predsednik občine Vojin Djuričić, belgrajsko univerzo rektor Peter Mičić, ljubljansko univerzo pa rektor g. prelat dr. Matija Slavič, ki je na oder pokojnega Davidoviča v imenu ljubljanske univerze položil krasen venec in slovenski šopek s trakom in napisom: »Svojemu ministru in ustanovitelju Aleksandrova univerza v Ljubljani«. Navzočni so bili tudi vsi člani izvršnega in glavnega odbora demokratične stranke na čelu z Milanom Grolom, dr. Božidarom Markovičem in Božidarom Lajčem.

Pogrebne molitve je imel vikarni episkop Arsenije ob asistenci 40 duhovnikov. Po opravljenih molitvah za umrle se je od pokojnega Davidoviča v cerkvi poslovil v imenu patrijarha srbske pravoslavne cerkve episkop Arsenije, ki je poveljeval njegovo nacionalno delovanje ter ga stavil za vzor dorastajočim generacijam.

Po njegovem govoru so člani glavnega odbora demokratične stranke dvignili krsto ter jo prenesli pred cerkev, kjer je povzel besedo član izvršnega odbora demokratične stranke Grol Milan ter se je od pokojnika poslovil v imenu glavnega odbora demokratične stranke in vsega članstva. V svojem govoru je Grol med drugim obujal spomine, ko je pred 28 leti šef samostojnih radikalov Ljuba Stojanovič podal ostavko na svoj položaj, kar je pomenilo za stranko velik udarec. Oči vseh vodilnih članov te stranke so bile uprte v tedaj najskromnejšega člana, ki se je nahajal v družstvu velikih imen, kakor Jovan Žujoviča, Jaše Prodanoviča, Milorada Draškoviča in drugih. To je bil Ljuba Davidovič, ki se nikdar ni sili v ospredje. V nadaljnjih izjavanjih je Grol dejal, da je skrivnost uspehov Ljube Davidoviča bila v tem, da sta bila v njem združeni dve vrline, ki redkokdaj nastopita skupno. Ti dve vrline sta na eni strani samarijansko-duševna mehkost do malih, na drugi strani pa kruta odločnost v borbi z velikim. V združitvi teh dveh vrlin je v jedru tudi smisel demokracije. Samo ime Ljube Davidoviča je izzvalo vedno idealno povezanje tih osnovne interese demokracije: svobodoljublje, rodoljublje in poštenost. Davidovič jih je prvič občutil tako povezane v težkem doživljanju v svoji mladosti, ko se je kot diplomirani filozof dijak-kaplar udeležil vojne proti Bolgarom za časa kralja Milana. Grol je poudarjal, da je bil takrat narod zavezen v vojsko nepravštan, nepoučen, neoprežčan, duhovno in materialno nepripravljen. Zato se je tudi tako katastrofalno končala ta borba.

Če bi o tem pripovedoval Ljuba Davidovič z gledanjem in bolestanjem, kakor je bilo tedaj v družbi pred več kot pol stoletja, bi izpovedal svoje prepričanje, da narod, ki ni gospodar svoje usode, ne more mirno spati. V propadu na Slivnici je Davidovič občutil vse tri nesreče: greh proti narodni svobodi, javni morali in narodu. Vse svoje življenje se je Davidovič apostolsko zavzemal in boril za te tri dobrine. V njem ni bila vera, da bo dobro premagalo zlo, nikdar omajana. To je tista vera, ki je tudi danes dvignila te neštevilne tisoče, da se še enkrat poklonijo tistim, ki ni dajal nobenih časti in položajev. Ta nepremagljiva vera je izražena najlepše v oporoki, ki jo je zapustil Davidovič svojemu narodu v teh težkih dneh. Svoj govor je Grol zaključil s besedami: »Miruj, vedno nemirni starček. Ti, ki si toliko veroval v zmago dobrega, pojdi v večni pokoj z vero, da nisi zastoj pol stoletja skrbel za narod. Naj ti bo večni pokoj in večna slava!«

Številne množice ljudstva, zbrane okoli krste Davidoviča, so se od njega poslovile s »Slava klici. Za Milanom Grolom je v imenu radikalnega glavnega odbora govoril zastopnik Ace Stanojeviča Miša Trifunovič, ki je poudarjal vse vrline pokojnega Davidoviča v njegovem nesebičnem delovanju na nacionalnem in političnem polju. Trifunovič je med drugim poudaril, da je pokojni Davidovič od ločitve samostojnih radikalov od radikalne stranke vzdrževal najboljšo osebno in politično stike z vsemi voditelji radikalne stranke, tako s Pašičem, Protičem, Pačom, Aco Stanojevičem in drugimi.

V imenu JNS je govoril Jovo Banjanin, v imenu SDS pa dr. Hinko Krizman, ki je poudarjal, da je Ljuba Davidovič bil resnični predstavnik in zastavonoša tiste demokratične Srbije, v kateri so vsi gledali žarišče svobode. Tak je bil skozi vse svoje življenje. Dejal je: »V Friedjungovem procesu, kjer je na Dunaju hrabro pred tujim sodiščem govoril za pravilnost ideologije hrvatsko-srbske koalicije, v vsem svojem nacionalnem delovanju v Narodni odbrani, pri ustvarjanju krfske deklaracije, ustanovitvi demokratične stranke, predvsem pa v delu za doseg narodnega sporazuma — tak je bil v vsem svojem življenju. Iz slernega njegovega dela diha misel solidarosti srbsko-hrvatske enakopravnosti in demokracije.«

V imenu socialistične stranke je govoril dr. Zivko Topalovič, v imenu Jugoslovanskega profesorskega društva, v imenu Jugoslovanskega uč-

darjal vse vrline pokojnega Davidoviča v njegovem nesebičnem delovanju na nacionalnem in političnem polju. Trifunovič je med drugim poudaril, da je pokojni Davidovič od ločitve samostojnih radikalov od radikalne stranke vzdrževal najboljšo osebno in politično stike z vsemi voditelji radikalne stranke, tako s Pašičem, Protičem, Pačom, Aco Stanojevičem in drugimi.

V imenu SDS pa dr. Hinko Krizman, ki je poudarjal, da je Ljuba Davidovič bil resnični predstavnik in zastavonoša tiste demokratične Srbije, v kateri so vsi gledali žarišče svobode. Tak je bil skozi vse svoje življenje. Dejal je: »V Friedjungovem procesu, kjer je na Dunaju hrabro pred tujim sodiščem govoril za pravilnost ideologije hrvatsko-srbske koalicije, v vsem svojem nacionalnem delovanju v Narodni odbrani, pri ustvarjanju krfske deklaracije, ustanovitvi demokratične stranke, predvsem pa v delu za doseg narodnega sporazuma — tak je bil v vsem svojem življenju. Iz slernega njegovega dela diha misel solidarosti srbsko-hrvatske enakopravnosti in demokracije.«

V imenu socialistične stranke je govoril dr. Zivko Topalovič, v imenu Jugoslovanskega profesorskega društva, v imenu Jugoslovanskega uč-

Milan Grol — predsednik demokratične stranke

Belgrad, 21. febr. m. Po pogrebu šefa demokratične stranke Ljube Davidoviča so se vsi člani glavnega odbora demokratične stranke zbrali na Davidovičevem stanovanju v Njegoševi ulici, kjer je najprej komemoriral smrt šefa Davidoviča član izvršnega odbora Milan Grol, za njim pa dr. B. Markovič, ki je v svojih izjavanjih med drugim poudaril, da se motijo vsi, ki mislijo, da bo z Davidovičevom smrtjo demokratiška stranka razpuščena. Zatem je dr. Markovič predložil glavnemu odboru, naj izvli za predsednika demokratične stranke člana izvršnega odbora Milana Grola, kar so člani glavnega odbora sprejeli.

Novi predsednik demokratične stranke Milan Grol se je vsem zahvalil za izkazano zaupanje, potem pa je poudarjal, da je zdaj po Davidovičevi smrti še bolj kakor poprej potrebno, da se vsi člani demokratične stranke tesno združijo v svoji organizaciji. Zatem je komemoriral Davidovičovo smrt njegov sorodnik dr. Vlada Popovič.

Novi predsednik demokratične stranke Milan Grol se je rodil 31. avg. 1876 v Belgradu. Dovršil je filološko-literarne študije na univerzi v Bel-

gradu, zatem je študiral gledališko vedo v Parizu. Profesorski izpit je napravil v Belgradu. Nato je bil postavljen za pomočnika gledališkega dramaturga v Belgradu, kmalu zatem pa za gledališkega dramaturga v Belgradu. Od 1906 do 1909 je bil profesor, potem pa upravnik gledališča. Leta 1924 je postal tajnik in zunanjem ministrstvu. Leta 1925 je bil izvoljen za poslance.

Milan Grol se je ves čas udeležoval v raznih političnih časopisih in v revijah. Je član številnih književnih društev in organizacij. Pripada tudi framasovski organizaciji. Milan Grol je sodeloval tudi pri izdelavi zakona in uredbe o gledališču v letu 1911. Preuredil je gledališko upravo in režijo. Ustvaril je gledališko šolo. Po vojni je uvedel tudi opero.

O njegovi izvolitvi je vodstvo DS izdalo sporočilo, v katerem zagotavlja, da je bil za predsednika DS soglasno izvoljen Milan Grol. Vodstvo poudarja, da bo stranka ostala na črti, ki jo je določil umrli šef DS Davidovič in katero je ljudstvo odobrilo. Nazadnje vodstvo v svojem poročilu DS apelira na slogo vseh demokratov.

Dva veličastna shoda ministra dr. Kreka

Slovenj Gradec, 19. febr. Včeraj je obiskal naš okraj minister g. dr. Miha Krek ter imel dva prav veličastna shoda. V znak simpatij do našega slovenskega ministra so po mestu zaplapolale zastave. Na občinski hiši smo opazili zraven državne zastave tudi veliko slovensko trobojnico.

V nedeljo ob 9 je bilo zborovanje v dvorani hotela Goll. Dvorana je bila nabito polna. Vsi kraji mislilske doline so bili zastopani. Zborovalci so ministra navdušeno pozdravili. Zborovanje je vodil predsednik okrajne organizacije JRZ g. Theuerschuh, ki je predlagal vdanostno brzojavko predsedniku vlade in naše stranke g. Dražiču Cvetkoviču in našem voditelju g. dr. Antonu Korošču, kar je bilo z aplavzom sprejeto.

Za tem je dobil besedo minister g. dr. Krek, ki je uvodoma zelo iztrpno podal sliko zunanje političnega položaja, čemur so navzoči sledili z vso pozornostjo in zanimanjem. Končno je podal sliko notranje političnih razmer. Med drugim je naglasil, da je Cvetkovičeva vlada prva postavila v svoj program dolgo zaželeni sporazum s Hrvati, kar je bilo dr. Koroščeva delo. Mi nismo zamudili nobene prilike, da bi ne delali, za sporazum in za naš program. Naš interes je, da smo v Jugoslaviji, kjer drugje prostora za nas ni. Naš cilj pa je banovina Slovenija, ki jo bomo dobili. Glede volitev je izjavil, da bo najprvo preureditev države in banovina Slovenija, potem šele volitve, kjer naj narod potrdi, ali smo dobro naredili ali ne. Zato so tudi Srbi in mislim, da bodo tudi Hrvatje to sprevideli. Volitev pa tudi sedaj še ne dopuščajmo zunanje razmere. Naš interes je, da se skupno z brati Srbi in Hrvati borimo za našo narodno skupnost.

Končno je spregovoril še g. Iv. Theuerschuh. Slovenci bomo toliko veljali, kolikor bomo skupni. Zborovalci so zapeli himno »Hej Slovenci« ter vzklikali ministru dr. Kreku, dr. Korošču, vladi in kraljevskemu domu.

Popoldne se je g. minister odpeljal v Soštanj, kjer je bilo ob treh napovedano zborovanje v Slomskovem domu. Pri prihodu v Soštanj je g. ministra pričakovala že velika množica ljudstva. — Zborovanje je vodil g. me. ki je pozdravil g. ministra dr. Kreka, našega voditelja g. dr. Korošca, Nj. Vel. kralja Petra II. in Nj. vis. kneza namestnika Pavla. Nato pa je dal besedo g. ministru dr. Kreku, ki je tudi v nad dveurnem govoru po-

gradu, zatem je študiral gledališko vedo v Parizu. Profesorski izpit je napravil v Belgradu. Nato je bil postavljen za pomočnika gledališkega dramaturga v Belgradu, kmalu zatem pa za gledališkega dramaturga v Belgradu. Od 1906 do 1909 je bil profesor, potem pa upravnik gledališča. Leta 1924 je postal tajnik in zunanjem ministrstvu. Leta 1925 je bil izvoljen za poslance.

Milan Grol se je ves čas udeležoval v raznih političnih časopisih in v revijah. Je član številnih književnih društev in organizacij. Pripada tudi framasovski organizaciji. Milan Grol je sodeloval tudi pri izdelavi zakona in uredbe o gledališču v letu 1911. Preuredil je gledališko upravo in režijo. Ustvaril je gledališko šolo. Po vojni je uvedel tudi opero.

O njegovi izvolitvi je vodstvo DS izdalo sporočilo, v katerem zagotavlja, da je bil za predsednika DS soglasno izvoljen Milan Grol. Vodstvo poudarja, da bo stranka ostala na črti, ki jo je določil umrli šef DS Davidovič in katero je ljudstvo odobrilo. Nazadnje vodstvo v svojem poročilu DS apelira na slogo vseh demokratov.

dal poročilo, kateremu so zborovalci sledili z velikim zanimanjem. Po zaključni besedi g. Iv. Theuerschuha je bilo zborovanje zaključeno ter so vsi zborovalci zapeli »Hej Slovenci«.

Ban dr. Natlačen v petek ne bo sprejemal

Ljubljana, 21. februarja. AA. Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen v petek, dne 23. t. m. ne bo sprejemal strank, ker ga ne bo v Ljubljani.

Kmečka zveza za kranjski okraj

Kranj, 21. febr. Občni zbor okrajne Kmečke zveze za kranjski okraj je bil včeraj v prostorih hotela »Jelen« ob navzočnosti načelnika Kmečke zveze g. senatorja Brodarja in zastopnikov 15 občin. Iz vsake občine sta se občnega zbora udeležila po dva zastopnika.

Občni zbor je začel predsednik okrajne zveze g. Janez Ovsenik iz Predoselj. Poročila odbornikov in zastopnikov so bila zelo obširna. Iz njih se kaže marljivo delo kmečke organizacije. Soglasno je bil izvoljen stari odbor s predsednikom gosp. Ovsenikom na čelu. Načelnik Kmečke zveze g. senator Brodar je nato obravnaval potrebe kmečkega stanu. Omenil je, da je sedanja vlada toliko storila za kmečki stan, kolikor še doslej nobena vlada. Poudarjal je, naj kmetje gojijo pravo stanovsko zavest med seboj. Poslušalci so govornika nagradili z navdušenim plaskanjem. Sledila je živahna debata, v katero so posegeli vsi navzoči.

Zanimiva razprava o Bosni

Po tem naslovom prinaša Hrvatski dnevnik v političnem delu poročilo o knjigi neznanega pisca, ki jo je napisal in izdal o Bosni in Hercegovini. V tem poročilu Hrvatski dnevnik navaja, da je v prvem delu knjige pisec dokazal, da so bani hrvatskega rodu bili vladarji Bosne in da je Hrvatska bila samostojna država 30 let pred srbsko. V drugem delu je dokazano, pri Hrvatski dnevnik, da pred prihodom Turkov v Bosni sploh ni bilo pravoslavskih Srbov ter da se je šele za časa kralja Matija Korvina preselilo v Bosno 200.000 Srbov. V tretjem delu pisec dokazuje, da preiskava rase kaže, da so v Bosni katoliški Hrvati in muslimani iste rase, med tem ko so pravoslavni druge rase. Imena zgodovinskih mož v Bosni pod Turki se v zgodovini navajajo kot hrvatske. V četrtem delu pa se pisec sklicuje na jezikoslovje Šurmina in Rešetarja, da muslimani in katoličani govore enotno narečje, ki je najbolj čisto ter različno od narečja pravoslavcev, iz česar je »mogoče sklepati, da bosanski katoličani in muslimani pripadajo isti jezikovni skupini«.

Zima v Dalmaciji

Split, 21. febr. h. Nocoj je v Primorju divjala silna burja. Temperatura je znašala —2 do —4. Burja je dosegla hitrost 150 km na uro. Do sedaj se še ne ve, ali se je na morju zgodila kakšna nesreča ali ne, ker pristaniška oblast o tem še nima nobenih poročil.

Trpljenje brodolomcev

London, 21. febr. AA. Havas: Na pustem otoku v bližini irske obale se je včeraj izkrcalo 11 članov posadke neke norveške ladje. Ker do sedaj še ni podrobnejših vesti, smatrajo, da gre za posadko ladje »Tanst«, ki je bila torpedirana minul četrtlet. Člani posadke, ki jih je bilo 24, so se vkrcali na dva rešilna čolna, od katerih je eden na motor, drugi pa na jadra. Kapetan in 12 moč se je vkrcalo na prvi, ostali pa na drugi rešilni čoln. Rešilni čoln, ki je imel motor, je vlekel drugi rešilni čoln s seboj, dokler se ni v temni noči pretrgala vrv, tako da sta izgubila oba čolna vsako medsebojno zvezo. Čoln, ki je imel motor, je srečno prišel do omenjenega otoka. Brodolomci so izjavili, da jim je benčina že davno zmanjkala. O drugem rešilnem čolnu ni do sedaj nobenih vesti.

Poljski begunci na poti skozi Ljubljano

Ljubljana, 21. februarja. Danes zvečer ob šestih je prispel na ljubljansko postajo prvi posebni vlak poljskih beguncem — ženski, mater in otrok — 200 oseb, ki je namenjen iz Romunije v Francijo in dalje v francosko Afriko, v Alžir, kjer je pripravljeno zanje mesto. Vlak, ki bi moral priti že ob 11 dopoldne, je prišel šele ob šestih popoldne. Poljske begunce je pospremil ob Ljubljane generalni konzul iz Zagreba Grubinski, do Zidanega mostu pa jim je šel nasproti g. svetnik Haszłakiewicz. Skupino pa je vodil bivši poljski poslanec g. Sanojca ter senator dr. Henryk Orlinski iz Tarnopola, ki odhaja z mladino, da bo v Alžir vse pripravil za poljsko gimnazijo. V Ljubljani jim je Rdeči križ z gosp. Kroftovo in Novakovo na čelu pripravil večerjo, za katero je g. restavrativ Majcen lepo pripravil svojo restavracijo. Rdeči križarke so nudile materam in otrokom vsako pomoč ter so bile matere z dojenici posebno hvaležne za plemenice, ki so jih dobili v dar od ljubljanskih trgovcev, kakor tudi za robčke, nogavice in rokavice ter majhno popotnico. Na postaji jih je čakalo tudi Društvo prijateljev poljskega naroda s predsednikom prof. dr. R. Moletom, ki je zastopal tudi tukajšnjeja poljskega konzula g. prof. dr. Steleta. Prav tako je sprejem

pričakovala tukajšnja poljska kolonija. Poljakinje so ganljivo sprejele okrepčilo ter se niso mogle dovolj zahvaliti za postrežbo na žalostni in dolgi poti. Matere niso mogle dosti govoriti, kajti usoda, ki je doletela njih in njihove malčke, je prebridka, da bi se dala popisati. Tako je neka dama povedala, da je rojena v Sibiriji, kjer je bil oče poljski izgnanec, da pa se je vrnila po vojski domov, se poročila s Poljakom, s katerim ima majhna sinčka dvelet, da pa je mož častnik sedaj padel v rusko ujetništvo in je na poti — v Sibirijo, kakor je dobila brzojav — v Zagreb, ona — Sibirijanka — pa je na poti v Afriko. Tako usoda zmeša človeška pota. — Po večerji se je zahvalil Rdečemu križu in marljivim strelčicam poslanec g. Sanojca in želel srečo gostoljubni Jugoslaviji. Po sedmi uri je vlak odpeljal — in prvi vlak poljskih beguncem se je odpeljal iz Ljubljane ter se zahvaljeval še z oken vsem, ki so kakor koli pripomogli k postrežbi.

Zagreb, 21. febr. h. Danes popoldne se je pripeljala na zagrebski kolodvor kompozicija petih vagonov iz Romunije z 200 otrok iz Poljske, ki so na poti v Francijo, odkoder bodo poslani v francosko Severno Afriko. Na kolodvoru le otroke sprejel Rdeči križ.

Krvavi boji v Kareliji:

Zavezniške vojne ladje pri Petsamu

Sedaj se začena trdnjavska vojna in so boljševiki na istem kot ob začetku vojne

London, 21. februarja. t. Reuter. Angleški uradni krogi ne marajo niti potrditi in tudi zanikati vesti iz italijanskega vira, da so angleške vojne ladje v bližini Petsama.

Ti krogi poudarjajo, da je lahko opravičiti navzočnost angleških ali zavezniških vojnih ladij pri Petsamu, ker te ladje tam opravljajo svojo kontrolno službo.

Kako se bore sovjetske čete

Helsinki, 21. febr. t. Borba v Kareliji je sicer še v polnem teku, toda vsi sovjetski napadi so bili do sedaj uspešno odbiti. Borbe so se pravkar zaključile s porazom 18. sovjetske divizije, 164. sovjetska divizija pa je obkoljena.

Bitka je trajala teden dni

Ofenziva rdečih čet se je začela 11. februarja in so Sovjeti poslali v prednje vrste šest popolnoma svežih sovjetskih divizij, in sicer v odseku pri Summi med Muolajerviju in Punmosjokijem. Napad teh divizij je podpiralo več sto tankov in več sto letal; pred borbo pa so obdelovali bojišče Sovjeti z obstreljevanjem iz najtežjih topov. Kljub silni izčrpanosti in hudemu polarnemu mrazu pa so finske čete 13. februarja prešle v protinapad in kmalu zavzele vse postojanke v tem odseku. Finski protinapadi v noči od 12. na 13. februar so se zaključili s popolnim uspehom.

Toda 13. februarja zjutraj so Sovjeti znova začeli z ofenzivo, in sicer s svežimi, spočitimi četami. Rdeče čete so prodirale v zaščiti ogromnih 70 tonskih sovjetskih tankov. Napadanje rdečih čet je spremljavo več sto rdečih letal, prednje finske postojanke pa so sovjetski težki topovi neprestano obspavali z najtežjimi granatami. Pritisk rdečih čet je bil tako strašen, da so se maloštevilne finske čete morale umakniti iz prednjih postojank Mannerheimovih utrd. Ta finski umik na nove utrde v ozadju je potekel v popolnem redu.

Rdeče čete so izgubile Taipale, pa so ga dne 13. februarja zopet zavzele. Prav tako so se rdeče čete utrdile na levem bregu reke Taipale. Toda po 15. februarju rdeče čete niso mogle več prodirati. Laponski smučarji so zajeli vse sovjetske oddelke, ki so skušali prihajati čez zaledenelo reko na drugo stran. Na drugem krilu se je med tem razvijala borba za Kojivisto. Rdeče čete so se mestu tudi hotele približati po ledu, toda finski topniški oddelki so jih zavrnilli. Ob koncu borbe so v tem odseku Finci ohranili vse svoje utrjene postojanke.

Sovjeti so napadali z armado, ki je štela 400.000 mož

Na 100 km dolgi karelijski fronti so sovjetski poveljniki nagnali v napad 14 divizij, med njimi dve armadi, in sicer 5. ukrajinsko in 18. kavkaško armado. Prav tako so sovjetski poveljniki vrgli v tem odseku vrgli v borbo tri divizije, in sicer 112., 118. in 99., ki so jih bili čete pred kratkim poklicali z besarabske meje. Vse te divizije in oba armadna zbor so imeli 280.000 mož za borbo v prvi vrsti, k temu pa je treba prišteti še oddelke, ki delujejo pri tankih in slinih vojnih oddelkih, tako da se lahko mirno reče, da je na tej karelijski fronti napadalo maloštevilno finsko vojsko 400.000 rdečih vojakov. Znano pa je, da lahko cela Finska mobilizira samo 300.000 mož. Tako je sramota sovjetskega napada na malo Finsko vidna na vsak korak, še bolj sramotno pa je delovanje sovjetskega poveljstva.

Napadali so tudi s 1500 tanki

Vsa ta vojska je imela s seboj nad 1500 tankov. Med temi je bilo nad 300 ogromnih sovjetskih tankov, ki tehtajo po 70 ton in ki so prava moderna vojna strašila. Toda s tem svojim najmodernejšim morilnim orožjem so se boljševiki na tej fronti slabo odrezali. Ta njihova 70 tonska motovila so se vgrzela v sneg in v blato ter prebijala led, da je bilo veselje. Ti 70 tonski tanki so gromozansko oboroženi, ker imajo tri stolpiče za strojnice in stolpič za top kalibra 40 mm.

Ko so Finci prvič opazili ta ogromna sovjetska strašila, so se nekoliko začudili. Ti tanki so se namreč v začetku kar valili čez vse protitankovske ovire in dirjali tako v ospredje, da je pe-

hota za njimi drvela navdušena v svojo pogubo. Protitankovske ovire tem ogromnim tankom niso kos, pač pa so jim kos krogle in granate iz protitankovskih topičev. Ko so ta ogromna motovila prišla dovolj blizu, so jih Finci kar kosili iz svojih malih protitankovskih topičev in jih prebijali. — Boljševiška pehota se je nato večinoma kar predala. Opazilo pa se je zopet, da boljševiške čete v večini primerov sploh niso navajene in naučene prodirati skupno s tanki. Kadar je tank zbit ali ranjen, je rdeči vojak brez moči in se ne ve več obnašati.

300.000 granat in 50.000 bomb na Mannerheimovo črto

V teh dneh najhujših borb so sovjetski težki topovi oddali 300.000 granat na utrjene postojanke Mannerheimove črte. Sovjetska letala pa so zmetala na črto nad 50.000 bomb. Zato pa ni prav nič čudno, če so mogli boljševiki nato zasesti nekaj razrušenih prednih postojank.

Sedaj so Sovjeti še pred večjimi težavami kot ob začetku vojne

Rdeče topništvo je te utrde obdelovalo tako, da so sedaj skoraj neuporabne. Toda finske utrde so moderne, to se pravi, da so grajene tudi v globino in so v svojem jedru ponekod neranljive. Sedaj so boljševiki prišli do nekaterih prvih modernih utrd in so si v nekaterih lahko ogledali moderne podzemeljske zgradbe.

V prednjih vrstah Mannerheimova črta ni imela mnogo takih utrd, pač pa je druga črta postojank skoraj vsa zgrajena v takem smislu. Sedaj se bo začela med obema armadama trdnjavska vojna in za tako trdnjavske vojne nimajo Sovjeti čet, ki bi bile izurjene ali izučene za tak način borbe.

Da sovjetske čete niso pripravljene na tako borbo, se vidi iz poraza, ki ga je doživela te dni sovjetska 18. divizija. Sedaj se začena prefinjena tehnična in strateška borba, kjer se bo med posameznimi utrdami lahko razvijala borba zelo različno in presenetljivo. Zmaguje navadno tisti, ki ima boljše vojsko, to je vojsko, ki je kvalitetna. Začenja se neke vrste trdnjavske boje, podoben bojem pri Verdunu. — Boji za Verdun so se začeli leta 1916 in trajali skoraj nad tri leta. Tudi moderno topništvo in strahoviti napadi niso zmogli te trdnjave.

Dosedanji boji so dokazali, da razpolaga Finska s sijajnim častniškim zborom, prav tako pa je izolana vsa armada, ki je herojsko požrtvovalna. Če bodo finski oddelki dobivali dovolj rezerv, da bodo lahko nadomestili izgube, tedaj jih sovražnik ne bo zlomil. Sovjetska taktika je namreč abecedarska, častniki niso dovolj izobraženi, med možnostv pa ne morejo biti priljubljeni, ker gonijo vojake v smrt brez vsakega premisleka in to za stvar, ki je pošten ruski mužik mora obsojati.

Sovjeti niso zasedli Kojivistija

London, 21. februarja. AA. Reuter. Poročilo sovjetskega poveljstva davi ponovno trdi, da so sovjetske sile zasedle finsko trdnjavo in mesto Kojivisto, ki je ključ desnega boka Mannerheimove linije. Istočasno finsko poročilo trdi, da so bili vsi sovjetski napadi na odseku med Finskim zalivom in Muolajervijem odbiti. Trdnjava Kojivisto pa se nahaja ravno na tem odseku. Kojivisto je istočasno važno železniško križišče med morskimi obalo in Viborgom ter Leningradom.

Francoski vojaški strokovnjak na Finskem

Helsinki, 21. februarja. AA. DNB. Polkovnik Jean Danval, ki je bil svojčas francoski vojni ataše v Helsinkiju in ki je oseben prijatelj generala Gamelina, je prispel v Helsinki, kjer ostane več tednov.

Stockholm, 21. februarja. AA. V Stockholmu se nahaja francoska ambulanca na poti v Finsko. Po ulicah in restavracijah prireajo švede ovacije Franciji, kadar srečajo kakega člana francoske ambulante.

Madžarska podpora Finski

Budimpešta, 21. februarja. AA. Havas. Mestna občina je izglasovala znesek 50.000 pengov kot po-

moč finskemu Rdečemu križu. Razen tega je bil v Budimpešti prirejen koncert na korist Finske. Listi pišejo, da je finska glasba povzročila solze madžarskemu občinstvu, istočasno pa stiskanje pesti. Vsa Madžarska pozdravlja bratski narod v sedanji borbi.

Angleški vojni material je na Finskem

London, 21. febr. AA. Havas: Po zadnjih obvestilih, ki so prispela iz Finske, se jasno vidi, da je prišel umik desnega krila finskih armad blizu Ladoškega jezera na ukaz iz Helsinkija in da sovjetske čete niso mogle ovirati tega umika. Vojaški strokovnjak »Times« piše, da ta umik ni bil paničen in da so ga pričakovali, ker Finci niso računali s tem, da bodo dolgo držali prednje postojanke pred težo sovjetskih napadov, boje se pa bolj neizogibne utrujenosti in težkoč za preskrbo čet s strelivom. Kakor pa je bilo že javljeno, je poslala Velika Britanija letala, topove in strelivo. Kljub počasnemu prevozu pa je prispela na Finsko že prva partija vojnega materiala. Pošiljatelj se bodo še naprej nadaljevale.

Finsko vojno poročilo:

17 sovjetskih letal sestreljenih

Helsinki, 21. febr. t. Reuter: Današnje opoldansko finsko vojno poročilo pravi, da je bilo na Karelijski gžini odbitih več sovjetskih napadov. Sovjeti so imeli mnogo izgub in več njihovih tankov smo uničili.

Finsko letalstvo je opravilo več izvidniških poletov nad sovražnim ozemljem, bombniki pa so bombardirali sovražne čete. Med letalskimi bitkami smo sestrelili 17 sovražnih letal.

Sneg ovira borbe na Finskem

Stockholm, 21. febr. AA. Reuter: Sneg in mraz bi mogla biti odločilna za borbe, ki trajajo na Finskem. Kakor se izve, se nahaja 20.000 sovjetskih vojakov pri Salli, toda visok sneg je onemogočil vsako akcijo. Zadnje dni je prišlo do ofenzive, toda zdi se, da se bo ustavila. Do sedaj še ni vesti, da bi tudi na južnem Finskem snežilo.

Helsinki, 21. febr. AA. Havas: Danes je divjal snežni vihar. Včeraj je bilo sovjetsko letalstvo zelo aktivno v notranjosti Finske. Veliko bomb je padlo na Kurvolu, Lahti, Lahimaki, Hangö, Hala in na druga mesta. Do sedaj ni poročil, ki bi govorila o kakih žrtvah. Po zanesljivih poročilih je bilo včeraj zbitih okrog 20 sovjetskih letal.

Finska potrebuje 500 letal in 100.000 mož

Rim, 21. febr. b. Opozarjajoč na odpor, ki ga nudi finska vojska sovjetski armadi, italijanski listi poročajo z bojišča, da bi se morala Finski nuditi takojšnja pomoč, in sicer ne samo delna, če se hoče rešiti hrabri finski narod, ki bi v neenaki borbi izkrcval. V poročilu iz Helsinkov se poudarja, da bi bila potrebna takojšnja pomoč in to najmanj 500 letal in 100.000 vojakov.

Mnenje nemških listov:

Neutrnim državam se obetajo slabi časi

Berlin, 21. februarja. AA. DNB: »Berliner Börsen Zeitung« piše, da švicarski list »Gazette de Lausanne« še naprej soka vejo, na kateri sede nevtalne države. Za urednikom za zunanjo politiko pri tem švicarskem listu se postavlja sedaj tudi njegov vojni strokovnjak na stran britanskega napada na norveško suverenost in njeno nevtalnost in poskuša dokazati nekatere absurdnosti. Ta vojaški strokovnjak gre tako daleč, da stavi Angležem na razpolago načrt razsodbe, katero bi »neko mednarodno sodišče« brzkone moralo izreči in s katero se Angleži oprostajo vse odgovornosti. Toda Angležem je bilo verjetno kaj malo do tega, da bi njihov po načrtu izveden prekršek prišel pred mednarodno sodišče. Ta Švicar, ki kakor črv grize nevtalnost, pozablja, da so Angleži najbolj skrbno delno neposredno pred njihovim napadom na Nemčijo, delno pa neposredno po tem napadu odstranili vse možnosti, da bi jih pred mednarodno sodišče pritrjala katerakoli nevtalna država, katere pravice so sklenili kršiti. List »Berliner Börsen Zeitung« opozarja na

Ladje tonejo

Rotterdam, 21. febr. t. Reuter: Lastniki nizozemskega parnika »Tara« (4760 ton) so dobili brzojavko od poveljnika, v kateri sporoča, da se ladja potaplja približno 60 milj jugozahodno od Finistere. Vzrok: eksplozija. Vozila je žito v Rotterdam. Usoda posadke še ni znana, prav tako tudi ni znan vzrok eksplozije. Nizozemska motorna petrolejska ladja »Den Haag« (8500 ton) se je potopila na poti iz Newyorka. Vozila je 11.000 ton petroleja.

Ogromen uspeh »Rumene knjige«

Pariz, 21. febr. AA. Havas: Do sedaj je bilo prodanih 455.000 izv. francoske »Rumene knjige« v francosčini ter 25.000 izvodov v angleščini. Za francosko izdajo je še 340.000 naročil.

Italijanska trgovinska delegacija v Bukarešto

Rim, 21. februarja. AA. Stefani: Italijanska trgovinska delegacija bo odpotovala te dni v Bukarešto, kjer bo vodila pogajanja za povečanje trgovinske izmenjave. Listi poudarjajo, da bodo pogajanja v Bukarešti olajšana zaradi prisrčnih odnosov med obema državama, kateri so se v zadnjih dneh ponovno pokazali ob obisku Sidorovicja.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 21. februarja. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo sporoča: Na zahodu nobenih posebnih dogodkov. Ogledniški poleti na meji niso dovedli do nobenega borbnega stika s sovražnikom. O priklki ogledniških poletov naših letalskih sil proti

Katoliška manifestacija na Novi Zelandiji

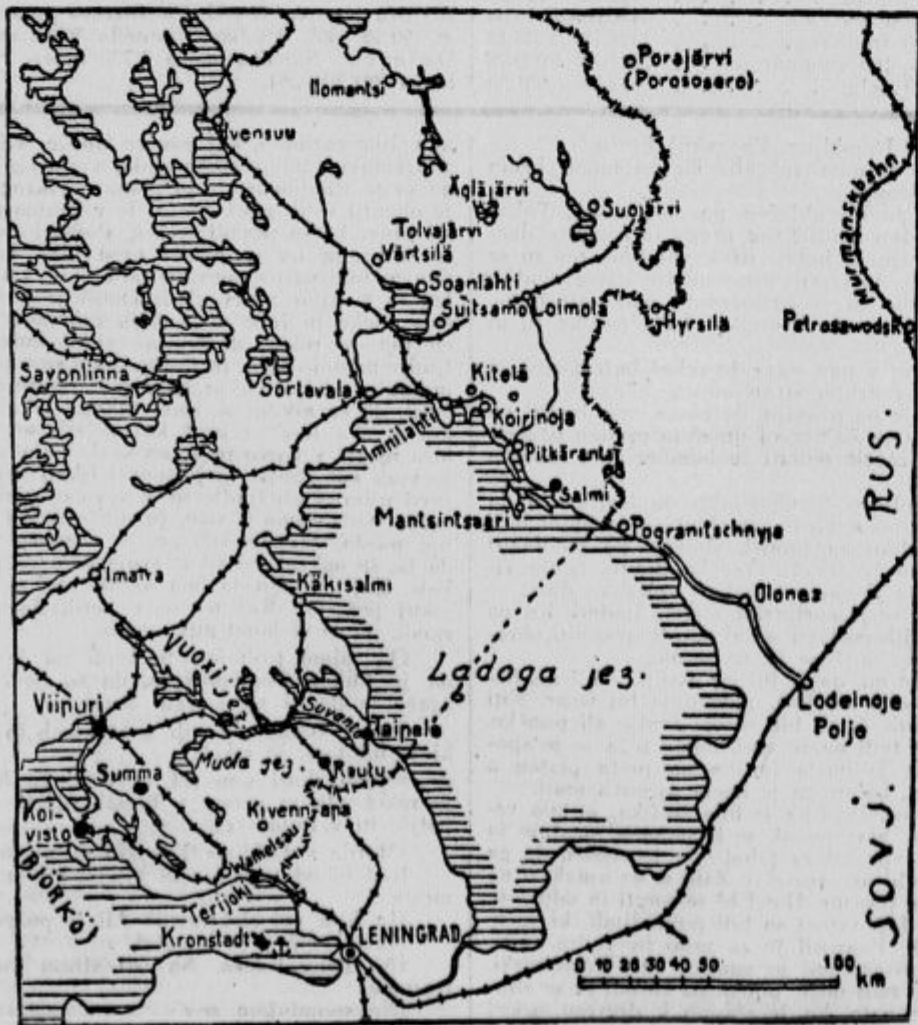
Telega meseca je doživela Nova Zelandija ki je, kakor znano, angleški dominijon, svoj prvi evharistični kongres. To je bila gotovo največja manifestacija sploh, kar jih je videla ta dežela. Kongres je bil v glavnem mestu Severnega otoka Wellingtonu, kjer so zgradili za kongres veliko areno. Papež je poslal katoličanom Nove Zelandije poslanico, ki se obrača posebno na prvobitno prebivalstvo, takozvane Maorije, ki jih pohvali za njihovo veliko vdanost katoliški Cerkvi in njenemu poglavarju in jih v sedanjih težkih časih opominja k še bolj poglobljenemu krščanskemu mišljenju in življenju. Papežev legat, nadškof Panico, je bil od naroda in oblasti slaven sprejet in tudi na vseh prireditvah kongresa so bile oblasti častno zastopane. Protestantovsko prebivalstvo, ki je v večini, se je za kongres zelo zanimalo in ga spremljalo z velikimi simpatijami in »poštovanjem. Evharistična procesija je bila v najsjajnejšem vremenu — na Novi Zelandiji vlada namreč sedaj najbučnejše poletje — in je pokazala s svojimi 150 tisoč udeleženci globoko povezanost katoliškega prebivalstva obeh otokov s katoliško vero in Cerkvijo. Papežev poslanec je Maorijcem govoril v njihovem jeziku, ki ga dobro pozna. Navzoči so bili seveda tudi mnogi katoličani s svojimi škofi z avstralske celine.

Prva katoliška sveta maša se je brala v Wellingtonu na božično noč leta 1840. L. 1887 je bilo število katoličanov že tako naraslo, da se je v Wellingtonu ustanovila nadškofijska stolica. Prvi nadškof Rodmond je bil posvečen od znamenitega kardinala Manninga. Danes je nadškof v Wellingtonu ameriški Irec mons. Tomaž O Shea. Med milijon in pol prebivalci Nove Zelandije je katoličanov 175.000. Ogromna večina prebivalcev je angleška, irska ali francoska, potomec bivšega domorodnega prebivalstva. Maorijev. je le kakih 65.000. Novo Zelandijo je odkril leta 1642 Tasman. L. 1760 jo je Cook osvojil za Anglijo, l. 1907 pa je postala dominijon.

Prošnja

Da more uprava »Bogoljuba« ustreči številnim novim naročnikom, lepo prosimo, da bi p. n. župni uradi in poverjeniki takoj vrnili prvo in drugo številko, kolikor je je bilo odveč. (Strošek se lahko všteje v račun.)

Naslov: Uprava »Bogoljuba« — Ljubljana.

Zemljevid najvažnejšega jugovzhodnegalinskega bojišča

Gospodarstvo

Nova naredba o prodaji tek. goriv na karte

Od 1. marca dalje velja nova naredba o omejitvi prodaje tekočih goriv, ki določa uvedbo kart ali dovoljenj za kupovanje bencinske mešanice. Vsa motorna vozila pridejo v posebne skupine, ki so take:

A. potniški avtomobili: 1. taksiji, ki se dele po moči motorja in po srednji porabi bencinske mešanice na 100 km v 4 skupinah, tako, da v prvo skupino spadajo motorji najmanjše moči z najmanjšo porabo, v četrto skupino pa motorji največje moči z največjo porabo; 2. poslovna vozila prve vrste v istih 4 skupinah; 3. poslovna vozila druge vrste v 4 skupinah. B. Tovorni avtomobili, ki se dele v dve skupini, a) tovorni za redni in neredni prevoz blaga ravnotako v 4 skupinah, b) poslovni tovorni avtomobili v 4 skupinah. C. Motoikliz: a) poslovni prve vrste, ki se dele v dve vrsti po že navedenih kriterijih in b) poslovni druge vrste v dveh skupinah. D. Avtobusi, ki se dele z ozirom na mesečno porabo mešanice po dolžini linije, ki jo vzdržujejo, in po tipu avtobusa. Poslovni objekti se bodo tudi razvrstili v kategorije ravnotako tudi športni motorni čolni.

Vsaka vrsta vozil dobi svoje karte. Moč motorja in srednja poraba goriva so označena na kuponih s črkami a, b, c in d, velika črka A označuje skupino najmanjših, črka D pa skupino največjih motorjev po moči in porabi.

Karte daje tudi inozemski turist, ki pride z avtomobilom v našo državo.

Za nakup čistega bencina v industrijske svrhe bodo izdajala dovoljenja finančna ravnateljstva. Drogerije lahko prodajajo bencin v hišne svrhe samo do količine 100 gramov i kupcu. Za nakup bencinske mešanice za pogon stabilnih nestalnih motorjev bodo izdajala dovoljenja banske uprave.

Količine, ki se bodo dobile na karte, bo od časa do časa odredjal odbor, v katerem bodo zastopniki uprave drž. monopolov, vojnega ministrstva, trgovskega ministrstva, banovine Hrvatske in Narodne banke. Odbor mora pri tem upoštevati razpoložljive količine goriva v

državi in možnost uvoza novih količin. Odrejene količine bodo objavljene v listih.

Prodajalci mešanice morejo prodajati samo na karte in sicer v onih terminih, ki so na karte določeni. Mešanica se bo izdajala do 5 popoldne v zimskih in do 7 zvečer v poletnih mesecih. Prodajo morajo voditi po kartah dovoljenj. Prodajalci morajo voditi tudi knjige, vsak dan jih zaključevati, nadalje vsak mesec delati iz njih poročila.

Tvoritev rezerv kot za porabo za 1 mesec, katero more lastnik motor. vozila kupiti po 4 kuponih, je prepovedana. Lastniki, ki bodo imeli večje rezerve kot bi jih mogli kupiti za 4 kupone, morajo to prijaviti finančnim organom, ki bodo za odvišna količina vzeli toliko kart, kolikor za to količino pripada. Odstopanje mešanice je kaznivo, pa tudi odstopanje samih kart.

Predstavke za izpremembo kategorizacije je predložiti oni oblasti, ki je izvršila kategorizacijo.

Ce količina mešanice v onih krajih, kjer ni železnice, za podjetja, ki prevažajo blago in potnike, ne bo zadostna za neobhodno potreben promet, se lahko lastniki obrnejo s prošnjo na oblast, da jim poveča količino, toda o tem odloča na osnovi preveritve oblasti uprava državnih monopolov.

Redno kontrolo vrše organi finančne kontrole, izredno organi monopolne uprave.

Denarne kazni po novi naredbi znašajo od 500 do 5000 din, zapor do 30 dni. Možen pa je tudi odvzem karte.

Lastniki podjetij na motorni pogon s tek. gorivom morajo svoja podjetja predelati na obrat z domačim gorivom ali pa jih osposobiti za porabo druge vrste pogonske sile, da bi zavarovali nemoteno obratovanje svojih podjetij v primerih pomanjkanja goriva. Ta pregraditev, odnosno uposobljenje se mora izvršiti v najdalj 6 mesecih od dne uveljavljenja te uredbe.

Z novo naredbo sta razveljavljeni prejšnji uredbi o omejitvi prometa z motornimi vozili.

Določila za tranzitno blago

Belgrad, 19. febr. AA. Finančni minister je izdal take odlok:

1. Tuje blago sme tranzitno iti čez naše ozemlje po kopnem samo, če je prevoznina za jugoslovansko relacijo in za tuje relacije plačana.

2. Prepovedana je reekspedicijska in plačanje prevoznine našim železnicam (ponovna predaja s pretovarjenjem ali brez njega za blago, ki pride v našo državo po suhem, po rekah ali pa po morju iz tujine za tranzitni prevoz v katerikoli drugo državo).

3. Iz prepovedi po točki 2 tega odloka so izzeti tiste primeri: kadar se plačilo prevoznine reekspedice izvirši v dinarjih dobjenih od uvoženih svobodnih deviz, odstopljenih Narodni banki po uradnem tečaju.

4. Pooblašča se devizno ravnateljstvo Narodne banke, da izda potrebna navodila za izvršitev tega odloka.

(Iz bančnega in valutnega oddelka finančnega ministrstva.)

Prispevek iz obč. taks za turistično propagando

Ban naše banovine, g. dr. Marko Natlačen je predpisal pravilnik o višini prispevka občinskih taks na bivanje tujcev zvezama za tujski promet v Ljubljani in Mariboru. Po tem pravilniku morajo vse občine, ki pobirajo občinske davčnine na bivanje tujcev, plačevati pristojni tujekoprometni zvezi za izvrševanje njih statutarne poslov tujekoprometne propagande in posepeševanje turizma kot prispevek 20% od pobranih zneskov.

V območje ljubljanske zveze spadajo: mesto Ljubljana, okrajji: Brežice, Črnomelj, Kamnik, Kočevje, Kranj, Krško, Lasko, Litija, Ljubljana-okolica, Logatec, Novo mesto, Radovljica in Škofja Loka, v statutarne območje mariborske zveze pa mesta: Maribor, Celje, Ptuj, in okrajji: Celje, Dravograd, Gornji grad, Lendava, Ljutomer, Maribor — desni in levi breg — Murska Sobotna, Ptuj, Slovenj Gradec, Slovenske Konjice in Smarje pri Jelšah.

Prispevek 20% se plačuje od taks na bivanje tujcev, davčnine na prenočnice, prav tako pa tudi od vsake druge, iz tega naslova izvirajoče in istemu namenu služeče, morebiti drugače označene da-

javne (posteljni davke, prenočnina in podobno). Prispevek plačujejo vse občine, katerim je pobiranje teh dajatev pravnoveljavno odobreno, ne glede na to, ali imajo stalne mestne turistične odbore, ozir. krajevne občinske turistične ali režijske odbore.

Za tuja se po tem pravilniku šteje vsakdo, ki nima v kraju stalnega ali rednega bivališča in ostane tam vsaj preko ene noči. Nestalnega bivališča pa je vsakdo, kdor ne biva nepretrgoma šest mesecev v kraju.

Prispevek od taks na bivanje tujcev odvajajo občine v korist tujekoprometne zveze do 15. vsakega meseca za prejšnji mesec za območje ljubljanske zveze Hranilnici dravske banovine v Ljubljani, za mariborsko zvezo pa Hranilnici dravske banovine v Mariboru. Obracun o tem predložijo hkrati po okrajnem načelstvu banski upravi, trgovskemu oddelku in neposredno pristojni zvezi. Obracun mora vsebovati število vseh tujcev in prenočnin določena meseca, vsoto pobrane taksne na bivanje tujcev, vsoto odvedenega prispevka, pojasnilo k morebitni razliki med prenočninami in dejansko odvedenim prispevkom in datum odvzema prispevka. V občinah, kjer so ustanovljeni mestni turistični odbori ali krajevni občinski turistični odbori, pa opravljajo vse tozadnje posle ti odbori.

Tujekoprometni zvezi uporabljata prispevek za izvrševanje letnega delovnega načrta tujekoprometne propagande in posepeševanje turizma po proračunu, ki ga predložita banski upravi najkasneje mesec dni pred začetkom proračunskega leta v odobrite. — Prav tako morata predložiti najkasneje v teku dveh mesecev po preteku proračunskega leta pregledni obracun o porabi prispevka.

Določila pravilnika o sestavi in delovanju krajevnih občinskih turističnih odborov na območju naše banovine, ki niso v skladu s tem pravilnikom, se razveljavljajo. Pravilnik dobi obvezno moč dne 1. aprila 1940.

Nakup zlata v državi

Lani je bilo proizvedeno v naših rudnikih in prodanih Narodni banki 1.991,5 kg zlata, leta 1938 2.417,3, 1937 2.566,9 in 1936 2.614 kg. Odkupna vrednost je bila 75,15 milij. stabilizacijskih dinarjev (leta 1936 91.218.000 stabilizacijskih dinarjev). Od eproizvajalcev je kupila lani banka za 1.300.000 din zlata, 1938 pa 3.278.000 din.

Nadalje je banka lani odkupila za 1.422.000 din

rebra (1938 2.206.000 din). Kupljeno zlato je bilo porabljeno predvsem za kovanje novega srebrnega denarja. Ko bo gotova topilnica evince, ki jo gradi družba Trepča, bo ta topilnica delala tudi velike količine srebra, katere bo kupovala Narodna banka.

Razglas o kontroli cen

Banska uprava sporoča: Ministrstvo za trgovino in industrijo je v sporazumu z ministrstvi za socialno politiko in ljudsko zdravje, za kmetijstvo, za finance in za notranje posele predpisalo uredbo o kontroli cen, ki je bila objavljena v Službenih Novinah kr. Jugoslavije dne 14. februarja t. l. in je tega dne dobila obvezno moč. Od tega dne dalje ne smejo v smislu čl. 2. uredbe uvozniki, trgovci na debelo in proizvajalci (predelovalci) povišati cene blaga v notranjem prometu brez predhodnega odobrenja kr. banske uprave. Prijava, ki je lahko posamezna ali pa skupna za več podjetij določene stroke, mora biti opremljena z dokazi, s katerimi se upravičuje nameravano povišanje cen. Skupna prijava se mora predložiti preko pristojnega prisilnega združenja.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je dalje v sporazumu z ministrstvom za socialno politiko in ljudsko zdravje izdalo odredbo po čl. 1. uredbe o kontroli cen, po kateri za sedaj spada pod to uredbo sledeče blago: kruh, moka (izvzemši ovgg), otrobi, domače testenine, riž, kava in njeni surrogati, čaj, jedilno olje (razen v steklenicah in ročkah do 5 kg), sveče vseh vrst, parafin, drva, premog, molino, srbsko platno, bombažno platno beljeno, pravi gradl obeh najcenejših vrst, kreton obeh najcenejših vrst, bombažna preja, sukanec od 200 do 1000 yardov (vse vrste razen svilenege), flanela in parhent za obleke, sukno, volna za pletenje in vezenje, lopate, kose, srpi in motike. Pod predpise uredbe o kontroli cen pa v smislu čl. 1. ne spada prodaja lastnih proizvodov poljedelcev.

Finančni minister ne sprejema strank

Iz kabineta ministra financ smo dobili naslednje sporočilo: g. finančni minister obvešča senatorje, bivše narodne poslance, zastopnike posameznih združenj in društev, razne delegacije in zasebnike, da do nadaljnjega obvestila ne bo nikogar sprejel razen službenih zastopnikov. — Opozarjamo na to vse, ki imajo opraviti z ministrstvom financ.

Dunajski velesejem

Dunajski pomladanski velesejem bo od 10. do 16. (Tehnični velesejem od 17.) marca 1940. Po uspehu lanskega Dunajskega mednarodnega jesenskega veleseja — kot prvega vojnega veleseja nemške države — se splošno smatra, da so izglei bodočega dunajskega pomladanskega veleseja zelo ugodni.

Tudi dunajski pomladanski velesejem bo spet pred vsem v znaku izvoza. Posebnim potrebam evropskega Jugovzhoda bo zadovoljeno z velikim sejmom poljedelskih strojev. Napori velesejskega ravnateljstva, da bi razširilo blagovno sliko z velikim sejmom avtomobilov in motornih koles, bodo najbrže uspešli. Razen tega se bodo v Dunaju nova pota v inozemstvo na področju mode in američnega obrta, ki sta vprav doma na Dunaju. Običajne olajšave za obiskovalce veleseja iz tu in inozemstva so že zagotovljene.

Borze

21. februar.

Denar
Ameriški dolar 55.—
Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 3.970.230, na beograjski pa 6.700.000 din. V efektivih je bilo prometa na beograjski borzi 850.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaj:
London 1 funt 174.60—177.80
Pariz 100 frankov 98.85—100.95
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 995.00—1005.00
Amsterdam 100 goldinarjev 2349.50—2387.50
Bruselj 100 belg 744.50—756.50

Ljubljana — Zasebni kliring:
Berlin 1 marka 14.70—14.90

Zagreb — Zasebni kliring:
Solun 100 drahem 30.50 blago
Belgrad — Zasebni kliring:
Solun 100 drahem 30.25—30.95
Sofija 100 din 92 denar

Ljubljana — Svobodno tržišče:
London 1 funt 215.68—218.88
Pariz 100 frankov 121.92—124.22
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1228.18—1238.18
Amsterdam 100 goldinarjev 2901.78—2939.78
Bruselj 100 belg 919.50—931.50

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

Alojzij Planinšek,

Ljubljana, Beethovna ulica 14

javlja izid žrebanja z dne 21. t. m.

V. razreda 99 kola:

100.000 din št. 50161, 94720,
80.000 din št. 34891, 95587,
60.000 din št. 25392,
40.000 din št. 37859,
24.000 din št. 60404,
16.000 din št. 22230, 68392,
12.000 din št. 53798, 94464, 95323,
10.000 din št. 21520, 27213, 37277, 45880, 51454,
59568, 72399, 79848, 81115, 86226, 96589,
8000 din št. 253, 1860, 7679, 19281, 54115,
57791, 90462,
6000 din št. 1549, 3493, 5357, 28298, 29125,
34651, 40016, 43569, 52647, 53144, 68701, 74445,
76002, 78875, 85786, 89459, 96298, 98263,
5000 din št. 4084, 5995, 10059, 12705, 17428,
29171, 30192, 45127, 55857, 60978, 67473, 75251,
93123,
4000 din št. 7122, 20178, 21601, 23225, 23981,
24714, 26304, 27853, 27982, 28159, 44166, 52453,
56139, 59512, 61017, 67599, 69414, 74194, 75576,
80399, 80507, 87018, 87693, 88136, 89198, 98407.

Nadalje je bilo izžrebanih še veliko število dobitkov po 1000 din.

Ker so bili dobitki javljeni telefonično, eventualna pomota ni izključena.

Prihodnje žrebanje bo od 26. februarja do 7. marca v Banja Luki.

Srečke so novim naročnikom še na razpolago.

Curib. Beograd 10. Pariz 9.98. London 17.62. Newyork 44.6. Bruselj 75.05. Milan 22.52. Amsterdam 236.90. Berlin 178.75. Stockholm 106.20. Oslo 101.35. Kopeenhagen 86.125. Sofija 5.50 ponudba, Budimpešta 79.50 ponudba. Atene 3.30 ponudba - Carigrad 3.55 ponudba. Bukarešta 3.35 ponudba, Helsingfors 7.50 ponudba, Buenos-Aires 104.5.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 426 —429
v Zagrebu 425 —428
v Belgradu 428.50—429

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 98 do 100, agrarji 50—52, vojna škoda promptna 426 do 429, begl. obv. 77—78, dalm. agrarji 71—72, 8% Bler. pos. 97—99, 7% Bler. pos. 90—92, 7% pos. DHB 100—101, 7% stab. pos. 95—97. — Delnice: Narodna banka 7.500—7.700, Trboveljska 240 do 250.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 98 denar, agrarji 50—52, vojna škoda prompt. 425—428, begluške obveznice 77—78 (77.50), dalm. agrarji 71 blago, 4% severni agrarji 50.75—52, 6% šumske obveznice 68 denar, 8% Blerovo posojilo 97.50 denar, 7% Blerovo posojilo 89.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 95 denar. — Delnice: Narodna banka 7.60 denar, Priv. agrarna banka 200 ednar, Trboveljska 245 do 247.50 (245), Gutmaš 53—60, Slad. tov. Osijek 160—175 (175), Isis 30 blago.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 98.50 denar, agrarji 53—54, vojna škoda promptna 428.50—429, begluške obveznice 76.75 do 77.25 (77), dalm. agrarji 71—71.50, 4% severni agrarji —, 6% šumske obveznice 69.50—70.50, 8% Blerovo posojilo 97—99, 7% Blerovo posojilo 89.50 do 90.50 (90), 7% stab. posojilo 97.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.750 denar, Priv. agr. banka 201.50—204.

Boguslav Kuczynski: 21

Beg iz Varšave

Ko so letala odletela, je kar zbežala na vrt. Tudi Stachowiak je stopil na pot. Povsod sama praznina. Ni mogoče živeti v taki samoti. Pomislil je na bliske in grome in skoraj bi začel jokati. Da, iz oči so mu padale solze.

Stopal je brez cilja in mislil na to, da je Zelechov morda že zavzet, da je žena padla v roke sovražnikov, da je mesto morda razbito in požgano. Pred očmi mu je neprestano stala slika Marije, ki beži čez polje z drugimi ženskami vred v največji paniki. Vsaka od teh žensk je bila njej tuja in močnejša od nje. In potem se mu je kazal privid, da je Marija zadeta od odlomka granate, ali prebita s kroglo naravnost skozi srce, in sedaj pada na tla, hoče bežati, pa omedleva in ne razume, kaj se godi krog nje.

Samota je nanj vplivala s strašno grozo. Stachowiak je glasno jokal. Mislil je, da bo zblaznel in je samo neprestano ponavljal ženinino ime.

Ni prenehal jokati niti tedaj, ko je srečal prve ljudi. Zatekel se je med borovce. Tam je stal še nekončan kozolec. Nekaj dečkovbeguncev je sedelo v travi. Niti ni dvignil obraza. Jokaje je začel pripovedovati:

»Vse sem moral pustiti in od vseh se ločiti. Zakaj? Zakaj nisem ostal tam v Varšavi?«

Fantje so sedeli nepremično. Bila jih je cela skupina, vsa iz enega mesta in jim je bilo dobro. Nekateri so bili celo med seboj v rodu. Čakali so na svoje tovariše, ki so šli v vas.

»Nikar tako ne obupavajte!« je eden izmed njih zamrmral.

Res. Obup ni bil na mestu. Sonce je stalo že visoko in dan je bil lep kot vsi drugi v tem

času. Tu so se začela že polja in razori so tekli na vse strani v vas. Stachowiak se je za hip vsedel. Dovolj je bilo, da je prišel med ljudi. Takoj se je zopet pomiril in pozabil na vse. Nekaj časa je molčal, potem pa je vprašal fante:

»Odkod ste, fantje, in kam greste?«

»V Brest!« je odgovoril isti mladenič, rdečelas in vitek, ter odgovoril v obraz. Nejevoljno je to bleknil, kajti bilo je videti, da so preveč zaposleni s svojjo stvarjo. Niso razumeli Stachowiakovega joka, njegovo stanje je samo njihov načrt nekako omajalo. Potovali so enakomerno samo naprej in zdaj so imeli edino skrb, če bodo prišli tovariši in jim prinesli hrane iz vasi Stachowiak se je ustavljal samo še za hip in nato šel dalje čez most, ki je bil ob poti. Potok je bil popolnoma izsušen.

»Suša pa taka,« je pripomnil človek, ki je stal na mostu. »Ni in ni dežja.«

Ne daleč pri naslednjem mostu je sedelo neko dekle. Tudi ona je bila domačinka. Motika je ležala ob njej. Verjetno, da je kopala krompir.

»Je tu trafikar?« je vprašal kmeta.

»Je. Samo cigarete ne dobite v njej. Težko je z njimi.«

Da, treba se je omejiti in urediti nekaj red. Pojesti zajtrk, počakati letalski napad in spraševati ljudi. Govoriti s tistimi, ki so ohranili mirno kri, ter se tako tudi sami pomiriti. Tak mir je bil sedaj najbolj potrebna stvar. Stachowiak je stopal počasi skozi vas. Moški in ženske so se gnetle med hišami in po cesti.

»Trgovina je nekaj hiš naprej,« so mu odgovorjali.

Dobro. Preden pa je prišel do trafikarje, je srečal tudi kmečko družino s culami. Začudil se je, kajti doslej ni srečaval kmečkih beguncev.

»Odkod?« je vprašal

»Izpod Demblina. Najemniki.«

»Izpod Demblina. Pa zakaj bežite?«
»Hišo so nam zažgali. Tu pa imam brata in malo zemlje.«

Kmet je bil oblečen po meščansko. Takoj je bilo polno ljudi krog njega in njegove družine. Kmetje so hoteli iti k vojakom ter so se pritoževali, da imajo samo modre karte, ženske pa so tožile in se pritoževale nad vojaštvom, ki da se neprestano umika. Toda panike tu ni bilo.

»Gremo v ono vas,« je rekel bežeči mož in pokazal na drugo stran mesta.

»Ljudje pa pravijo, da bi ne smel hoditi po dnevu Pot je še precej daleč in preden pridem tja, bodo začele padati te bombe. Zato čakamo tu.«

Spremili so Stachowiaka do trafikarje in ga spraševali po novicah, Stachowiak je hotel tudi sebe nekoliko opogumiti, obenem pa potolažiti druge, zato je rekel: »Vse bo dobro, boste videli. Treba je samo počakati nekoliko dni.«

Takoj se je sprijaznil s temi ljudmi. Ko pa se je od njih poslovil, se ni mogel spomniti obraza ne moža ne žene in ne otrok.

»Zdi se mi, da je bil on manjši od žene. Sekira je ležala na tleh, gotovo je bil tesar. Niti tega ne vem, če so bili otroci fantje ali punčke. Pozabil je tudi naziv vasi. Samo tega se je spomnil, da je imela ženska na prstu prstan z briljantom, kakor ga je imela njegova mati. Na dvorišču, kjer je bila trafikarje, je bila velika gneča Stachowiak se je pomešal mednje in nekajkrat vprašal za tobak, pa je zvedel, da ga že nekaj dni ni naprodaj. Zato se je umaknil na bolj miren prostor. Hotel bi se umiti in odpočiti. Toda sosodnji vrtovi so bili polni ljudi, ki so se kar vrstili. Poprosil je za milo in vedro vode. Milo in brisačo mu je namreč vzel Poznanjski. Umil si je tudi noge, potem pa zaspal in se zbudil kmalu nato, ko je stopilo k drevesu nekaj rezervnih častnikov. Kadili so cigarete, pogovarjali se z ženskami in zbijali šale, Stachowiak

ni veliko razumel, kaj govore ljudje. Ves je bil v dremavici ter je zopet padel v sen, iz katerega ga zbudila letala in granate. Okrog polodne je občutil velik glad. Stopil je v kramo in naleznel prvo, ko so pražili zrezek. Pojedel je zrezek, malo kruha ter se usedel pred hišo, kajti čez dan ni bilo varno potovati po cestah. Dan je tekel in z njim zopet glad. Dobil je v trgovini celo mleka in juhe ter kosček čokolade. Lastnica mu je rekla, da mora veliko kuhati, ker ljudje pridejo lačni in jim bolj tekne topla juha in toplo mleko, kakor pa meso. Stachowiak je čutil, da še nikdar ni imel takega teka: »Zrem kot žival.« Ker ni imel kaj delati, se je pred hišo ulegel v travo in zopet spal. Toda veter ga je vsak čas zbujal in je moral iskati zaklonišče pred njim. Tudi ljudje so se ves čas gnetli okoli njega, toda samo v vasi, in nihče ni šel v bližnje mesto. Stachowiak pa je vendarle sklenil, da bo še enkrat šel iskat svoje sorodnike v Lukow. Kajti do Bresta ima še 200 km, to je najmanj pet dni. Kaj pa se v petih dneh lahko zgodi, na to ni hotel niti misliti.

Od mimo prihajajočih ljudi pa je zvedel, da je Lukow bombardiran, da so Sedelce požgane in da ni varno tam okrog.
Tu so veliko govorili o Sedelcah in nekdo, ki je bil tam, je rekel:
»Samo skozi sem šel in videl razdejvanje.« je rekel. »In v greste v Brest? Ali bi ne bilo boljše iti v Lublin?«

»Morda v Lublin.« Tako so mi svetovali. Rad bi od tega kmeta zvedel kaj o svojem mestu.

»In hiša pri elektrarni? Ali je požgana?«

»Tista bela?« je vprašal.

Odmev šenčurskega procesa: Dekan Škerbec dobil popolno zadoščanje

Razprava proti bivšemu JNS poslancu Mravljetu zaradi krivega pričevanja — Mravlje je bil oproščen, vendar pa je sodišče ugotovilo, da dekan Škerbec ni izgovoril besedi, zaradi katerih je bil na podlagi Mravljetovega pričevanja obsojen na leto dni ječe

Ljubljana, 21. februarja.

Redki so politični procesi v veliki razpravni dvorani št. 79 na okrožnem sodišču. Danes je našel šenčurski veleproces v Belgradu morebiti zadnji odmev pred malim kazenskim senatom. V tej dvorani pred kazenskim sodnikom-poenincem je bila že ena priča iz šenčurskega procesa obsojena zaradi prestopka krivega pričevanja. Po Gorenjskem znani vrtnar Jože Prešeren iz Smednika, ki je lažno pričal proti Janezu Brodarju pred preiskovalnim sodnikom in pred državnim sodiščem v Belgradu, je bil 7. maja 1938 obsojen na 8 mesecev strogega zaporu. Prešeren se je proti sodbi pritožil in apelacijsko sodišče je sodbo prvoga sodnika potrdilo v polnem obsegu.

Pred malim kazenskim senatom, ki ga tvorijo: s. o. s. g. Ivan Brehlič kot predsednik in kot sodnik gg. Ivan Kralj in Rajko Lederhas, stoji danes bivši narodni poslanec JNS geometer — novinar Milan Mravlje, ki je obtožen zločinstva krive prisega. Javno obtožbo zastopa državni tožilec g. Bogdan Lendovšek, obtožena brani dr. Josip Cepuder. Zasebnega udeleženca g. dekana Matijo Škerbeca iz Kranja, proti kateremu je prav obtoženec pričal v šenčurskem procesu, zastopa dr. Vladislav Pegan. Sprva je bila dvorana skoraj prazna, pozneje je bila do zadnjega kotička zasedena.

Po končanih formalnostih je začel državni tožilec čitati devet s strojem pisanih strani obsegačo obtožnico.

Obtožnica

Državno tožilstvo v Ljubljani je vložilo zoper Mravljea Milana, geometra-novinarja v Ljubljani pri okrožnem sodišču naslednje obtožbo: Mravlje Milan je dne 25. februarja 1933 v Belgradu na glavni razpravi pred sodiščem za zaščito države v kazenski zadevi proti Brodarju Janezu in fuvaršem med drugim pod prisogo izpovedal, da je župnik Škerbec Matija na njegovem političnem shodu dne 22. maja 1932 v Primskovem zaklical: »Zivela samostojna Slovenija, živela republika« in je s tem pred sodiščem lažno izpovedal pod prisogo. S tem je zakrivil zločin proti pravosodju po § 144-II kaz. zakona.

V razlogih navaja obtožnica, da je bil dekan Matija Škerbec s sodbo državnega sodišča za zaščito države spoznan krivim, da je dne 22. maja 1932 na shodu takratnega poslanca Milana Mravljea v Primskovem, ko je odhajal s shoda, zaklical: »Zivela samostojna Slovenija, živela republika«, s čemer je zakrivil zločin iz člena 3 zakona o zaščiti države. Zaradi tega je bil obsojen na eno leto strogega zaporu, ki ga je odsedel. Omenjena sodba sodišča za zaščito države se v svojih razlogih opira predvsem na pričevanje Mravljea Milana, ki je izpovedal tako pred preiskovalnim sodnikom kakor tudi na sami glavni razpravi, da je Škerbec Matija, stoječ na stopnicah pred odrom proti množici sicer govoril, da se imajo pokoriti zakonu, da pa je kljub temu zaklical »Zivela samostojna Slovenija, živela dr. Korošec!«, potem pa se je obrnil proti njemu in mu nekako triumfalno z zamahom roke zaklical: »Zivela republika.« tako da je imel Mravlje vtis, da ga hoče Škerbec izzvati. Obtožni župnik Škerbec Matija pa zanika, da bi izustil inkriminirane besede, in trdi, da je potem, ko je službovali orožniški narednik Franc Dolžina razpustil shod, stopil na stopnice pred podijem in pozval ljudstvo v dvorani, naj se razide, rekoč: »Ker mi spoštujemo zakon in oblasti.« Svoje besede je zaključil z vzklikom »Zivela Slovenija, čeravno je mislil zaklicati »Ziveli Slovenije.« — Sodba državnega sodišča za zaščito države se v nadaljnjem bavi z izpovedbami vrste prič, ki so bile na shodu v neposredni dekanski bližini, ki so opazovale vse dogodke, njegovo gibanje in govorjenje. Nekateri teh prič z vso odločenostjo izključujejo, da bi g. dekan spregovoril te besede, druge pa potrjujejo momente, iz katerih nujno sledi, da inkriminirane besed ni mogoč in tudi ni hotel izgovoriti.

Iz vsega tega in iz zaključnega razmišljanja sodb dr. s. za zašč. drž. sledi, da je sodišče za zaščito države v Belgradu — tako nadaljuje obtožnica — prišlo do zaključka, da je zakrivil dekan Škerbec Matija gori navedeno zločinstvo, edino na podlagi izpovedi Milana Mravljea pred preiskovalnim sodnikom in na glavni razpravi, ter na podlagi tega, kar je Mravlje pripovedoval dvema svojima prijateljema, odnosno somišljenikoma, to je: Ivanu Lokarju, takratnemu predsedniku JNS v Primskovem, in političnemu pripadniku Ivanu Mrkalju. Ta dva sta kot prič izpovedala, da jima je Mravlje pozneje omenil inkriminirane besede Škerbečeve.

Dne 2. marca 1939 je vložil dekan Škerbec Matija proti Mravljetu Milanu ovadbo, v kateri je zatrjeval, da je bilo Mravljetovo pričevanje zavestno lažno, in predlagal, da se proti njemu uvede kazensko postopanje, da se dožene, v koliko je on s svojim pričevanjem zakrivil zločin krive prisega po § 144-II kaz. zak. Ko je bil obtoženec Milan Mravlje v tej zadevi zaslišan, je zanikal vsako krivdo in dosledno vztrajal pri svojih prvotnih trditvah, da je dekan Škerbec Matija izrekel inkriminirane besede.

Zagovor obtoženeca Mravljea Milana je sicer odločen in v glavnih obrisih dosleden — nadaljuje obtožnica — vendar pa vzbuja tehtne pomisleke baš sprčo okolnosti, da ni zaslediti niti v poročilih varnostnih oblasti, niti v izpovedbah katekolovi priče, katerih je bilo zaslišanih tako mnogo, da bi kdo od navzočih, ki so vendar stali v neposredni bližini Škerbeca Matije (in le-ti niso bili samo njegovi pristaši), slišal, da bi Škerbec Matija tako vzklikal, kakor trdi obtoženec Milan Mravlje. Posebno je še poudariti, da tudi noben orožnik in noben javni funkcionar ni slišal, da bi bil Škerbec Matija napravil take vzklike, in to kljub temu, da so bile te besede po zatrjevanju Mravljea izgovorjene z močnim in povzdignjenim glasom. Na drugi strani pa je tudi čisto neverjetno in nelogično, da bi Škerbec Matija kot uglečn duhovnik še z ozirom na svojo neoporečno preteklost in politično delovanje delal takšne neumestne vzklike proti državi in njeni pravni ureditvi. Pričevanje Mravljea Milana pa je tudi v celoti obrvono po izpovedbah zaslišanih prič, ki naravnost izključujejo, da bi bil Škerbec Matija izustil dotične vzklike.

Obtožnica v nadaljnjem navaja izpovedi številnih prič, tako dejanskih prič dogodka, kakor

tudi raznih drugih prič, ki pri dogodku sicer niso bile navzočne, nego so o njem bile obveščene po drugih. Izpovedi prič se skladajo v vseh ozirih, zlasti pa priče odločno zanikajo, da bi bile slišale iz ust g. dekana inkriminirane besede »Zivela svobodna Slovenija, živela republika«.

Med pričami, ki niso pristopovale dogodku, je tudi bivši poslanec Ivan Urek, ki je glasom obtožene izpovedal, da so se ob priliki šenčurskega procesa bivši slovenski poslanci v Belgradu razgovarjali v klubski sobi o poteku procesa. Med debato je prišel v klub tudi Mravlje Milan, ki se je vpletel v razgovor in na široko razlagal razpravo pred sodiščem. Po končani debati je Ivan Urek pristopil k obdolžencu in mu rekel v obraz: »To je pa vendarle čudno, da si samo ti slišal te besede in da jih ni nihče drugi, ko je bilo vendarle na stotine ljudi okoli, niti jih ni slišal načelnik, niti orožniki, ki so se nahajali v neposredni bližini. Jaz sem prepričan, da si ti lagal in krivo pričal.« Obtoženec mu je nato odgovoril: »Ne gre za krivo ali nekrivo pričevanje, nego za to, da se klerikalce uniči.«

Ako je torej po vsem tem dokaznem gradivu na eni strani potrjeno, zaključuje obtožnica, da Škerbec Matija ni izustil zatrjevanjih protidržavnih in protinastanih vzklikov, na drugi strani pa obdolžene odločno trdi, da je slišal izreči inkriminirane besede in pri tem izključuje vsako možnost pomote, je s tem ugotovljeno, da je pred sodiščem podal lažno izpovedbo pod prisogo. Motiv je lahko najrazličnejši, verjetno pa politično nasprotnstvo. — Obtožba je torej utemeljena.

Milan Mravlje zanika krivdo

Senatni predsednik je zagovor obtoženece uvedel s kratkim vprašanjem: »Gospod Mravlje! Ste razumeli obtožnico?« Odgovor kratak: »Da!« »Se čutite krivega?« Zopet: »Ne čutim se krivega!« Predsednik je zatem uvedel pogovor na vse okolnosti, kako je prišlo do dogodkov 22. maja 1932 na Primskovem. Dejal je: »Bila je torej nedelja, 22. maja 1932. Imeli ste shode po raznih krajih na Gorenjskem. Niso bili to volivni shodi stranke?« »Ne! Navadni.« Predsednik: »To nedeljo ste imeli vaš shod tudi na Primskovem v dvorani gasilskega doma. Kako obsežna je dvorana?« »Približno tako ko ta dvorana. Bil je oder in pred odrom dve stopnici (navadni pručki).« »Ko ste prišli tja, kaj ste videli? Kdo je sklical shod?« »Ko sem prišel tja, mi je sklicatelj shoda Lokar povedal, kje so naši ljudje. Nekdo pa mi je dejal, da je v dvorani polno političnih nasprotnikov. Šel sem v dvorano in Lokar je otvoril shod.« Nato je obtoženec pripovedoval na široko, kako je prišlo do razpusta shoda. Ob otvoritvi je vstal neki mlajši fant in zahteval volitev predsednika. Lokar ni hotel dati predsedstva iz rok. Zato je nastalo večje razburjenje in kričanje. Obtoženec se sedaj ne more spominjati na vsak klic, ki je padel ob začetku shoda. Kolikor se spominja obtožene, je kmalu nato vstal dekan Matija Škerbec, dvignil obe roki, v eni je imel palico. Takrat pa so ljudje ko lava začeli vpiti: »Ubijte ga!« Bilo je huronsko vpitje. V dvorani je bilo do 100 ljudi. Nato je prišel od zadaj orožnik in razpustil shod. Orožniki so začeli takoj pritiskati ljudi proti obema izhodoma. Stvar je trajala kakih 5 minut. Škerbec je stopil na stopnico. Tiho je izgovoril nekaj besed, nato je nekoliko dvignil glas in dobro sem ga razumel (bil je, kakor trdi od g. dekana oddaljen kake tri korake), ko je dejal: »Zivel dr. Korošec! Zivela samostojna Slovenija! Zivela republika!« Predsednik: »Kam je bil obrnjen?« Obtoženec je pripomnil, da je bil g. dekan, ko je izrekel zadnji vzklik, obrnjen napol proti njemu. Predsednik: »Kakšen vtis ste imeli?« »Se ne morem spominjati. Pač vtis, da me hoče izzvati. Tako sem tudi rekel na razpravi v Belgradu.«

Predsednik: »Tako ste pričali! Škerbec in drugi pa odločno trde, da to ni res. Obtoženec je vztrajal pri svojih trditvah.

Predsednik: »Dekan Škerbec pravi, da je, ko so orožniki shod razpustili, dejal ljudem: Mir! Mi zakone spoštujemo! Zivela Slovenija! Ali se na to spominjate?« Obtožene: »Ga nisem točno razumel!« Obtožene: »Je ponovno zatrjeval, da je prav g. dekana slišal vzklicati omenjene vzklike. Bil je nanj posebno pozoren in je nanj gledal, ker je mislil, da je on voditelj vsega. To zaradi lastne varnosti. Prepričan je bil, da bodo to, kar bo on napravil, storili tudi drugi. Sodnik g. Lederhas: »Ste bili razburjeni?« »Ne vem, ali sem bil ali ne. Hudo nisem bil. Vajen sem pač takih stvari.« Sodnik g. Lederhas: »Kako daleč ste bili od Škerbeca, ko je stal na stopnici?« »Morda korak in pol! Ko je sedel, kakih sedem korakov.« Obtožene: »Je še na druga podobna vprašanja naposled izjavil: »Kot se danes spominjam, je bil pri prvih besedah obrnjen proti občinstvu, pri zadnjem vzkliku na pol proti meni. Obrnil se je tako, da je mene gledal pri zadnjem vzkliku.« Predsednik: »Koliko časa je bil dekan Škerbec na stopnicah?« Odgovor: »Morda dve minuti!« Predsednik je nato postavil tehtno vprašanje: »Kako tolažite to, da orožniki in drugi niso slišali teh vzklikov?« Obtožene: »Nekoliko premišljuje: »Tolmačim tako, da so bili orožniki pozorni na množico. Bilo je velikansko kričanje. Zato niso slišali.« Predsednik: »Ali vas je to frapiralo?« Obtožene: »Razburilo me je. To zato, ker je bilo v tistem času na Gorenjskem posebno republikansko gibanje. Temu sprva nisem verjel, ko sem pa čul te besede, sem videl, da je to res.« Obtožene: »Nato omenja, da je omenjene dekanove vzklike povedal takratnemu narodnemu poslancu Barletu, Rastu Pustostemskemu, Komunu intakratnemu banu dr. Marušiču. Na predsednikovo vprašanje, kaj je bilo z republikanskim mišljenjem g. dekana, je priča zatrjeval, da mu je dr. Karel Born pri neki komisiji sva sponte omenil, kako je g. dekan republikanskega mišljenja in da naj tega okrog ne pripoveduje.«

Predsednik je nato prešel k zasliševanju obtožence glede razmerja med njim in bivšim narodnim poslancem Urekom. Predsednik: »Pravijo, da ste, ko ste prišli v poslanski klub v Belgradu, govorili o poteku razprave pred drž. sodiščem. Urek vam je pripomnil: Kako to? Noben drug ni slišal teh besed, samo ti? Najbrž ni res?« Dejal je mu: Res ali neres, glavno je to, da se klerikalce uniči.« Obtožene: »Nekoliko nejevoljen: »To ni res!«

— Pri sprtju. motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Fran-Joset« grenčice.

Priča tovarnar Joško Zabret

je mirno opisal v vseh podrobnostih, kako so se vrstili dogodki na Mravljetovem shodu na Primskovem. Sam brez kakega dogovora je šel na shod. Potrdil je izjavo prve priče, kako so sedeli v dvorani. Takoj ob začetku je bil velik šunder. Pozneje še večji. Ko je bil shod razpuščen, je po prični izjavi vstal g. dekan in trikrat zaklical: »Mir! Mir! Mir!« Stopil je na pručko in se obrnil proti poslušalcem: »Mi spoštujemo zakone in oblasti! Prosim, da se mirno razidete. Zivela Slovenija!« Pručka je bila na strani, kjer so sedeli. Nato je g. dekan dejal: »Fantje, pojdemo! Prijel je mene in Trefalt ter smo mirno šli ven. Predsednik: »Kdo je bil takrat na odru?« »Lokar, Mravlje in dva orožnika. Sredi odra predsednik, na njegovi levtici Mravlje, ki je bil od pručke oddaljen 3-4 m.«

Predsednik: »Mravlje trdi, da je Škerbec vzkliknil: »Zivela republika!« Priča kategorično: »Nobene take besede. Nemogoče je, da bi ga ne slišal. Izključujem vsako možnost.«

Predsednik: »Je bil takrat velik hrušč?« Priča: »Ljudje so g. dekana mirno poslušali.« Priča potrdi, da je Mravlje ljudi zmerjal z »organizirano bando«. Vse je šlo zelo hitro. Poteklo je kakih 10 minut. G. dekan, videč položaj, je hotel ljudi pomiriti. Ves čas je bil priča poleg njega in bi moral slišati vzklike, ki jih je navedel obtoženi Mravlje.

Priča Franc Trefalt

Kot naslednja priča je stopil pred mali senat g. Trefalt Franc, hotelski ravatelj na Bledu. Izpovedal je:

»Od svoje žene sem zvedel, da bo tistega dne na Primskovem shod. Zvedel sem tudi, da pride tja g. Škerbec in zato sem šel še jaz. Sedli smo v dvorani v prvo vrsto na levo. Shod je otvoril g. Lokar, takoj za tem pa se je oglašil g. llija in zahteval, da se voli predsednika zborovanja. Na odru pa so to zahtevo odklonili, kakor je nastal med ljudmi hrup. Zaslišal sem glas poslanca Mravljea: Ce ste poštenji ljudje poslušajte, če ste pa organizirana banda, ki je prišla razbijat shod... Naslednjih besed pa nisem slišal, ker so se izgubile v splošnem trušču. Tedaj je prišel na oder orožniki narednik Dolžina in pozval ljudi, naj se razidejo. Ljudje so pričeli protestirati. Tedaj je g. dekan, ki je sedel ob lliji, vstal in vzkliknil: Mir, mir! Potem je padla beseda o zapeljivcih. Slišal sem: »Ce so vas prignali zapeljivci, da razbijate shod...« tedaj je vzkliknil g. dekan: »Kdo je zapeljivec?« Poslanec Mravlje je zaklical: »Vi zapeljujete ljudstvo!« Dekan Škerbec je nato rekel: »Ste slišali, kako spoštujete naše dušne pastirje?« Ljudje so se zaradi tega silno razburili in niso hoteli iz dvorane. Nato je dekan Škerbec stopil na stopnico pred odrom, dvignil palico, kakor ima on navado, in zaklical: »Mi spoštujemo zakon, zato se razidite!« Nato je prijel pod pazduho Zabreta in mene ter smo odšli iz dvorane.

Predsednik: Kako daleč ste bili od dekana Škerbeca, ko je govoril?

Priča: Kakšna dva metra in pol.

Predsednik: Ali je zaklical: Zivela samostojna Slovenija, Zivela republika?

Priča: Tega ni storil na noben način. Nikdar ni padla kakšna takšna beseda.

Branilec dr. Capuder je zahteval, naj se prič predložijo zapisnik o njenem zaslišanju iz l. 1932, toda izkazalo se je, da ni nobenih razlik med njegovo tedanjim in sedanjo izpovedjo.

Priča Ivan Lokar

Nato je bil zaslišan Lokar Ivan, tedanji predsednik JNS v Primskovem in sklicatelj onega shoda. Takoj, ko je stopil pred sodnike, je Lokar izjavil, da ima hudo bolezen v glavi in da zaradi tega njegov spomin močno popušča. Ima že dvajset let vnetje čelne votline, poleg tega pa ga je še dvakrat udaril konj v glavo, zaradi česar se mu je spomin še bolj poslabšal. Tako priča ni vedel povedati skoraj ničesar. Šele, ko mu je predsednik predložil njegovo izpoved iz lanskega leta pred preiskovalnim sodnikom, se je spomnil nekaterih stvari. Ni pa se mogel na noben način spomniti, da bi padli kakšni vzklici »Zivela republika«, še manj pa, da bi te vzklike izustil dekan Škerbec.

Priča Ivan Urek

Pred sodnike je nato stopil bivši narodni poslanec in sedanji zupan v Globokem pri Brezicah g. Ivan Urek, ki je pričel pripovedovati:

»Jaz sem bolj politik iz gospodarskih in socialnih namenov, v grde in nečedne stvari pa se nisem nikoli spuščal. Tiste dni, ko je bil v Belgradu šenčurski proces, sem slišal tudi o njem razne stvari. Slišal sem tudi, da bo Mravlje tam zaslišan kot priča. V družbi slovenskih poslancev smo Mravljea in njegovo delovanje ocenjevali po svoje. Resnicoljubnosti mi nisem nikoli pripisovali. V političnem življenju sem imel z Mravljetom gotove neljube izkušnje. Na tisti dan razprave pred sodiščem za zaščito države, ko je bil zaslišan Mravlje, smo bili zbrani v klubskih prostorih v narodni skupščini. Slišal sem praviti, da se je Mravljetu na razpravi hudo godilo in da bi mu sodišče sploh ne verjelo, če bi ne bil poslanec. V tem je prišel v klub vse prepaden Mravlje. Nekaj časa je hodil okrog tovarišev in jim nekaj pripovedoval, nato pa je prišel še k meni, ki sem sedel na vogalu mize. Jaz sem mu rekel: »Prijatelj, če noben drug ni mogel slišati teh besed dekana Škerbeca, je čudno, da si jih ti slišal. Po mojem mnenju si krivo pričal.« Mravlje mi je nato odvrnil: »Ne gre za to ali se krivo ali nekrivo prič, gre za to, da se klerikalce uniči.« Pozneje sem Mravljetu še enkrat v vlaku očital isto in Mravlje mi je na ta očitek dal podobno izjavo.«

Priča nato opisuje razmere v klubu slovenskih JNS-arskih poslancev, kjer so številni ljudje spletkačili na svoje roke. G. Urek nato naglašja, da je pozneje še večkrat v raznih družbah omenil, da si je Mravlje pričevanje pred sodiščem proti Škerbcu izmisliš.

Predsednik: Ali ste sigurni, da je Mravlje vam res to rekel, kar ste pravkar navedli?

Priča: On je res to rekel.

Predsednik: Pravijo, da ste sovražno razpoloženi do Mravljea. Ali je res to?

Priča nato popisuje svoje razmerje do Mravljea, ki je sicer, kar se osebne plati tiče, prijateljsko, v političnih stvareh, zlasti pa tudi zastran delovanja v Kmetijski družbi, si z Mravljetom nista bila dobra. Priča je navedel več značilnih primerov, s katerimi je podkrepil svoje izjave. Pri tem je prišlo med njim in braničem dr. Capudrom do živahne polemike, v kateri si je g. Urek dovolil nekaj bridkih pripomb.

Predsednik je nato prečital dr. Kramerjevo izjavo o Ureku, v kateri med drugim stoji, da je Urek osebnost pošten, da pa je neuravnovešen, eksaltiran itd.

Urek: Takšen je zmerom neuravnovešen, ki dela za druge.

Predsednik se je nato zanimal, ali je g. Urek o tem razgovoru z Mravljetom kaj pripovedoval okrog. Za isto stvar se je zanimal tudi zastopnik zasebnega udeleženca dr. Pegan, ki je poudaril, da

Obtožene: »Tudi diskvalificirati Ivana Ureka kot človeka, ki ni odgovoren za svoja dejanja, da je neuračunljiv in silno maščevalen. Ze od leta 1927 sta sprta. Sploh pa je redko kot tajnik Narodne skupščine prihajal v klubsko sobo, samo takrat, kadar je bila seja. Na razna vprašanja predsednika, državnega tožilca in sodnikov je obtožene omenil, da je bilo takrat, ko je dekan Škerbec izrekel vzklike, v dvorani 20-30 ljudi. Dr. Pegan: »Se spominjate, kje je bil takrat orožnik Dolžina?« Odgovor: »Ne! Po mojem mnenju v dvorani, ko je razganjal ljudi.« Dr. Pegan je nato vprašal obtožence, če ni ljudi zmerjal z »nahaj-skano bando.« Obtožene: »Priznal z opravičilom, da je pripomnil ljudem, da so razbojniška banda, če niso prišli mirno poslušat na shod. Državni tožilec: »Ste rekli g. dekanu, da je zapeljivec?« Obtožene: »Morda sem mu rekel. Tega se ne spominjam. Iz vsega sem sklepal, da jih je on zapeljal.«

Zasliševanje prič

Obtoženečvo zasliševanje je bilo ob 9.50 končano. Predsednik je nato uvedel dokazno postopanje. Na predsedniški mizi je razpoloženih mnogo spisov, ki segajo tja v šenčurski proces in v druge zadeve. Prvi je bil pozvan v dvorano kot priča g. dekan Matija Škerbec iz Kranja. Vsi so z največjim zanimanjem sledili njegovim točnim, jasnim in logičnim izpovedbam. Sam je omenil, da je sedaj natančno premeril dvorano gasilskega doma na Primskovem. V nedeljo 22. maja 1932 je sam šel na Primskovo, nikdo ga ni spremljal. Pred domom je bilo več ljudi. Stopil je v dvorano, kjer je bilo že kakih 50 oseb.

G. dekan Škerbec točno opisuje razvoj dogodkov na shodu

G. dekan je navedel točne podatke o obsegu dvorane. Široka je 8 m, oder je globok 5 m, od odra do zadnje stene je 10,5 m. Vsedel se je v prvo vrsto k zidu na desno. Notri je stopil čisto sam. Pozneje se je vsedel njemu na levo roko g. Joško Zabret, na desno pa Trefalt. Delavec Opeka se je prisolnil k zidu. Pred shodom je bilo vse mirno. Čule so se različne šale. Ljudje so začeli klicati: »Naj se zastor dvigne!« Priča je nadaljeval:

»Ko se je zastor dvignil, sem zagledal sredi odra sklicatelja Lokarja, zadaj pa predsednika gasilske čete Sajovica. Tik ob zidu na odru sta stala dva orožnika. Ko je Lokar začel zborovanje, je podelil besedo Milanu Mravljetu. G. llija, ki je sedel v moji bližini v prvi vrsti, je predlagal, da bi se volil predsednik shoda. Razvila se je debata med njim in Mravljetom. Sem in tja so nastajali klici. llija je bil popolnoma miren. Mravlje je izjavil: »Predsednik se ne bo volil!« llija mu je ugovarjal. Ko je nastal krik po dvorani, sem dvignil roko: s. palico in dejal: »Mir! Mir! Mir!« Potem je Mravlje pripomnil: »Ce ste dostojni ljudje, boste poslušali. Ce ste kakšna banda, ne boste poslušali.« Začela se je debata z menoj. Dejal sem: »Mi nismo nobena banda!« Mravlje: »Sedaj so minili časi, ko so vas zapeljivali razni zapeljivci!« Ostentativno je pri tem pogledal na mene. Jaz: »Kdo je zapeljivec?« Mravlje: »Vi zapeljujete narod!« Jaz: »Tako! Se bomo drugod pomenili!« Nastal je velikanski hrup. Zadaj je nekdo zaklical: »Zivela republika!« Klic je bil zelo tih, meni zelo neroden. Pozneje sem zvedel, da je napravil ta vzklik konfident-komunist Zupanc. Meni so ljudje povedali, da so se ga kot konfidenta posluševali zandarji. Med hrupom so nato stopili orožniki na oder. Komandir Dolžina: »V imenu postave je shod razpuščen. Pozivam vas, da se mirno razidete.« Da ne pride do hudega, sem stopil na pručko ob odru in dvignil roko: »Mi spoštujemo zakone in oblasti! Mirno se razidimo! Zivela Slovenija!« Mi smo nato ostali v kotu. Eden izmed nas je rekel: »To je teater!« Predsednik: »Koliko ljudi je bilo notri, ko ste odhajali?« Priča: »Bilo jih je 15-20.« »Kako daleč je bil oddaljen od vas Milan Mravlje?« Priča: »Dva metra od desne stene, ko sem stal na pručki, in 5 m globoko na odru. Od mene pa je bil oddaljen kakih 5 m. Meni najbližji so bili Zabret, Trefalt in Opeka. Po razpustu shoda je stopil orožnik z odra. Stal je za menoj. Na pručki je stal mogoče minuto. Sodnik Lederhas: »Kako ste bili obrnjeni?« Priča: »Diagonalno. Mravlje je stal sredi odra ko sem govoril.« Sledilo je kratko soočenje. Mravlje je vztrajal pri tem, da je stal na drugi pručki.

Sodnik Lederhas: »Proti komu ste izrekli vse besede. Mravlje trdi, da ste ga hoteli izzvati!« Priča odločno: »Govoril sem proti ljudstvu. Nisem ga hotel niti izzvati niti dražiti.« Predsednik: »Trdijo, da ste se izrazili, da ste republikanec.«

Priča popolnoma mirno: »To je laž. Takrat, ko so nas denuncirali, so o nas vse mogoče govorili. Govorili so o meni, da sem celo za Mussolinija.« Priča je nato poudaril, da bi bil, ko bi govoril o republiki, kaznovan tudi od cerkvenega sodišča. Ni bil nikdar republikanec. Nikdar ni delal republikanske agitacije v svojem življenju. Sodnik Lederhas: »Ste na shodu prevpili ljudi?«

Priča: »Zavpil sem, da so me lahko vsi slišali. Mirni so bili in nato šli ven.« Državni tožilec: »Obtoženec trdi, da ste dali znak s palico za nemir.« Priča: »Dvignil sem palico, da so ljudje lahko llijo poslušali.« Drž. tožilec je nato vprašal pričo: »Kako je potekla razprava v Belgradu zaradi kleвете?« Priča je namreč bil tožen od obtoženca zaradi kleвете pred belgrajskim kazenskim senatom. Priča: »Meni tam predsednik ni dovolil, da bi govoril. Drugi sodnik me je nato vprašal in sem odgovoril: »Smatram, da je Mravlje sposoben krivo pričati in priseči.« Tamošnji predsednik je nato dejal, da ne pusti priče žaliti.« G. dekan je nato pojasnil, da je bil pozneje, ko je bil v Mitrovici, pozvan k sodišču zaradi te zadeve. Izjavil je, da ve, da je Mravlje denunciral dr. Natlačen in da je o vseh pošiljal lažne ovadbe. Priča je pri belgrajskem sodišču zastopal dr. Zorec. Ta je napravil poravnavo, po kateri naj bi g. dekan v Slowencu vse preklical. Ko je za to zvedel, je takoj pisal dr. Peganu, da raje vidi, da je obsojen pol leta, kakor da kaj preklíce.

Branilec je na pričo postavil nekaj vprašanj. Tako ga je vprašal, da-li je na shodu dejal: »Poglejte ljudje! Kako spoštujete vaše dušne pastirje?« Priča odločno in jasno: »Tega nisem rekel. To bi se upiralo mojemu temperamentu.«

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 22. februarja: Sv. Petra stol v Ant.; Marjeta K.

Petek, 23. februarja: Peter Dam., cerkveni učniki; Romana. — Polna luna ob 10.55. Herschel napoveduje mrzlo in vetrovno vreme.

Novi grobovi

† V Moravcih pri Mali Nedelji je v ponedeljek zvečer v Gospodu umrla 84-letna gospa Marija Spindler. Pokojnica je bila resnično vzorno krščanska žena in mati. Najstarejši sin je župnik pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, najmlajši pa župan občine Mala Nedelja. Pogreb bo v četrtek dopoldne.

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Kern, soproga poštnega zvanika v pokopju. Pogreb bo v petek ob pol treh popoldne. — V splošni bolnišnici je umrl gospod Henrik Nabernik, uradnik drž. železnice v pokopju. Pogreb bo v petek ob pol petih popoldne.

† V Kranjski gori se je v starosti 37 let smrtno ponesrečil g. Maks Smolej, železniški premikalec. Pokopali ga bodo danes ob pol štirih popoldne.

Naj jim sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Na tehniški fakulteti ljubljanske univerze je bila diplomirana za inženirja arhitekta g. Milka Bahovec, hči uglednega veletrgovca Josipa Bahovec iz Ljubljane. Čestitamo! — Imenovan je za urad. pripravnika v VIII. pol. skupini pri načelniku sodnega oddelka poveljstva mornarice diplom. pravnik Rihard Paraker.

— Napredoval je za drž. mojstra v IX. pol. skupini Ivan Bašič.

PRAVI SAN PEDRO MATE ČAJ

ne vsebuje nikakih škodljivih snovi, vam ne krati spanja in zato nadomešča kavo, ruski čaj in alkohol. Dobi se samo v originalnih zavojih po din 5.— in din 18.—.

Drogerija GREGORIČ, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

— Odpuk zemljišč za modernizacijo este Ljubljane —

Kranj se zdaj ni dokončno izpelelan in nekateri posestniki se zdaj čakajo na kupnino. Če vpoštevamo, da je cesta že dograjena in izročena promet, je to odlašanje za res nerazumljivo. Se bolj čudno pa je, da je denar za odkup nekaterih zemljišč že tukaj, izplačilo pa se ne izvrši. Kakor čujemo, se je vsa stvar zataknila na nekaterih formalnostih. Tako na primer sodišče odklanja kompetenco za izplačilo. Prizadetim posestnikom je popolnoma vseeno, kdo jim bo izplačilo denar in kdo je kompetenten za izplačilo. Prosijo le, naj bi se jim denar čimprej nakazal.

— Za opremo nove samostanske kapelice v večjem kraju Slovenije primanjkuje mašinskih in oltarnih predmetov. Častito duhovščino v ljudsko prošimo, da poišče v omarah event. nerabne kose opreme, ker bo dobro došel vsak še kolikor toliko ohranjen predmet. Prijave sprejema in daje tozadevna pojasnila uprava »Slovenca«.

— Razpis. Letos bo sprejetih več gojencev v I. peh. podčastniško šolo »Kralja Aleksandra I.« v Belgradu, v II. peh. podčastniško šolo v Bileči in v IV. peh. podčastniško šolo »Kraljice Marije« v Zagrebu. Prošnje je vložiti do 20. marca t. l. Podrobni sprejemni pogoji so razvidni iz »Službenega vojnega lista« št. 6, ki je interesotno na vpogled pri pristojnem vojnem okrožju in na vseh orožniških postajah.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 21. t. m. je objavljena »Uredba o kontroli cene« dalje »Seznam predmetov za kontrolo cene«, »Pravilnik o stroju in poslovanju narodnega invalidskega fonda« in »Pravilnik o višini prispevka občinskih taks na bivanje tujcev tujkoprometnim zvezam v Ljubljani in Mariboru«.

— Semeni v Laškem. Obveščajo se živinorejci, trgovci in kramarji, da bo v Laškem starodavni Matijevo živinski in kramarski semenj v soboto, dne 24. februarja. Prodajalci in kupci vljudno vabljeni!

mirane besede, kar tudi priča Škerbec odločno zanika. Priči Josko Zabret in Trefalt sta direktno izključila tako izjavo. Tudi priča Opekla bi moral slišati te besede. Priče Opekla, Kern in orožnik Dolžina so izjavili, da niso slišale teh besed. Morale bi jih slišali, če bi jih Škerbec zaklical. Ne verjetno je, da bi jih bil izrekel. Sodba še enkrat ponavlja, da te besede niso padle iz ust zasebnega udeleženca. Morali bi jih slišati drugi, tudi orožniki, ki bi nato podali proti zasebnemu udeležencu ovadbo. Za okolnost, da zasebni udeleženec ni izrekel inkriminiranih vzklikov, govori tudi dejstvo, da se zasebni udeleženec zlasti kot duhovnik ni mogel ogrevati za republikansko državno obliko in da bi šel kaj takega delati v brki svojih političnih nasprotnikov, ki bi jim dal na ta način proti sebi orožje. Glede zasebne tožbe obtoženca zaradi klevete se je sodišče postavilo na stališče, da je Škerbec zastopnik pred belgrajskim sodiščem sklenil poravnavo brez njegovega naročila in vednosti.

Po drugi strani ni mogoče na podlagi podatkov današnje razprave zaključevati, da bi bil obtoženec govoril vedoma nekaj neresničnega, da je bil v subjektivnem pogledu o tem prepričan. Iz vseh podatkov razprave izhaja, da je bil takrat shod buren, da je bil velik trušč, vse kaže, da so ljudje križem vplili. Padali so razni vzkliki. Verjetno je, da je obtoženec, ki je bil sam razburjen, v taki atmosferi vse to zmešal. Obtoženec je bil subjektivno prepričan in v dobri veri, da se je vse res tako zgodilo. Krivda obtoženčeva v subjektivni smeri ni podana.

Po končani utemeljitvi je dr. ž. tožilec kratko izjavil: »Prijavljam revizijsko zadevo bo na ta način predložena najvišjemu sodišču v Ljubljani v končno presojo in sodbo. Razprava je brez odnora nepretrgoma trajala od 8.30 do 17. V dvorani se je zbralo popoldne mnogo občinstva, ki je sodbo mirno sprejelo.

S to, čeprav oprostilo sodbo, je dobil g. dekan Škerbec popolno zadostojanje, ker tudi sam ni zahteval obtoženčeve sodbe.

— Legija koroških borecev, kraj. odbor v Kočevju vabi vse organizirane in neorganizirane tovariše iz bojev za našo severno mejo na svoj redni letni občni zbor, ki bo dne 25. februarja t. l. ob 10 dopoldne v gostilni Beljan.

— Protituberkulozni dispanser v Murški Soboti je imel v preteklem letu 42.157 din izdatkov hodkov pa 35.120 din. V dispanserju je bilo pregledanih 799 moških in 1212 žensk, skupno torej 2011 oseb. Med temi je bilo 1245 članov in sorcev OUZD. Rentgenskih pregledov je bilo 788. Proračun za letošnje leto znaša 52.520 din in je bil povečan zaradi nove postavke 15.000 din, ki je določena za nabavo novih aparatov, potrebnih zaradi preselitve iz bolnišnice v nov lokal.

— Netočna vest. Naš list je pred kratkim v rubriki »Po državi« posnel iz nekega hrvatskega lista vest, da so v Splitu prijeli nekega dijaka 3. razr. gimnazije v Murški Soboti, ki je pobegnil z doma. Iz Murške Sobotice nam zdaj poročajo, da ne pogošajo nobenega dijaka 3. razreda niti iz kakškega drugega razreda. Morda so se kak drug ubežnik poslužil stare dijaške knjižice in jo prearedil.

— Službi banovinskih čestarejev sta razpisani pri okrajnem cestnem odboru v Brezicah in sicer: 1 mesto na banov. cesti št. 1/51 Šmarje pri Jelšah — Prelaska — Župolovec — Brežice — zveza z drž. cesto št. 2 od km 15.200 do km 17.502. Prosilci za ti dve mesti morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2 uredbe o službenih razmerjih drž. čestarejev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastnoročno pisane in z banovinskim kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravnimi in zadostno kolkovanimi prilagami, je vložiti najkasneje do 15. marca 1940 pri okrajnem cestnem odboru v Brezicah.

Po državi

• Osuševanje Konavskega polja. Banska oblast je po bankski izpostavi v Splitu odprla kredit 500.000 dinarjev za začetna dela pri predoru za osuševanje Konavskega polja. Z deli bodo pričeli takoj, ko bo velik del zemljišča, ki ga sedaj zaradi poplav niso mogli obdelovati, sposoben za razne kulture, posebno za povrtnino.

• Odvetnik tožen, da je zakril smrt kmeta. Pred sodiščem v Mitrovići so imeli te dni zanimivo razpravo. Branko Knežević, odvetnik iz Pančeva, je bil obtožen, da je zakril smrt svojega klijenta Mihajla Vemića iz Dolova v Banatu. Knežević je namreč zastopal Vemića v neki civilni pravdi. Usodnega dne 11. aprila 1938 je peljal na svojem avtomobilu Vemića v Novi Sad, da bi se pobotal z upnikom. V avtomobilu so bili Knežević, ki je sofar, njegov sofar, ki je sedel poleg njega, zadržaj sta pa sedela Vemić in njegov brat Svetozar. Ko so se vračali, se je na cesti Zemun — Batajnica zgodila nesreča. Avtomobil je padel v jarek. Pri tem je dobil Vemić tako hude poškodbe, da je kmalu umrl, ostalim se pa ni nič hudega zgodilo. Pri prvi razpravi je bil Knežević obsojen pogojno na mesec dni zaporu, prizivno sodišče pa je prvo sodbo razveljavilo in odredilo novo razpravo. Na drugi razpravi je bil Knežević oprošten. oškodovana stranka, ki je zahtevala 180.000 dinarjev odškodnine, pa je bila zavržena na civilnopravno pot.

• Psa so ustrelili namesto volka. V Sontu blizu Sombora je povzročila veliko razburjenje vest, da so se pojavili volkovi. Vsi možaki in fantje iz vasi so se oborožili s puškami, motikami in drugim orodjem in so šli na lov volkove. Nekje so naleteli na volka in ga ubili. Z velikanskim navdušenjem so nesli ubito zverino skozi vas. Medtem se je pa ugotovilo, da to ni volk, ampak pes-volčjak. Nekj posestnik iz Apatina je kupil v Belgradu dva volčjaka, ki sta mušla in se priklatila do Sontu. Enega so Sontani ubili, drugega so pa našli živega na neki pristavi.

• 500.000 dinarjev škode je naredil požar v cerkvi Gospe Sinjske v Sinju. O požaru samem smo že poročali. Med drugim je zgorelo veliko cerkvenih dragocenosti in več sto kilogramov voščenišvcev.

• Prijet ponarejevalec denarja. Zagrebška policija je že delj časa vedela, da je v prometu nekaj ponarejenih kovancev po 50 in 20 dinarjev, starih in novih. Končno je imela policija srečo. Ivan Krunaj, sofer iz Kustošije, je te dni sporočil policiji, da pozna ponarejevalca, ki se še danes peča s ponarejevanjem in razpečevanjem kovane denarja. Ime ponarejevalca je Matija Čoso. Policija je takoj ugotovila, da gre za istega Čosa, ki je bil pred leti že obsojen zaradi ponarejanja. Detektivi so ga začeli iskati in so ga kmalu našli. Doblili so tudi vse priprave za izdelovanje kovancev. Po daljšem tajanju je Čoso končno priznal, da je naredil 15 komadov falzifikatov deloma po 20, deloma po 50 dinarjev, falzifikati so bili prav dobro izdelani in jih je le težko ločiti od pravih. Čosa je policija izročila sodišču.

• Najnoviji način trgovanja z živino. Iz Petrinje poročajo: Simo Plavljančič in njegov svak Dušan Borojević sta znana trgovca z živino, ki sta že dolgo časa obiskovala sejme med Kostajnicjo in Glimo. Zadnji čas sta za začela na čuden način trgovati, kar ju je privelo v zapor. Pogodila sta se n. pr. s kmetom za par volov, plačala polovico kupnine, drugo polovico sta se pa obvezala po tujakšnjem običaju plačati v osmih dneh, da vidita, če je živina zdrava. Seveda je teh osem dni že velikokrat preteklo, živina je bila prodana naprej na drugem sejmu, kmetje so pa ostali brez denarja. Če se je kakšen kmet pritoževal, sta ga trgovca — že znala pomiriti; če je pa prišel k njima in odločno nastopil, sta mu zagrozila, da ga bosta dala ubiti, če bi govoril, da sta ga ošleparila. Na ta način sta ošleparila mnogo kmetov, dokler ju ni nekaj pogumnejših dalo aretirati. Oba trgovca sta bila izročena okrožnemu sodišču v Petrinji in je proti njima uvedeno postopanje zaradi goljufige.

• Pri proslavi zaroke umrla. 16-letna Dušica Ružič se je te dni zaročila z Radom Kotovičem, nočnim čuvajem žage prometne banke. Zaroko so obhajali v stanovanju ženi. Nenadoma pa je zarocenki postalo slabo. Padla je na tla in kmalu izdihnila. Dušica je imela prej razmerje z zlatarskim pomočnikom Rankom Oreščaninom. Bila sta že dogovorje-

Ljubljana, 22. februarja

Gledališče

Drama: Četrtek, 22. februarja: »Asmodej«. Premiera. Premierski abonma. — Petek, 23. februarja: Zaprto. — Sobota, 24. februarja: »Praznik cvetočih češenj«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Nedelja, 25. februarja ob 15: »Kupčija s smrtjo«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20: »Asmodej«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Četrtek, 22. februarja: »Lumpacijs Vagabundus«. Red Četrtek. — Petek, 23. februarja ob 15: »Gorenjski slavček«. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol. — Sobota, 24. februarja: »Traviata«. Izven. Gostovanje Zlate Gjungjenac-Gavellve in Josipa Gostiča. — Nedelja, 25. februarja ob 15: »Lumpacijs Vagabundus«. Izven. Ob 20: »Frasquiatas«. Izven. Gostovanje Zlate Gjungjenac-Gavellve.

Radio Ljubljana

Četrtek, 22. febr.: 7 Jutrnanji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Zborovske točke (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Radijski šramel — 14 Poročila — 18 Vsakemu nekaj (Radij. orkester) — 18.40 Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Ministrstvo za telesno vzgojo — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Pесmice za ples (Jožek in Ježek) — 20.45 Reproduc. koncert simf. glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Drugi programi

Četrtek, 22. februarja: Belgrad: 20 Humor — 21 Vokalni koncert — Zagreb 20.30 Violina — Bratislava: 20.30 Chopin — 21.15 Simfonični koncert — Sofija: 20 Vokalni in instrumentalni koncert — Angleške postaje: 20.05 Romantična glasba — Berolinster: 20.40 Simfonični koncert — Budimpešta: 19.25 Violončelo — Bukarešta: 20.15 Filharmonični koncert — Francoske postaje: 20.45 Wildejeva »Salomac« — Štokholmsko-Hörby: 20.40 Glasbene drobnarije — Trst-Milan: 21 Zanella: »Revizor« — Rim-Bari: 21 Variete — Florencia: 20.30 Operetna glasba — Soltens: 21 Romantična glasba.

Prireditve in zabave

Letos bo minilo 140 let, odkar je bil rojen največji slovenski pesnik France Prešeren. Prva svečana počastitev bo v ponedeljek dne 26. t. m. v veliki Unionski dvorani, ko bo Glasbena Matica izvedla najnovejše Škerjančevo delo za soli, zbor in orkester na besediilo Prešernovega Sonetnega venca. Začetek koncerta bo ob 20. Popozarjamo na programno knjižico, ki prinaša opozorje glasbenega tudi celotni tekst Prešernovega Sonetnega venca. Predprodaja v knjigarni Glasbene Maticе.

Ljubljanski kvartet priredi svoj prvi redni letošnji koncert v petek dne 1. marca v veliki filharmonični dvorani. Koncert Ljubljanske kvarteta pomeni vselej pomemben dogodek v našem koncertnem življenju.

Predavanja

Prosvetno društvo Moste ima v petek zvečer ob 8 predavanje g. prof. Janka Mlakarja: Iz popotne torbe. Skriptične slike. Vse članstvo kakor tudi drugi vabljeni! Sadjarsko društvo Vič. Drevo ob pol 8 predavanje: Vpliv zelenjave na zdravje. Predava g. inž. Premerl.

Sestanki

F. O. Sv. Peter ima drevo ob 8 redni sestanek s predavanjem. Udeležba za vse obvezna.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gospodstva cesta 10, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

na, da se poročita, vendar pa je Dušica razmerje razdrla, ker je Oreščanin vedno odlagal poroko. Oreščanin je bil zaradi tega silno ogorčen. Ko je šel slišati, da hodi Dušica z drugim fantom, jo je nekega večera v temni ulici napadel in jo tako pretepel, da je prišla vsa krvava domov. Nekaj dni pred zaroko je Dušica spet srečala na ulici Oreščanina. Ko mu je izjavila, da noče o njem ničesar več vedeti, je Oreščanin skočil v njo in jo začel obdelovati s pestmi. Po pripovedovanju očitvidcev tega srovega napada je Oreščanin prijel Dušico za glavo in večkrat z vso močjo udaril ob ograjo. Očitvidno je Dušica ob tej priliki dobila tako hude poškodbe, da je na svoj zarodni dan podlegla. Ranko Oreščanin, ki je star šele 19 let, je bil aretiran. Pri zaslišanju je hladnokrvno izjavil: »Saj vendar nisem tako hudo udaril. Samo nekoliko pretresel sem jo. Od tega pa mislim, da se ne umrje.«

• Zagreb je pridobil 15.000 prebivalcev in 12 km ozemlja. Občina Kustošija tik Zagreba je bila te dni priključena zagrebški občini. Občina Kustošija je štela 15.000 prebivalcev in merila 12 km² Dohodkov je imela letno 1.400.000 din, izdatkov pa 1.600.000 dinarjev, torej je bila občina pasivna in zato so Kustoslavci zelo veseli, da so prišli pod Zagreb. Kustošija ima svojo pošto, svojo policijo, občinsko hišo, dve ljudski šoli, župnijsko cerkev in župni urad, orožniško postajo in celo vrsto lepih modernih zgrad, ki so seveda pomešane med siromašne kočice. V Kustošiji je veliko industrij, podjetij, več tovarnen, cela vrsta manjših trgovin in obrtnikov.

• Otrok zgorel. Blizu Sanskega Mosta se je šestletna deklica preveč približala ognjišču, na katerem je gorelo. Otrokova oblekca je bila takoj v plamenih. Do smrti prestrašena deklica je tekla iz hiše, zaradi česar je obleka še bolj zagorela. Od silnih bolečin se je na dvorišču zgrudila na tla. Ko so se starši vrnili domov, so našli na dvorišču zgornje truplo svoje hčerke.

Anekdota

Neka princezinja je po koncertu v Meiningenu obsula dirigenta Maksaa Regerja s pohvalami. Hvalila je ne samo dovršeno izvajanje, marveč tudi njegov način dirigiranja. Končno je navdušena princezinja izjavila, da ji je žal, da ni mogla videti njegovega obraza med dirigiranjem.

Mojster Reger se je namemnil in dejal ozirom na svoje ime, ki se enako bere naprej in nazaj: »Vaše Visočanstvo ni s tem prav nič izgubilo. Jaz sem od spredaj prav tak, kakor od zadaj. Reger ostane vedno Reger!«

LJUBLJANA

Naši fotoamaterji so se postavili

Slovenski amaterji fotografii so vsa zadnja leta imeli izredno lepe uspehe na mednarodnih razstavah in pri mednarodnih nagradnih tekmovanjih. Posebno člani ljubljanskega Foto-kluba so skoraj redno želi zavidanja vredne uspehe. Dva leta nova uspeha pa so dosegli v zadnjem času. Zna tovarna Franke & Co. Heidecke v Nemčiji, ki izdeluje znane in priljubljene fotografske aparate »Rolleiflex«, je razpisala velik mednarodni natečaj za najboljšo posnetke, napravljene z njenimi fotografskimi kamerami. Natečaj sam je bil razpisan zato, da bi tovarna zbrala najboljše posnetke, ki so bili napravljeni z njenimi izdelki. Te posnetke namerava izdati v veliki in lepo opremljeni knjigi, ki ji bo služila za propagando. Amaterji z vsega sveta so sodelovali pri tem natečaju in tudi nagrad ni bilo malo. Vsega skupaj je tovarna razpisala 500 nagrad v denarju. Zato ni čudno, če je ob zaključku natečaja tovarna prejela nad 30.000 izbranih posnetkov iz skoraj vseh držav na svetu. Člani Foto-kluba Ljubljana so pri tem natečaju sodelovali v častnem številu. Odrezali so se pa naravnost odlično. Prvo nagrado v znesku 250 mark je dobil Oskar Kocjančič, tretjo nagrado je dobil Peter Kocjančič, peto nagrado Ante Kornič, sedmo nagrado pa Franc Bazal. Tudi člani Foto-kluba Zagreb so se udeležili tega tekmovanja in so prejeli Došo Dabac šesto nagrado, Marijan Szabo, Mario Medeotti, Vlado Fizej (Maribor) in Julija Grill-Dabac vsi po sedmo nagrado. — Člani Foto-kluba Ljubljana so se v zadnjem času udeležili tudi mednarodnega natečaja v Lucernu v Švici. Pri tem natečaju je sodelovalo 23 držav in je bilo vsega skupaj razdeljenih 10 prvih nagrad. Od teh so dobili Slovenci Oskar Kocjančič, Ante Kornič in Peter Kocjančič vsi po prvo nagrado. Nagradjene slike s tega natečaja bo objavila prihodnja številka »Obiskac«. K pomembnemu in lepemu uspehu našim fotoamaterjem, ki vedno tako častno zastopajo našo fotografsko umetnost v tujini, iskreno čestitamo.

no ugajajo lepe gorenjske pokrajine, med njimi tudi razni uspehi naših planin in gorskih predelov. Zanimivi pa so tudi razni športni motivi, ki prikazujejo par živih scen iz športnega življenja. Občinstvo, ki ceni lepe slike iz naše pokrajine ali pa se zanima za slikarsko podane športne motive, si lahko ogleda razstavo še v teh dneh pred zaključkom. Poleg pokrajin in športnih skupin so razstavljene tudi portreti, razne plastike in risbe.

1 Za moške kakor tudi ženske obleke priporoča veliko izbiro vseh vrst štof od 45 do 220 dinarjev tvrdka Goričar v svoji glavni trgovini, Sv. Petra c. 29. Pohitite, dokler traja zaloga!

1 O kanalski pristojbini smo v nekem listu lahko čitali v poročilu o proračunski seji mestnega sveta pomoto, da je kanalsko pristojbino dolžan plačevati vsak hišni posestnik, mimo čigar zazidanega posestva je izpeljan mestni kanal, ne glede na to, ali je hiša že priključena nanj ali ne. Ta predlog je bil na seji res pripravljen, vendar pa ni bil predložen in zato ostane pri dosedanjem predpisu, da se bo kanalska pristojbina še nadalje pobirala samo od tih na mestno kanalizacijo priključenih hiš.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in slično. Radenska vam ohrani zdrave in mladostno svežost.

1 Gradbena delavnost je v Ljubljani počivala zaradi hude zime polne tri mesece. Druga leta so nekatera gradbena podjetja ob milih zimah skoraj nepretrgoma zidala na zasebnih zgradbah in tako pridobila na času. Leto to ni bilo mogoče, hkrati pa je dolgi počitek gradbenim podjetjem prišel kaj prav. Na jesen je namreč že močno primanjkovalo nekaterih potrebščin. Pomanjkanje je natopilo deloma zaradi tega, ker so v zadnjih jesenskih mesecih zlasti na periferiji mesta začele rasti šte-

MARIBOR

Mariborska bolnišnica kot konsument

O mariborski bolnišnici smo nedavno obširneje poročali ter smo opisali njeno delo v pretečenem letu. Ogromno število bolnikov je ta zavod oskrboval v teku te dobe, iz česar se razvidi njegov pomen za severni del Slovenije. Poleg zdravstvenega pa ima ta zavod tudi velik gospodarski pomen kot eden največjih konzumentov. Zanimive številke o tem čitamo v letni statistiki, ki jo je bolnišnica izdala:

Kuriva je porabila bolnišnica: 11.110 ton premoga, 137 kub. metrov trdih drv ter 60 ton plavžarskega koksa. Za elektriko je plačala mestni občini 86.000 din, za plin 136.000 din in za vodo 112.000 din. Največ pa porabi bolnišnica živil, ki jih je v skupni količini res cela gora. Lani je šlo za bolnike in osobje bolnišnice: 20.135 kg govedine, 6167 teletine, 2926 sveže svinjetine, 1025 kg prekajene svinjetine, 3460 kg drobovine, 7859 kg masti, 420 kg ocvirkov, 808 komadov perutnine, 808 kg mesenih klobas, 1724 kg jetrnin in krvavic. Moke je porabila bolnišnica: 3920 kg 9gg, 5992 kg št. 2, 3805 kg št. 4, 778 kg ajdove moke, 4762 kg pšeničnega zdroba, 921 kg koruznega zdroba, 762 kilogramov ječmenčka, 108 kg ajdove kaše, 4963 kg testenin. Dalje 9448 kg sveže repe, 5113 kg kisle repe, 95.834 kg krompirja, 10.227 kg salate, 3991 kg svežega zelja, 11.983 kg kislega zelja, 1051 kg ohrovtja, 1023 kg karfijole, 1323 kg fižola, 1513 kg vložene fižole, 16.615 kg jabolk, 389 kg vkuhanega sadja, 1024 kg suhih sliv, 457 kg marmelade, 1571 kg čebele, 3876 litrov kisa, 1986 kg olja, 906 kilogramov bobove kave, 887 kg figove kave, 887 kilogramov kavine primesi, 10.510 kg riža, 9921 kg kristalnega sladkorja in 1169 kg sladkorja v kockah, 5066 kg sladkorne moke in sladkorja v granulih, 10.595 komadov limon, 216 kg orehov, 4265 kg soli, 117 kg rozin, 88 kg svežega sira, 241 namiznega sira, 138.389 litrov mleka, 4447 litrov vina, 308 litrov malinovca, 1157 steklenic slatinske vode, 89.860 komadov jajc, 1425 kg špinata, 662 kg kolerabe, 1835 kg rdeče pese, 528 kg korenja, 2587 kg buč, 880 kg svežih paradižnikov, 385 kg paradižnikove marmelade, 1544 kg stročjega fižola, 340 kg svežega graha, 528 kg peteršilja, 236 kg kumar. Hišna pekarna je spekla iz 32.158 kg moke št. 2, 2975 kg moke št. 2, 32.414 kg moke št. 5 in 4016 kg ržene moke 59.032 kg polbelega kruha in 448.610 komadov zemelj.

Mariborska bolnišnica ima svoje lastno gospodarstvo ter je iz svinjarstva zaklala 68 komadov svinji, iz perutninarstva 506 komadov piščancev in kokoši, večino zelenjave in povrtine je pridelala v lastnem vrtnarstvu. Kljub temu pa je njen konzum tako ogromen, da predstavlja bolnišnica enega največjih in najvažnejših kupcev tako na trgu kakor v mestni trgovini, pa tudi v okolnem kmetijstvu. Pri tem ima bolnišnica težko stališče, saj je preračunana prehrana bolnikov dnevno samo na 7,20 din na osebo. Res je umetnost pri tem gospodariti, pa še napraviti znatne prihranke, kakor to dela mariborska bolnišnica, ki je iz teh prihrankov sama financirala gradnjo novega paviljona, ki žal stoji nedovršen, ker pač ni bilo dovolj sredstev za nadaljnje delo, ob banovine pa tudi ni mogoče v ta namen ničesar dobiti.

Danes zadnjikrat!

BENJAMIN GIGLI najstajnejši tenorist sveta, v najnovjšem pevskem filmu napete vsebine
Melodija noči KINO UNION tel. 22-21 Ob 16., 19. in 21. uri
 Poje arije iz oper »Africanka«, »Romeo in Julija«, »Lohengrin« in lepe napolitanske pesmi

4 OSVETNIKI Napeta, senzacijski film, posnet v Indiji, Južni Ameriki, Egiptu in na Angleškem. — 4 sinovi polkovnika Leigha v strašnih borbah, da rešijo čast svojega očeta.
 Loretta Young, Richard Greene KINO MATICA tel. 21-24 Ob 16., 19. in 21. uri

Danes 16., 19. in 21. uri veliki francoski ljubavni film iz življenja pariških anašev. V glavni vlogi odlični francoski filmski igralci: MARIE BELLE, PIERRE RENOIR, THOMY BOURDELLE
KO ODBIJE POLNOČ // Kino Sloga, tel. 27-30

vilne nove majhne enodružinske in dvostanovanjske hiše. Zaradi razmer v Evropi je bila hitra dobava raznih gradbenih potrebščin itak onemogočena, zivahna gradbena akcija pa je v najkrajšem času izpraznila vse obstoječe zaloge. Čež zimo so gradbena podjetja imela čas, da se nanovo založe z gradbenimi potrebščinami, ki se pri nas še uvažajo, in kakor čujemo, bodo v marcu na nekaterih nedograjenih stavbah v Ljubljani že spet začeli z delom. Prav tako pa bodo pohiteli tudi graditelji številnih manjših stanovanjskih hiš na periferiji, saj vsak komaj čaka, da bi imel hišo čimprej pod streho.

1 Alkohol zakrivil hudo poškodbo. Pod tem naslovom smo dne 20. t. m. poročali o incidentu, pri katerem je bil napaden policijski stražnik, ki se je nato moral poslužiti orožja. Ker smo napisali, da se je ta incident zgodil pred neko gostilno na Bleiweisovi cesti, bi lahko kdo mislil, da je to gostilna »Pri lovcu«. Zato ugotovljamo, da se omenjeni incident ni zgodil pred gostilno »Pri lovcu«, ampak pred neko gostilno na Tržaški cesti.

m Razsodba drž. sveta v sporu med mariborsko mestno in kokaško občino. Pred časom je med mestno in kokaško občino prišlo do spora v zadevi tovarne Rossner, ki ima svoje objekte na ozemlju mariborske in kokaške občine. Davčna uprava v Mariboru in finančno ravnanstvo v Ljubljani sta se postavili na stališče, da pripadajo vsi davki mariborski občini. Na prižbož kokaške občine pa je upravno sodišče razsodilo, da se morajo davki porazdeliti na obe občini. To razsodbo je potrdil tudi državni svet, ki je imel v tej stvari tudi končno odločitev.

m Zapiranje brivnic. Mestno poglavarstvo v Mariboru opozarja, da smejo biti v bodoče brivnice in frizerske obratovalnice v Mariboru ob sobotah odprte od pol 8 do 12 in od 14 do 21. Od 12 do 14 obratovalnice zaradi predpisnega opoldanskega odmora morajo biti zaprte. Isto velja za dneve pred prazniki.

m Društvo imeteljev hiš v delavski koloniji bo imelo v nedeljo, 25. t. m. občni zbor v prostorih gostilne Lahajnar-Vrbl na Frankopanski 39 ob pol 9 zjutraj. Vabijo se vsi člani ter imetelji hiš v delavski koloniji, ker se bodo obravnavale važne zadeve.

m Vse imetnike voziških izkaznic opozarja okrajno glavarstvo Maribor, da poteče rok za podaljšanje voziških izkaznic in plačilo taks 20. februarja. Lastniki motornih vozil lahko dvignejo tudi banovinske karte.

m Opozarjamo na prosvetni večer, ki bo drevi ob 8 v dvorani Zadrudne gospodarske banke in na katerem bo ob lepih skioptičnih slikah predavam univ. pr. dr. Ehrlich o veri in čarovništvu pri primitivnih narodih.

m Člane SKAS in FO opozarjamo na današnji prosvetni večer, katerega se naj v obilnem številu udeležijo.

m Zetev smrti. Na Aleksandrovi cesti 28 je umrla vdova po zvanjniku dr. žel. 67-letna Mlač Franciška. — Na Teznu, Ptujška cesta 114, je umrl 59-letni žel. v p. Izidor Klotčnik. — Na Betnavski cesti 58 je pokosila smrt 56-letno soprogo upokoženega žel. Alojzijo Sekanina. Naj počivajo v miru!

m Veliko zanimanje za predavanje za rezervne častnike. Tudi v Mariboru se vršijo sedaj strokovna predavanja za rezervne častnike, za katera vlada ogromno zanimanje. V torek zvečer je bilo tako predavanje v dvorani Ljudske univerze, ki se je izkazala kot pretnesa za vse poslušalce. Kapetan I. r. Komarčević je izredno zanimivo in nazorno predaval o načinu borbe v gozdnem terenu.

m Ubogi pič brez gnezda. Trgovec Iv. Götz je privedel od Treh ribnikov na policijsko stražnico 11 10-letnega dečka, ki ga je prej naprosil ves sestradan in premrzal za kakšen dar. Dečko je na stražnici navedel, da se piše Srečko Jakolič in da je prišel v mesto od Sv. Martina pri Vurbergu. Umrla mu je mati-dinarica, očeta pa je izgubil že pred nekaj leti. Po materini smrti se je pred 14 dnevi napotil v Maribor, prošil ljudi za kakšen dar ter v tem hudem mrazu spal v šupih in na senikih.

m Zaradi izgube krvi bi skoraj umrla na cesti. Ko je šla 70-letna Franciška Malek iz Pregljeve ulice v mesto, ji je v Dvorčakovih ulici počila na levi nogi žila in starka je začela tako močno krvaveli, da se je onesvestila zaradi izgube krvi. V zadnjem trenutku je prišla pomoč ter so jo spravili reševalci v bolnišnico.

m Novo kolo pozabil v gostilni. Lastnik gostilne na Radvanjski cesti 48 je pripeljal na policijo čisto novo kolo znamke Waffanrad, vredno 1500 din, katerega je nepoznan gost že preteklo nedeljo pozabil v njegovi gostilni.

m Voz sena zaprl cesti promet. Na vogalu Valvazorjeve in Frankopanske ceste se je prevrnil voz sena ter popolnoma zaprl vozno pot, ki je zaradi visokih kupov snega že itak precej ozka. Mestni avtoBUS, ki vozi v Studence, je moral za tagatelj nekaj ur voziti po drugih ulicah na svoj cilj.

Gledališče
 Četrtek, 22. febr., ob 20: »Kovarstvo in ljubezec«. Premiera. Red b.
 Petek, 23. febr.: Zaprtlo. (Gostovanje v Celju.)

Kranj
 Drevi ob 8 govori na V. prosvetnem večeru v dvorani Ljudskega doma dr. Jože Herfort o temi »S puško in kamero ob dalmatinski obali«.

Novo mesto
 Rdeči križ v Novem mestu ima drevi, ob pol ozmih zvečer občni zbor v mestni posvetovalnici v Novem mestu z običajnim dnevnim redom. Če bi ob tej uri ne bil sklepčen, bo drugi občni zbor na istem mestu pol ure pozneje. Odbor.

Celjske novice

Zadnja pot vlad. svetnika Emila Lileka

Celje, 21. februarja.

Okrog 2000 ljudi je danes popoldne spremilo na zadnji poti pokojnega vladnega svetnika prof. Emila Lileka in mu izkazalo zadnjo čast ter se mu zahvalilo za njegovo neutrudljivo delo za dobrobit naroda. Pred hišo v Strossmayerjevi ul., kjer je živel pokojni zaslužni slovenski narodni delavec, je spregovoril po blagoslovu g. dr. Hraščovec, Celjsko pevsko društvo pa je zapelo Prelovčev žalostinko »Zadnje slovo«. Veličastni sprevid, v katerem je stopala na čelu mladina in dijaštvo drž. žel. šole in celjske gimnazije s profsorskimi zborom, zastopniki oblasti, korporacij in društev, okrajni načelnik g. dr. Zobeč, predsednik okrajnega sodišča g. dr. Vidovič, zastopnik Ciril-Metodove družbe inž. Mačkovšek iz Ljubljane, zastopnik Kluba koroških Slovencev iz Ljubljane, Maribora in Celja, zastopniki Celjskega šah kluba, številni pokojnikovi stanovski tovariši z g. prof. Cestnikom, prof. Kardinarjem, prof. Kožuhom na čelu ter številni pokojnikovi učenci iz vseh krajev Slovenije, je šel skozi velik špalir mladine in občinstva skozi mesto in Gaberje na okoliško pokopališče. Po cerkvenih obredih, ki jih je opravil g. prof. Korban, so spregovorili pri odprtem grobu ravnatelj celjske gimnazije g. Mravljak, ravnatelj Cilenšek, inž. Mačkovšek in g. Ursič. Celjsko pevsko društvo je zapelo »Blagor muc. Naj bo zaslužnemu možu lahka slovenska zemlja!

c »Konto X«, veseligr, bo uprizorilo v petek ob 8 zvečer v mestnem gledališču Narodno gledališče iz Maribora. Neabonenti naj si preskrbe vstopnice v Slomškovi tiskovni zadrugi.

c Društvo Rdečega križa v Celju bo od 23. do 27. febr. predvajalo v svoji režiji film »Dr. Koch«, najhumanisti film, kar smo jih do sedaj videli, ki bo vsakomur ostal v neizbrisnem spominu. Od 1. do 4. marca se bo v režiji Rdečega križa predvajal film »Brezdomci«, ki ima visoko moralno vrednost in je najmočnejša kreacija Spencer Tračija in najboljša vloga slavnega Mickey Rooneya. Odbor RK vjudno vabi k obilnemu obisku obeh filmov. Cene so običajne.

c Disciplinsko sodišče za mestno poglavarstvo. Nadzorna oblast je imenovala v disciplinsko sodišče za mestno poglavarstvo okrajnega načelnika g. dr. Ivana Zobeč kot predsednika, za namestnika okrajnega podnačelnika g. dr. Otrina, za sodnika magistratnega ravnatelja g. Šubica Ivana in ravnatelja Ljudske posojilnice g. Jeriča Franca, za namestnika sodnika pa gg. Preloga Vinka in Krofliča Jožefa. Mestni svet je na torkovi seji izvolil v disciplinsko sodišče za sodnika m. s. gg. prof. Mirka Bitenca in g. dr. Milnarja Jakoba, za namestnike pa gg. Roša Franca in Repnika Antona.

c Podružnica »Slovenec« v Celju išče raznažalko časopisov. Ponudbe je vložiti v podružnici »Slovenec« v Celju do 25. februarja.

c V članstvo mestnega sveta sta bila na torkovi seji sprejeta g. Pilih Anton iz Škofje vasi in Krajin Miroslava iz Celja.

c V kvalifikacijsko komisijo za sprejem uslužbenec na mestno poglavarstvo v Celju so bili izvoljeni gg. dr. Alojzij Voršič, dr. Jakob Milnar, prof. Mirko Bitenc, Martinčič Ivan in Repnik Anton.

c CKT je vložil na občino prošnjo za podporo za III. celjski kulturni teden, v katerem bo likovna razstava slikarja Jakopiča in kiparja Bernekerja, literarni večer, tiskovna razstava in operna predstava. Prošnjo je prosvetni odbor predložil finančnemu odboru.

c Članstvo Celjskega šahovskega kluba je darovalo mesto venca na grob umrlemu častnemu členu in soustanovitelju E. Lileku šolski kuhinji deške meščanske šole 100 din, za kar se uprava šole najiskrenejše zahvaljuje.

c Dijaški kuhinji v Celju so darovali mesto venca na grob pokojnega prof. Lileka Emilijana ge. Ana in Marija Suhač 200 din, odvetnik Štante Jernej 200 din in pisarniški uradnik Vrečko Franjo 100 din.

c Avto »Opel«, štirisedezni, kompletno spalnico in motorno kolo lahko dobite, če kupite tri srečke efektne loterije pošnih nameštencev v Celju. Srečka stane samo 5 din. Morda pa se vam sreča nasmehne in zadenete kak drug lep dobitek izmed 17 glavnih in 200 ostalih dobitkov. Zrebanje je pred durmi. Oglejte si razne dobitke v celjskih trgovinah!

Zagorje

Zagorska šola je priredila v nedeljo, dne 18. februarja t. l. smučarske tekme. Učenci so tekmovali v 3 skupinah. Podeljenih je bilo 18 vsposobujevalnih nagrad, a tekmovalci so bili vrh tega pogoščeni s čajem.

Ustanovljen je pripravljalni odbor za zgraditev novega Prosvetnega doma v Zagorju. Ko bodo pravila odobrena po ustanovnem občnem zboru ter s strani oblasti, bo izvoljeni odbor pristopil takoj k gradnji. Več o tem bomo še poročali.

V preteklem tednu je bil na zagorski šoli odprtjen pomožni razred za manj nadarjeni deco. Ta razred je ministrstvo odobrilo že v letu 1929, a do otvoritve je prišlo šele letos!

Solska kuhinja v Zagorju zopet posluje. Vsak dan je podeljenih 40 kosov.

Litija

Zborovanje sadjarjev in vrtnarjev litijskega okraja bo v nedeljo, 25. t. m. ob 8.45 v VI. razredu litijske ljudske šole. Zastopnika Sadjarskega društva in Ljubljani in okr. načelstva bosta dala važna navodila za zboljšanje sadjarstva in vrtnarstva. Obravnavali se bodo tudi predlogi podružnic, kmetskih korporacij in tudi vsakega, ki mu je do naprednega sadjarstva in vrtnarstva.

Motorizirane lazarete ima moderna vojska. Na sliki je notranjina takega (nemškega) lazareta

KULTURNI OBZORNIK

Pia in Pino Mlakar: Lok

Dasi v Ljubljani nismo imeli prilike spoznati vseh stvaritev plesne dvojice Mlakarjev, nam je vendar iz treh, starih nastopov jasna osnovna črta njunega umetniškega hotenja in rasti njune ustvarjalne sile. Začela sta — da se poslužim primerjave z glasbenimi oblikami — s pesemsko obliko, kratko, preprosto in jasno, a vendar vsebinski tako bogato in kondenzirano, da jo kar prekipevala od silnega, poduhovljenega umetniškega izraza. Temu začetku, nujnemu za spoznanje in zavest lastnega hotenja, lastnega izraza, je sledilo razširjenje zunanjega okvira v velike plesne oblike, razživljanje v vedno novih, vedno bogatejših izraznih niansah; predvsem pa se je skrivalo za tem, vsaj tako se zdi, dosledno iskanje nove oblike, ki bi mogla najčisteje sprejeti vase njuno globoko in obenem monumentalno široko umetniško izpoved. Umetnika, ki sta izpregledala v globine plesne umetnosti, v bistvu in vse še neizražane možnosti absolutnega plesa, sta morala tradicionalne plesne oblike in običajno baletno fabulo občutiti kot balast, morala sta odkloniti vse absolutnemu plesu tuje prinesli, če sta hotela najti obliko, kot jo po njihovi genialni intuiciji zahtevajo zakoni najčisteje plesne umetnosti.

Temu svojemu cilju, skladnosti med vsebino in obliko lastnega umetniškega pojmovanja, sta se Mlakarja doslej najbolj približala, kolikor morem soditi, v plesni pesnitvi »Lok«. Vsebinsko ogrodje je naznačeno z naslovom samim: lok je simbol napetosti in povezanosti med dvema človekoma, med možem in ženo; vsak od njiju živi v svojem svetu, zavesti, spoznanju, volji. Oba svetova se iz daljave privlačujeta z vedno večjo silo, ko si prideta približava, se odbijata. Iz »ljubezni milostice« se končno razlije nad njima globoko duhovno spoznanje samega sebe in sočloveka; ljubezni milost je lok, ki ju združuje in razdružuje obenem v pravilni distanci kot dva stebra, ki stojita prvotno samostojno vsak zase, pa najdeta končno v loku, ki se pne nad njima, svojo dopolnitev in dovršitev. — A vendar je to le vsebinsko ogrodje; vsebine ne moremo iskati ne v kaki simbolični shematizaciji, ne v psihološki analizi teh najglobljih človeških skrivnosti. Prava vsebina »Lok« je čudovita pesem, v kateri se izražajo najsubtilnejša valovanja človeške duše in duha tako prepričevalno in neposredno, kot jih beseda nikdar ne more zajeti, kot jih more enakovredno izraziti le glasba ali ples.

Za ta vsebinski zamisel je bilo treba najti formo, to pesem je bilo treba dramaturgirati, da bi mogla zdržati napetost velike plesne oblike vsega večera. Stiri leta rojevanja in oblikovanja te umetnine so bila leta iskanja in borbe za rešitev tega problema, do katere doslej ni bilo izhaja pot. V tem leži genialna izvornost te umetnine Mlakarjev. Kot sta še od vsega početka našla izraz v čistemu plesu, sta sedaj našla formo v plesu samem. Kakor čista glasba je čist ples ne

dramatizacije fabule, temveč dramaturgija forme. Trije deli »Lok«: Mladost, Ljubezen, Zorenje so kakor simfonični stavki plesne »simfonije«. V allegru »Mladosti« se kontrapunktično prepleta, povezuje in si odgovarja dvoje tem, ki se po strettu vedno večjega privlačevanja strneta v polkadenco srečanja, pričakovanja. Iz allegretta in rahlega grotesknega scherza »Ljubezni« se izvije silen adagio ljubavnega pogovora. Iz dramatičnega razpleta v tretjem delu »Zorenju« šele prav razumemo in dojamemo kontrast navidez neproblematičnega zapredka prvega dela. Vseskozi rastoča gradacija izraza se za tem dramatičnim viškom (ki je analogen izpeljavi glasbene sonatne forme) preliva v veličasten in skrivnosten Maestoso očiščenja. — Če sta si glasba in ples nekako sorodna v izrazu, se nam je ta večer odkrila še misel, da sta si absolutna glasba in ples v marsikem sorodna tudi po oblikovnih elementih. Genialno arhitektoniko »Lok« sta zgradila Pia in Pino Mlakar iz globokega spoznanja in doživlja bista čistega plesa; izvedla sta jo dosledno in enotno v vsej umetnini, le za hip sta se sem in tja oddaljila od čistega plesa, brzkone v stremiljenju za večjo pestrostjo izraza, v program (na primer čarobna piščal, sprehod v dvoje).

Glasba, ki jo je napisal za »Lok« Fran Lhotka, ima po svoji funkciji tu le podrejeno vlogo. Nositelja izraza sta plesalca, ona dva sama tudi ustvarjata formo. Glasbeni izraz, se zdi, hoče poleg ritmične podlage ustvarjati le nekako okvirno razpoloženje, ki naj ga izpolni ples. Razen ponavljajočega se vodilnega motiva glasba sama nima arhitektonske enotnosti. Zato je kljub vsem značilnostim Lhotkove glasbe v tem pogledu vprašanje idealnega soglasja med glasbo in plesom, posebno plesom kot ga pojmujeja Mlakarja, tudi v »Loku« ostalo vsaj po naši sodbi še nerešeno. — Sestava komornega orkestra (dvojni godalni kvartet, kvartet lesenih pihal in klavir) kaže na to, da se je hotel kompozist tudi zvočno prilagoditi oziroma podrediti plesalcema. Skoraj asketska zvočnost Lhotkove glasbe je bila za naš komorni orkester, ki ga je na izrečno željo plesalcev vodil g. D. M. Sijaneč, precej trd problem, ki je bil rešen le deloma zadovoljivo. Težak klavirski part je vestno odigral g. D. Svava.

V »Loku« je nemogoče ločiti Mlakarja kot ustvarjalca od njiju kot izvajalcev. Poduhovljena pesem njiju pojčkih kretnjeh je vseskozi pretapljala vsebino in formo v eno samo visoko umetnino, katere globina izraza zajame in pretrese človeka kot le malokatero umetnost. Tak učinek, tako formo umetnine zmore res le silna koncentracija in intenziteta dveh umetnikov kot sta Pia in Pino Mlakar. Njuna umetnost je res vsa »brezimno drhtenje, ki je kakor notranjščina svetilničar. Dr. Va Vo.

Razstava Mitja Šviglja v Jakopičevem paviljonu

To pot razstavlja v našem »salonu« amater ing. arch. Mitja Švigelj, ali dosledneje — amater slikarske in kiparske panoge umetnosti. Po svoji družabni opredelitvi namreč že stoji v vrstah umetnikov, — da se ne zamerim arhitektom. Kritika o njegovih razstavah se da pisati z dveh dokaj nasprotnih gladišč. Prvo je stališče kvaliteten kritike in drugo ocene, ki ima na umu, da je razstavljalcev amater — če slednji sploh to hoče biti, da se v tem slučaju drugo gladišče samo po sebi izloči.

S kvaliteta vidika razstava ni uspela. Švigelj združuje na razstavi slikarstvo, risarstvo in kiparstvo; njegova likovna umetnost in če prvo specifičiramo, še portretno slikarstvo, kiparstvo itd. Vse to je preveč za eno samo osebnost in bi specializacija na eno samo vredo umetniškega predmeta gotovo rodila boljše rezultate. Kajti svobodno krajinarstvo, plastika, ali če hočete, arhitektura, grede dokaj samostojna pota, preobložene z lastnimi problemi, tako da je težko, težko enemu samemu človeku, vtisniti delom različnih umetniških panog pečat kvalitete. Zato je tudi v Švigljevem delu vidna neka neenotnost, tako se v krajini nasloni na naše impresioniste (Jama), in portretu («Portrait d'» na umetniške mlajše generacije, v skupinskih podobah si poišče vzornike zopet drugje in povsem samostojno pot hodi njegova plastika. Vse to je razumljivo, če pomislimo, koliko zaprsk in najtežjih ur prinese umetniku že borba z enim samim umetniškim predmetom, da ob njem izvzari umetnino, ki bo preživela stoletja, pričala o določeni individualnosti itd. — Kdo razen doslej redkih genijev v zgodovini umetnosti je in bo triumfal nad svojjo »koro« vseh panog likovne umetnosti hkrati? Mislim, da veruje Švigelj mnogo preveč v en sam čaroben obrazec, ki mu jo narekuje njegova izredna oblikovalna sposobnost, in sicer v obrazec »znati«. Znati anatomijo, znati risati, alikati, znati perspektivo itd., toda pri tem pozabiti, da se vse to nikoli ne zadostuje, da je slika umetnina in kip umetnina. Toda naj ne nikar kdo ne obdolži, da propagiram umetnostno »nezanjanje«, nasprotno, hotel sem le napisati, da je potrebno spoznanje o nedovoljnosti samega znanja za nastoj umetnine. Slehern bo kaj hitro reduciralo tudi umetnostno enov.

Z mislijo na »znanje« prehajam na kritiko amaterske plasti razstave. Ne samo, da je nad vse razveseljivo, da pride amater do takih spretnosti in znanja in celo do neke kvalitete (prim. »Pred borbo«, »Poletni motiv ob Bohinjskem jezeru«, še bolj zanimiv je značaj Švigljeve umetnosti. Rekli bi ji na kratko: »skautska umetnost«. Je to umetnost tistih simpat. mladih ljudi v krojih, ki so kakor gasilci vedno izpostavljeni rahli, dobrušni posemljivosti soljudi, toda seveda povzem po krivici in menda samo za njihovo dobro voljo in namen. Vedri otroci narave, brez težke problematike kavarniškega vduha starejše generacije. Spoznavaj naravo in svet okoli sebe, je morda njihova maksima. Zato vidimo na razstavi starega Siouxa kakor lep spomin na Karla Maya, indijansko »squaw«, fantična na drevju — Tarzana, Džima iz džungle in Manglija, lep akvarel iz Kalifornije in plavaške »ase«. Ves ta pestr svet pa je podan brez vsakršne problematike, brez dušeslovnih problemov in je »debata« le okrasnega značaja in opravičilo upodobitve lepo razvitih aktov. Tu zopet zadenemo na vero v »znajanje«, ki je z ozirom na tak značaj Švigljeve umetnosti povsem razumljiva. Tam pa, kjer skuša danes iti preko njega, napravi vrsto perorisb, ki imajo naslovo »Na samotnem vrhu«, »Odmevi«, »Morje«, »Izvir«, »Simfonija« etc., kjer že naslov sam pove, kaj leži pesniku-skavtu na srcu. Toda tu pozabi, da so že minuli časi Böcklina in Klingera in da bi se dalo v teh doživljajih morda danes le kaj napisati, naslikati pa bi jih lahko le — surrealist. Vendar pa, moram priznati, da prav ta vedri način Švigljevega

gledanja na svet in veliko tehnično znanje napravlja na obiskovalca vtis. Mikuš Stane.

Pred današnjo premiero Mauriacove drame »Asmodej« v Drami

François Mauriac, eden izmed nesmrtnikov francoske Akademije, je avtor petdesetih igr »Asmodej« in spada med najbolj znane katoliške pisatelje Francije. Pričujoče delo je njegova edina drama. Igra ima svoj naslov po demonu, znanem iz Sv. pisma. Duh Asmodej dviga hišam strehe, opazuje življenje v njih, moti in razdira ljubavne zveze in seje spor.

Dejanje drame se godi na gradu v Landih, kjer živi iz mlada vdova Marcella Barthasova s svojimi otroki: 17-letno Emanuelo ter nekoliko mlajšo Ano in sinom Jeanom ter njunima vzgojiteljima, gospodično in učiteljem Blazijem. Družinski krog izpolnjuje gost, mlad 20-leten Anglež Fanning, domači župnik in sluga. Osrednja oseba vsega dogajanja je učitelj Blazij, nekdanji študent teologije, ki so ga predstojniki zaradi nenavadnega, težavnega značaja izključili. Kot domači učitelj sinov gospe Barthasove (starejši sin Bertrand je odsoten), se je Blazij zaljubil vanjo. Ker pa je ta ljubezen brezupna, noče Blazij nikomur privoščiti, da bi bil deležen nagnejnega gospe Barthasove. Njegov ponizan in zatrti značaj in njegovi kompleksni manjvrednosti so ga zavedli v to, da slepi samega sebe in druge s tem, čes da brani goepo pred vsemi »nevdomestni življenja«. V vsakem moškem, ki pride v njeno bližino, vidi »nvarnega nasprotnika. Konflikt se prične s prihodom gosta, Angleža Fanninga. Spletke Blazija, ki se ne strši uporabiti kot pomočnico žrtve njegove sebičnosti, gospodično, streme za tem, da bi odstranil gosta iz hiše. Šele, ko se stvar popolnoma zasuce in se izkaže, da ljubi Fanning Emanuelo, se življenje zopet uravna. Dve komponenti demona Asmodeja sta posebej iz dveh ljudi: v Fanningu pasivnejša radovednost opazovati tuje življenje, katerega gledalec postane nehoti, in aktivna v Blaziju, ki ekuša nasilno zatreti vsako čustvo v gospe Barthasovi in v vsakomur, kdor se mu zdi nevaren.

Moč igre je v nekaterih mojstreko orisanih značajih in tehničnih dialogih. Vsa akcija je zapopadana v miselnih in značajnih preokretih, zunanje dejanje je omejeno na najujnejše.

Maša Sl.

Naročite tako!

DOMOLJUBA

Še do danes si lahko pridobite pravico do ene

od 700 lepih nagrad

če postanete naročnik „Domoljuba“ ali če uredite slučajno zaostalo naročnino.

Prvi dve nagradi sta v gotovini po 5000 din

Ostale pa so: radijski aparati, šivalni stroj, harmonike, ure, brzoparilniki itd., — same lepe, vredne nagrade.

Zrebanje bo v ponedeljek 26. t. m.

Tudi v petek 23. t. m. še lahko naročite „Domoljub“, toda to le pri naših podružnicah v Mariboru, Celju, Ptuj, Novem mestu, Trbovljah, Jesenicah in Kranju. Pri glavni upravi v Ljubljani pa do sobote 24. t. m. Gg. zastopniki naj vse pravočasno uredite!

Uprava „DOMOLJUBA“

ŠPORT

Revija skakalcev v Ljubljani

V nedeljo 25. t. m. ob 14.30 v Ljubljani na Mostecu največja skakalna prireditelj, kar jih je kdaj bilo v Ljubljani. Od naših mednarodnih mojstrov so skoro že vsi objubili udeležbo. Ker dovoljuje skakalnica skoke največ do 30 m, bosta odločevala v prvi vrsti sigurnost in stil skoka. Ravno v tem se nudi gledalcu pravi užitek. Juniorji od 16—18 let bodo skušali dokazati, da se že približujejo našemu I. razredu. Nad vse zanimivo pa bo opazovati naše subjuniorje, t. j. dekice pod 14 let, ko se bodo junjaško pogajali preko mosta. Klubski trener in bivši prvak g. Šramelj je letos vzgojil množičevlino mlado garjo.

Smučarski klub Ljubljana prejema tu veliko medklubsko tekmo z namenom, da prikaže tudi tistim ljubljancem, ki nimajo časa, da si ogledajo lepe smučske skoke doma. Ves čisti dobiček pa gre za nabavo smučk in opreme naraščanju. Prireditelj pričakuje, da se bodo tudi drugi klubi, zlasti gorenjski, izkazali Ljubljani na tej prireditvi za močno udeležbo.

Prvenstvo LZSP v alpski kombinaciji

LZSP razpisuje podvezino prvenstvo v alpski kombinaciji. Izvedbo tekmovanja ima smučski odsek SPD v Trbovljah. Tekmovanje bo skupno za senorje in juniorje.

Program: V nedeljo 25. t. m. ob 8 zjutraj v planinskem domu na Mrzlici zrebanje nastopih številka za slalom in za emuk. Ob 9 start za slalom, ob 14 pa za smuk. Ob 19 razglasitev uspehov in razdelitev nagrad v Trbovljah (lokal bo objavljen pravočasno).

Proga za slalom bo prirejena na pobočju tik planinskega doma na Mrzlici in bo dolga okrog 300 metrov, s 170 metrov višinske razlike. Proga za smuk bo potekala izpod vrha Mrzlice v Trbovlje, ter bo dolga okrog 5 km s 600 m višinske razlike. Pogoji: V konkurenci morejo nastopiti samo tekmovalci v LZSZ včlanjenih klubov. Tekmovalo se bo samo za prvenstvo v kombinaciji. Prijave naj ee pošljejo do sobote, 24. t. m. na naslov sm. ods. SPD v Trbovljah v roke g. Baumgartner. Vsakdo tekmuje na lastno odgovornost.

Darila: Deseterica najboljših v kombinaciji bo nagrajena s častnimi darili.

Smučski tek na Kumu

V nedeljo se je vršila pod Kumom tekma v smučskem teknu na 10 km. Izvedbo je imel v rokah trbovleški Smučarski klub Kum, ki je poskrbel, da se je prireditelj končala gladko in brez nezgod. Za tekmo sta, razen prireditelja, prijavi svojo udeležbo Sm. K. Ljubljana in SPD Zagorje. Startalo je vsega 16 tekmovalcev. Točno ob 11 uri ee je tekma pričela in sicer s štartom pred Gosilekim domom. Proga je po štartu takoj prešla v vzpon, ki je dolg skoraj 3 km. Trasa je vodila mimo kočee Sm. K. Kuma in kmalu nato dosegla najvišjo točko, ki je bila 280 m nad štartom. Po tem vzponu je proga začela polagoma padati, večina skozi gozdnate teren in privedla na cilj, ki je bil tudi pred Gasilskim domom. Tehnični izid ee sledeči: 1. Čizman Vinko (Sm. K. Ljubljana) 52:23, 2. Knez Jože (Sm.

K. Kum) 54:02, 3. Hauptman Fr. (SPD Zagorje) 54:20, 4. Drovenc Br. (Sm. K. Ljubljana) 55:43, 5. Pungartnik Rado (SPD Zagorje) 56:26.

— Pri motnjah v prevah, pri napetosti, vzdigovanju, zgagi, povzročeni po teži zapeki, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zjutraj na teče pa isto množino. Prava »Franz-Josefova voda« se izkazuje vedno kot popolno zanesljivo sredstvo za čiščenje črev.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

PODVEZINO PRVENSTVO MZSP V ALPSKI KOMBINACIJI

pri Celjski kočl. — 25. februarja 1940.

Zimskošportni odsek Savinjske podružnice SPD razpisuje podvezino prvenstvo v alpski kombinaciji za prvenstvo Mariborske zimskošportne podzveze v Mariboru.

Tekmovanje v smuku bo ob 9 dopoldne pri Celjski kočl. Proga ee dolga 2 km z višinsko razliko 300 metrov. Tekmovanje v slalomu ee prečene ob pol 2. Proga meri 500 m, višinska razlika znaša 125 m. Prijave za navedena tekmovanja ee treba poslati na predpisanih zveznih tiskovinah (tekmovalnih prijavnih) najkasneje do 23. februarja zvečer na naslov: Zimskošportni odsek SPD v Celju, Kralj. Petra c. 9. Prijave so potrjene prijavnini dne 10. Za naknadne prijave ee pobora dne 20.

ZFO

II. del smučarskih tekem Triglavskega Fantovskega okrožja

V nedeljo 25. t. m. bo na Črnem vrhu nadaljevanje okrožnih smučskih tekem, in sicer vele-slalom za člane v dveh razredih in za mladino.

Spored: Ob 7 zjutraj skupna sv. maša pri Sv. Križu, ob 9 zrebanje startnih številki; ob 10. start za člane prvega in drugega razreda, nato start mladine. Popoldne ob 14. razglasitev rezultatov in razdelitev daril in diplom. Ob 15 start za člane sodniške zbornice in člane v starosti nad 30 let v »cik-cak« smuku. Zmagovalec v prvem razredu prejme darilo mestne občine Jesenice (zapekasto uro iz kroma s sekundarko), drugo in tretje plasirana prejmeta diplomu. Zmagovalec v drugem razredu prejme kompletne smučči (najnovejši primerek g. A. Cuferja ml.), drugi in tretji prejmeta diplomu. V mladinski skupini prejme prvih pet plasiranih praktična darila in prvi trije diplome. Prijave ee treba poslati do sobote dopoldne na naslov: Smolej Albin, Jesenice, Savsko nabrežje 7. Člani drugih okrožij tekmujejo izven.

Tri velike prireditve Zveze fant. odsekov v marcu

ZFO ima v mesecu marcu tri velike prireditve: 3. marca ob 11 dopoldne je mladinska akademija v Unionu; istotam je 11. marca zvečer ob 8 akademija članov in članic; v nedeljo, 31. marca pa so v Kranju druge orodne tekme za prvenstvo posameznih ZFO. Za vse te prireditve, o katerih bomo kasneje še podrobneje poročali, vlada ee danes med prireditelji naše mladinske organizacije veliko zanimanje. Po pripravah sodeč bodo letošnje akademije in tekme prekašale vse dose-danje in tudi precej novih in lepih točk bo na sporedu. Zato ee danes opozorjamo občinstvo, da si pravočasno preskrbi vstopnice, ki jih bo dobili v Prosvetni zvezi v predprodaji.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Grafika. Dne 22. t. m. bo ob 7 važen sestanek, na katerega vabim vse aktivne člane in na novo pristopivše juniorje. Prosim sigurno. — Načelnik.

Seja smučarskega kluba Golovec bo 23. t. m. ob 20 v gostilni Kregar, Ljubljana—Štepanja vas; prošim vsi sigurno in točno. — Predsednik.

XX. redni občni zbor Kolesarske zveze kr. Jugoslavije bo 10. marca ob 8 zjutraj v dvorani Matice hrvatskih obrtnikov v Zagrebu, Ilica 40, z naslednjim dnevnim redom: Pozdrav predsednika, volitev zapisničarja in dveh overovalteljev zapisnika, verifikacija pooblastil ter poročila funkcionarjev ter nadzornega odbora, razrešnica upr. in nad. odboru. Nato sledi sprememba in dopolnitev pravil ter vseh pravilnikov zaradi novonovosnovanih narodnih zvez in končno slučajnosti. — Če ne bo ob določenem času nad polovico članov, bo občni zbor eno uro kasneje neglede na število prisotnih z istim dnevnim redom.

Angleške čete v strelskem jarku na francoskem bojišču.

Ameriška letala za zaveznike

Ko je grški Leonidas s peščico vojakov hotel braniti sotesko Termopilov proti velikanski perzijski armadi kralja Kserksa, je Kserks hotel prej Leonida preplašiti in mu je sporočil: Toliko vojakov imam, da bodo naše izstreljene puščice sonce zatemnile. Leonidas je kratko odgovoril: Tem bolje, se bomo pa v senci vojskovali...

V tej anekdoti nam je treba namesto puščic reči letala, pa je ta več kot 2000 letna zgodba primerna sedanjemu času. Velikanska armada letal še ni porok za zmago. Še več: v nobenem orožju ni zmaga kakovosti nad količino tako lahko mogoča kot v letalskem brodogradu.

Višek, kar si želi vojskovodja je seveda to, da kakovost in količina orožja lepo združita, da bi imel večjo, pa tudi boljše armado kot nasprotnik. Tako je podoba letalskega oboroževanja v vseh državah ista: da čim bolj povečajo število letal in da bi bili bombniki in lovska letala čim najboljša.

Razumljivo je, da ni v navadi, da bi kaka država povedala, koliko ima letal, posebno pa v vojnem času ne. Večidel se govori v odstotkih: naše letalstvo se je za toliko in toliko odstotkov povečalo, število pilotov pa za toliko odstotkov itd. Zaradi te redkobesednosti in molččnosti pa ima domišljija čim več prostora, ki jo časniki raje po svoje uporabljajo in izrabljajo. Če bi bilo res, kar pišejo listi o številu letal te in te države, potem bi letalska armada zares zasenčila sonce kakor puščice blagopokojnega perzijskega kralja.

Resničnost pa je, kakor zmeraj, mnogo bolj trezna in hladna. Neki angleški strokovni list je pravkar z uradne strani objavil podatke o sedanjem stanju letalskega brodogradu bojujočih se držav, o njihovi proizvodnji in pa angleško-francoski načrt o nakupu letal v Združenih ameriških

državah. To so trezne, stvarne številke, ki govorijo zase in nič ne slepomišljajo, da bi napravile vtis na ljudi. Anglija prizna, da je ponekod Nemčija v letalskem orožju močnejša, tako na primer v rezervah bojnega letalskega brodogradu; tu je navedena številka 7000. Hkrati pa se omenja, da imata Anglija in Francija spet več takih letal, ki niso stara več kot dve leti, ker sta ti dve državi prav v teh dveh letih proizvajale več letal kot jih je Nemčija.

Isti strokovni list pa navaja tudi več števil, ki hočejo popraviti malce zanesenjaške številke raznih časnikov o ameriški pošiljavi letal Franciji in Angliji, pri čemer so pa izpuščena letala, ki jih je Francija že zdavnaj naročila (»Curtiss-Hawke«). Ameriški časniki so pisali o naročilu 8000 bombnikov za 400 milijonov funtov šterlingov! Prav k temu pa pripominjajo angleški strokovni list pravilne podatke: V prvih petih mesecih te vojne je poslala Amerika Angliji 565 bombnikov, okrog 1500 pa jih pošlje Amerika še letos, kar bo skupno 2300 bombnikov, ki jih prejme polovico Anglija, polovico pa Francija. Anglija je naročila malo povodnih letal (hidroplanov), Francija pa sploh nič, prav tako ni bilo naročenih nič izvidniških letal. Število naročenih in deloma že poslanih lovskih letal je 700, ki jih največ dobi Francija. Mimo tega pa dobi Anglija še več preokceanskih letal. Vsega skupaj je torej 4000 vojaških letal, ki bodo še letos prijadrala iz Amerike v Evropo. Seveda pa niso vséta letala iz Kanade, saj je Kanada itak ozemlje britskega imperija. Če v Evropi trdijo, da dela ameriška letalska industrija skoraj samo za zaveznike, potem so te besede glede na povprečno ameriško proizvodnjo — po 1000 letal na mesec — jako pretirane. Ameriška letalska industrija proizvajala letala večidel za ameriško letalsko brodogradu.

Iz Julijske Krajine

† Zlatomašnik Ivan Pipan

V nedeljo, 18. februarja, pozno v noči je vdano izročilo svojo dušo Gospodu zlatomašnik g. Ivan Pipan, župnik v pokopju, ki je zadnje desetletje svojega delavnega življenja preživel v zatiski goriskega mesta. Rodil se je 6. avgusta 1857 v prijazni Skrbini na Krasu. Svoje gimnazijske študije je začel v Gorici in končal v Tretu. Potem je stopil v gorško centralno semenišče kot bogoslovec tržaške škofije. Dne 27. marca 1885 je bil posvečen v mašnika. — Prvo službeno mesto je dobil kot kaplan v Kastvi, kjer ga je nekaj let bremenilo težko in odgovorno delo, katerega je pa e požrtvovalnim veseljem prav vzorno izpolnjeval. Iz Kastve je prišel za župnika k Sv. Antonu pri Kopru. Tej naši važni, obrobní postojanki je posvetil svoje najboljše življenjske sile, tu je ostal do svoje upokojitve po svetovni vojni. Bil je duhovnik, ki je ves živel svojemu duhovnemu pastirstvu, bil pravi oče svojih farnovan. Skrbel pa ni samo za živo versko življenje svojih ovčic, med katerimi je bila tudi marsikatera garjeva ovca, temveč se je trudil tudi za njihovo gospodarsko dobrobit. Sam varčen, skromen in uvreden gospodar je navajal tudi svoje ljudi k pridonosti in k umnemu gospodarjenju. Razborit zadržal je razumel odločilni pomen združništva za okrepitev in osamosvojitve kmečkega življa, ki ga je povsod v istekom podeželju tlačila neprijazna kapitalistična pest. Ustanovil je zato posejilnico in jo z ljubeznijo vodil do svojega odhoda od Sv. Antona. Kot odločen narodnjak je skrbel za podvig narodne zavesti in je vzgojil svoje drage duhovljane v značajne, borbene našince. S tem svojim pogumnim delom si je priboril v tem predelu istre neprecenljivih zaslug, v svoji fari pa ljubezen in spoštovanje vseh. Izkleal si je nemaljiv spominek v srcih tamošnjega ljudstva. Po svetovni vojni je etopil v pokop in je preživel nekaj let v svoji rodni vasi, kjer je bil tudi župni upravitelj. Pozneje, ko se je bližal že sedmim križem, se je umaknil iz dušnega pastirstva in se naselil v Gorici. Kljub visoki starosti je bil do zadnjih mesecev vedno čvrst, živahen ter se je zanimal za vse javne dogodke. Pred nekaj meseci pa je postal žrtve pesterne nesreče — dva kolesarja eta ga prevrnila — in je na svojo veliko žalost moral ostajati doma in opustiti svoje vsakodnevne sprehode. Okreval ni več. Lotila se ga je vodenica in ga pobrala.

V torek, 20. februarja, so ga iz Gorice prepepljali v Skrbino, njegovo ljubljeno domačo vas, in ga tam slovesno pokopali. Naj mu bo Vsemogočni obilen plačnik! Mi bomo blažega gospoda ohranili v častnem spominku!

Mraz škriplje. 15. februar je bil najbrže tudi pri nas v Julijski Krajini najbolj mrzel dan. V Cerknem so imeli 23 stopinj pod ničlo, v Podbrdu 22, v Kobaridu 22, v Idriji 22, na Poreznu 30, na Predilu 24, v Gorici v mestu 12, ob Soči 14, v Brdih na splošno 11—12 stopinj. Dan je bil jasen, miren in sočen. V naslednjih dneh je mraz začel nekoliko popuščati.

Novi grobovi. V Oveji vasi pod Višarjami je umrl g. Rudolf Ehrlich iz znane Ehrlichove družine, brat vseučiliškega profesorja mstr. dr. Lamberta v Ljubljani. Dočakal je 71 let. Bil je pošten, značajan katoliški mož. Naj počiva v miru! — V Gorici je v visoki starosti 86 let mirno odšel v večnost g. Anton Miklus, oče učiteljice Rafaela. Po poklicu je bil čevljar, dolgo vrsto let je bil pa tudi podgorški občinski čuvaj. Rodil se je na Oslavju in smo ga ob številnem spremstvu žalujočih zakopali na pokopa-

Novi japonski ministrski predsednik admiral Hitsumasa Jonai govori po radiju.

lišču v Pevni. Bil je veselega, vedrega značaja, vedno značajen, prava goriška korenina. Naj mu sveti večna luč!

Erzelj nad Vipavo. (Dom Poldetov.) V januarju se je tu poročila gđ. Leopolda Terčelj z vrlim domačinom Leopoldom Kobalom. Nevesta je gospodinja na nekdanjem zelo močnem domu, ki je dal tri duhovnike Vovke. Zanimivo je, da so po smrti blage nevestine mame ostali še trije družinski člani: oče, sin in hči, in so vsi trije imeli god na dan sv. Leopolda. Tata je pred leti umrl, brat je šel v svet, pristopil je pa spet ženin Leopold, tako do bosta ženin in nevesta imela isti dan godovni dan, pa tudi rojstni dan. Zelimo, da bi v veliki sreči in mnogo let praznovala skupni godovni in rojstni dan in se veselila poročnega dne! (Zapisal Polde.)

Kemija si osvaja svet

Pražatki kemične industrije so iz leta 1791. Takrat je francoski kemik *Leblanc* na podlagi razpisa za nagrado iznašel proizvodnjo sode. Francoska revolucija mu je ukradla sadove njegovega dela, ki so ga Angličji izkoristili in ga uporabili v svoji kemični industriji. Skoraj 100 let je bilo na površju proizvodnje sode po *Leblancovem* načinu. Odpravljeno je bilo šele tedaj, ko je leta 1890. nemška kemična tovarna uvedla proizvodnjo na *elektrolitični način*. Po tem načinu so se mogle klorove alkalije razkleniti na *klor in alkalij*, da je bilo moči klor pridobivati mnogo ceneje in v velikih množinah, a po *Leblancovem* načinu je bil klor le postranska snov. Tudi način pridobivanja sode z amonijakom, ki ga je iznašel Belgijec *Solvay*, se ni moglo obdržati spričo nemške iznajdbe.

Do dvajsetega stoletja je bila angleška kemična industrija na prvem mestu na svetu. Odlični kemiki in izvrstne tovarne so si utrdili svoj sloves. Iz temeljitega znanstvenega dela nemških kemikov pa je mogla, medtem že obširna, nemška kemična industrija doseči mnogo uspehov. Že leta 1840. je *Liebig* postavil temelje *poljedelske kemije*. Ljudje so bolj in bolj zahtevali proizvode iz fosforne kisline, kalija in dušika — umetnih gnojil — s čimer se je poljedelstvo jako dvignilo. Zasluga nemške kemije je, da je moči iz *zraka pridobivati dušik*, kar se je *Boschu* po dolgem trudu posrečilo doseči in za kar mu je dala veliko sredstev tovarna za anilin in sodo v Badenu. S tem je glede na kemično industrijo Anglija ostala v ozadju. Nemčija ni bila nič več odvisna od *čilскеga solitra*, ni se ji bilo treba več bati, da se bo izžerpala ta prekomorska zaloga. *Okisanje amonijaka v žvepleno kislino* se je tudi uporabilo v poljedelstvu, kar je bilo za Nemčijo velikega pomena.

Nemčija nima svojih lastnih najdišč fosforja, toda njena kemična industrija ji je dala to surovino, ko se je kemični tovarni v Griesheimu posrečilo reducirati v električnih pečeh v narodi nahajajoče se fosfate s premogom. Iz *destilacije premoga* je izšla med drugim tudi nemška proizvodnja *katrana*. Za to je dal pobudo iz benola pridobljeni *anilin* (l. 1860.). Leta 1869. so začeli iz *antracena* premogovega katrana pridobivati *alicarin*, barvilo, ki se čudovito sveti in daleč prekaša barvilo »krap«, pridobljeno iz rastlin. Nemškim kemikom se je tudi posrečila proizvodnja *barvaco*, *indantren* in umetnega *indige* (modrila). Vse te barve izhajajo iz proizvajanja umetnih organskih spojin. Že l. 1829. se je posrečilo velikemu nemškemu kemiku *Wöhlerju* pridobivati *sečnino* iz popolnoma anorganskih (neživih) snovi. Odtlej se je število teh snovi neznansko pomnožilo, ki so nemško industrijo preparatov dvignile v nedosežno višino. Nemško kemično raziskovanje je z narejanjem številnih zdravil jako pomagalo trpečemu človeštvu. Z dolgega seznama teh zdravil omenjamo le *germanin* in *plazmolin*, ki sta prikratk uspešno obvladovala spalne bolezni in malarijo. Nemško raziskovanje *vitaminov* je za ves svet opravilo velikansko delo.

Posebnege pomena je postalo *hydriranje premoga* (dovajanje vodika) po načinu *Bergiusa* in *Fischer-Tropscha*. Vprav *gonilne snovi*, ki se po tem načinu sintetično pridobivajo, so omogočile,

Škocijan pri Mokronogu

Včeraj je bil v Škocijanu pri Mokronogu blagoslovljen in slovesno odprt telefon na pošti v Škocijanu. Pri tej otvoritvi so bili navzoči zastopnik poštnega ravnateljstva gosp. inž. Gabršek v spremstvu g. Lenassija, g. Musar, nadzornik telefonske linije za naš okraj, dalje gg. župan in podžupan, upravnik domače pošte in domači župnik g. Škoda, ki je telefonske naprave blagoslovil. Ob tej priliki se občina Škocijan čuti dolžno izreči zahvalo vsem tistim, ki so pripomogli k temu važnemu uspehu, predvsem g. ministru dr. Kreku, enako tudi poštnemu ravn g. Struklju, ki nam je šel še posebej na roko, posebno pa še onim, ki so na kakršenkoli način zastavili svoj vpliv, da smo v Škocijanu po 50 letih prišli do telefona.

Ptuj

V Ljudski univerzi predava v petek, 23. februarja mr. Hugh Rutledge o hoji na Mt. Everest. Začetek ob 20. v prosvetni dvorani »Mladike«.

Ob priliki gostovanja ptujskega FO in DK z igro »V temoti« na Vurbergu je daroval vurbški grof, g. Hubert Herberstein 100 din FO, ki jih bo odsek uporabil za odplačilo novega skioptikona. G. grofu se odbor FO tem potom za velikodušen dar najlepše zahvaljuje! — Ob tej priliki naj omenimo, da je igra »V temoti« na Vurbergu krasno uspela, tako v moralnem in materialnem oziru. Saj je občinstvo do zadnjega kotička napolnilo dvorano in jih je moralo mnogo oditi, ker ni bilo prostora. FO in DK se tem potom najlepše zahvaljuje župniku g. Kokalju, da je prepustil župnijsko dvorano.

Požar v Ptuj. V ponedeljek popoldne je izbruhnil na podstrešju pekarije Ivan Kozel na Ormoški cesti ogenj, ki je hitro objel vso podstrešno ogrodje. Ptujski gasilci, ki so bili takoj na mestu požara, so imeli precej dela, da so pogasili uničujoči element. Zgorelo je vse strešno ogrodje in tudi v prvem nadstropju je povzročil ogenj mnogo škode, ki jo cenijo na 30.000 din. — Kako je požar nastal ni znano.

Smrt minoritskega brata-Poljaka. V ponedeljek popoldne so pokopali na Rogoznici pri Ptuj, kjer imajo zadnje počivališče oo. minoriti, 62 letnega fr. Huberta Garbovskega. Pogrebne molitve je opravil ob asistenci minoritski gvardijan, g. p. Miroslov Godina, ki je pokojniku tudi spregovoril v slovo. Pogreba se je udeležilo mnogo duhovščine in drugih ljudi, večinoma farnovan župnije Sv. Petra in Pavla. Fr. Hubert Garbovsky se je rodil 10. marca 1878. v Kobilini, blizu Varšave na Poljskem. V mladosti je mnogo potoval po Ameriki, udeležil se je tudi svetovne vojne. Leta 1924 je vstopil v minoritski red in je živel večinoma v Zagrebu, zadnji čas pa v Ptuj. Zadnje soboto je umrl v ptujski bolnišnici zadet od možganske kapi. — Pokojnik je bil dober, skromen in fih redovnik, ki je v pobožni molitvi videl največjo srečo. Po lanskoletnih dogodkih na Poljskem je zelo žaloval za svojo izgubljeno domovino, o kateri pa je dejal, da bo zopet vstala. Pa on tega ni dočakal. Naj počiva v miru blagi redovnik in večna luč naj mu sveti!

Ceklje pri Kranju

Učiteljske spremembe. S tukajšnje šole je odšla v Lesce gđ. učiteljica Zofija Vivodova, katera je polnih 15 let z vso vnemo in ljubeznijo poučevala našo mladiño. Bog naj ji poplača ves trud in jo spremlja na novem službenem mestu. — Kot novo učno mesto smo pa dobili iz Ambrusa gđ. Studen Nušo, katero pozdravljamo in ji želimo mnogo uspehov pri njenem delu v šoli in izven nje.

Sestanek filmskih amaterjev

Vsi predsedniki mednarodne zveze filmskih amaterjev se bodo sešli na vselejmu v Lipskem v dneh od 3. do 8. marca 1940. Pričakujejo tozadevnih zastopnikov iz petih nevtralnih držav.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(11) Rdečeliček je potegnil kapico z glave in se globoko priklonil. »O kralj, mislim, da ti prinašam veliko novico, ki bo tvoje skrbi precej olajšala,« je rekel.

(12) Kralj se je Rdečeličku prijateljsko nasmehnil in skočil pokonci. Potrepljal je Rdečelička po rami in rekel: No, kako pa moj prvi minister misli pomagati svojemu kralju? Mi palčki si štejemo v dolžnost, pomagati vsem živim stvarim, bodisi ljudem ali živalim ali rastlinam. Toda ti veš, kako je to včasih težko; kar ne gre pa ne gre in to je zelo, zelo hudo; saj veš, kaj mislim...?

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovnice besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodob

Krojaškega pomočnika
za vsa dela sprejem. — Arh Albin, Cemsčnik — Medija-Izlake. (b)

Pomočnik
soboslikarski in pleskarski, se takoj sprejme za stalno. A. Fabijan, slikar Kočevje 192. (b)

Žensko pisarniško moč
sprejme lesna trgovina na deželi. Pogoji: vedelna praksa. Nastop takoj. Ponudbe na upravo »Sl.« pod »Poštena« 2399.

Prodajalko
za avtomatski buffet — zmoglo pripravljati in aranžirati mrzla jedila. Ponudbe s sliko in prepiši spričeval na Josip Smerdel, Sušak. (b)

Dobro kuharico
ki bi tudi vodila gospodinjstvo in pospravljala, sprejmemo takoj za uradno menzo. — Pisemne ponudbe na Rudnik Mežica. (b)

Perfektno kuharico
in sobarico sprejem. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2388. (b)

Prodajalka
mešane stroke, dobra manufakturnistinja, se takoj sprejme v večjo trgovino na deželi. Ponudbe brez priloge znamk v upravo »Slovenca« pod »Prodajalka« 2340. (b)

Blagajnik

trgovsko naobrazen, zmogel vodstva prodaje elektrotehničnega materiala, vešč knjigovodstva, prost vojaščine, s primerno kavičjo, dobi stalno službo s 1. aprilom 1940. — Ponudbe s prepiši dosedanjih spričeval in z navodbo zahtevne mesečne plače poslati do 5. marca 1940 na naslov: Gornje-radgonška občinska podjetja v Gornji Radgoni.

Kontorist (-inja)
perfekten v slovenskem, srbohrvat. in nemškem jeziku, vešč nemške stenografije in strojepisa, se išče za en ali dva meseca, event. tudi stalno za podjetje v okolici Ljubljane. Ponudbe upr. »Slov.« pod »Kontorist« št. 2414. (b)

Prodajal posestvo
iz proste roke. — Javor št. 5, Dobrunje. (p)

Čitajte »Slovenca«

Kupimo

Parni stroj
150/400 ks ali lokomobil, dinamo in vešč elektromotorjev za istosmerni tok kupim. — Informacije honoriram. Perles, Osijek.

Vagon najboljšega sena
kupim. Parna žaga Rog. Podstenica, p. Dolenjske Toplice. (k)

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, Juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 8

Bukova drva
za kurjavo, sveža, in bukovke hlode, kupujemo v vsaki količini. — Ponudbe na I. Meštrovič, Zagreb, Zrinjevac 15, tel. 23-612.

Vsakovrstno zlato srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana Francišškanska ulica 3.

Denar

Hranilne knjižice
3% obveznice
in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40

Posestva

Velika hiša
s trgovskimi lokali v mestu Celju naprodaj. Ponudbe poslati podružnici »Slovenca« v Celju pod »Prilika« 2411. (p)

Razno

Za uslužbenstvo
hotelov, restavracij in večjih gospodinjstev pripravljamo krasno ilustrirano strokovno knjigo: Jelenc-Velikonja: SERVIRANJE
Dobi se pri Banovinski zalogi solskih knjig in učil v Ljubljani ter v vseh knjigarnah vezana po znižani ceni 40 din.

Prodamo

Jajca, cvetje
vedno v zalogi pri Baiohu, Kolodvorska 18.

Dražba bosan. preprog
predposteljnikov, steklenic, suhe robe, namiznih prtov bo v soboto, dne 24. februarja ob 14.30 v Trdinovi ulici 7, pritličje levo. (o)

»Sprinkler« naprava
za gašenje požara, kompletna, uporabna za velik mltn ali večje tekstilno podjetje, naprodaj. — Natančnejše podatke daje Osječka ljevaonica željeza in tvornica strojeva d. d., Osijek. (l)

Tovarniško podjetje
tekstilne stroke, dobro vpeljano in rentabilno, s sedežem v večjem mestu Hrvaške, naprodaj. — Za nakup potreben kapital ca. 3 in pol milijona din. Ponudbe na Publicitas - Zagreb, pod »Rentabilna egzistencija«. (l)

Glasba

Instrumente
za godbo na pihala, rabljene, toda še dobre, kupimo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 2404. (g)

Klavir
dobro ohranjen, zaradi pomanjkanja prostora — ugodno prodam. Poizve se Podmilščakova ul. 18, Bežigrad. (g)

Vnajem

Trgovski lokal
opremljen z vsem sodobnim komfortom, nov, takoj oddam. Informacije pri hišniku: Tyrševa c. št. 47 b.

Veliko šupo
pripravno za lesno trgovino ali porabo skladišča v bližini glavnega kolodvora v Ljubljani, odda Prvo društvo hišnih posestnikov, Ljubljana, Salendrova ulica 6. (n)

Stanovanja

Dvosobno stanovanje
s kabinetom in kopalnico oddam. Riharjeva ul. 6, Kozlezijska. (c)

Bencin, plinsko olje

vsaj strojna in avtoolja ter tovotne masti in kolomaz, dobite zopet v poljubnih količinah in po določenih dnevnik cenah, pri tvrdki

„MOTOROIL“ d. z. v Mariboru

Vabimo vse cenjene odjemalce, da se sami prepričajo o izborni kvaliteti naših produktov

„MOTOROIL“ družba - MARIBOR

KRALJA PETRA TRG 4

„SLOVENE“, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

+

Zapustila nas je za vedno naša srčno ljubljenca soproga, skrbna mama, stara mama, tašča, gospa

Marija Kern

soproga poštnega zvančičnika v pokoju

dne 21. februarja, po dolgi mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere.

Na zadnji poti jo sprejmo v petek, 23. februarja 1940 ob pol 3 popoldne, iz hiše žalosti Cerkevna ulica 21 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 21. februarja 1940.

Žalujoče rodbine: Kern, Tekauc, Virant.

+

Umrl nam je, previden s tolažili sv. vere, naš ljubljeni soproga, oče, tast, brat, svak, gospod

Henrik Nabernik

uradnik drž. žel. v pok.

Pogreb blagega pokojnika bo v petek, 23. februarja 1940 ob pol 5 popoldne iz mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Maribor, Milano, 21. februarja 1940.

Žalujoče rodbine:
Nabernik, Roth, Klobčaver, Trost, Tevini in dr. Logar

+

V globoki žalosti naznanjamo tužno vest, da se je dne 19. t. m. ob 23.45 ponoči, pri izvrševanju svoje službe, v starosti 37 let, smrtno ponesrečil naš ljubljeni sin, brat in svak, gospod

Maks Smolej

železniški premikač

Pogreb nepozabnega bo v četrtek, dne 22. februarja 1940 ob pol 4 popoldne v Kranjski gori.

Kranjska gora, dne 20. februarja 1940.

Žalujoči rodbini Smolej — Budinek

VOJNI RIZIKO

v zvezi s transportnim zavarovanjem na morju in po kopnem zavarujete najceneje pri

JUGOSLAVIJI

splošni zavarovalni družbi

ki je VODILNA DRUŽBA v naši državi za TRANSPORTNA zavarovanja

Pojasnila daje:

RAVNATELJSTVO ZA DRAV. BANOVI NO
Ljubljana, Aleksandrova cesta 11, telefon 25-71

in

GLAVNO ZASTOPSTVO V MARIBORU
Slomškov trg 3, telefon 20-07

+

Po dolgi in mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš nadvse ljubljeni soproga, oče, brat, stric in svak, gospod

Jakob Nagode

previden s svetimi zakramenti. — Pogreb bo v petek, 23. t. m. ob 3 pop. iz hiše žalosti v Gorenji vasi na farno pokopališče. Gorenji Logatec, dne 21. febr. 1940.

Globoko žalujoča žena z otroci in ostali sorodniki.

Jakob K. Heers 21

Berninski kralj

Roman s švicarskega govorja

Daleč in blizu se je oglašal samo rezki svarilni žvižg svizca — sicer je obdajala potnika le slovesna, brezmejna tihota brezpotnih gor.

In tudi Cilgija se je zresnila.

Tiha sta stopala proti višini, kjer leži stisnjeno med dvema močnim kopama skalno morje Forcle Surlej kot gamsje prehodišče iz jezerske doline Engadina v ledeniško zaseko Rosega.

Tedaj jima plane nenadoma nadzemska luč naproti in udari liki bel plamen proti njima in umaknivi se pokrije Cilgija obraz.

»Bernina!« pravi župnik. Vrgel je nahrbtnik na posamično skalo in zadovoljno sedel. »Tu bova obedovala!«

Počasi se privadi Cilgija na morje sončne svetlobe. Stoji na strmi.

Oddeljena samo po prepadni Roseški dolini, se svobodno vzdiguje Bernina in oba njena stražarja vrh Roseg in vrh Scerscen kot kraljica in paža od podnožja do glave bleščeče beli — bajni prived luči. In nad njihovimi ozarjenimi glavami gori majhno sonce iz črnomodrega neba.

Brez besed je strmel Cilgija nekaj časa, nato je dejala navdušeno in sanjavo: »Bernina je vladarica zime, zidovi in stolpi njenega gradu so svetli led in ob vohodu stojijo paži, gorski vrhovi, in hulijo se z maji, ledeniki, stiskajo glave in jih srديو iztegujejo po roseški zaseki v zeleno dolino in hlepajo, da bi jo ugonobili. In Bernina drži krepje — luč. In pravi: Kako si drzneš gledati v moko skrivnost? Ubijem te!«

»Dete, pridi sem k meni, sezi po kruhu in prekajenem mesu, in se pokrepiš z vellincem!« je opomnil suho župnik.

Potem sta obedovala. Nenadoma se je pa Cilgija zdrznila — kratek pok in rahlo bobnenje je preletelo gorske stene.

Župnik je prislutnil.

»Ne bo plaz,« je dejal, »za to je pok prekratek; lovec bo na gori. Čudim se le, kdo bi utegnil biti. Saj še ni lovni čas.«

Vstal je. vzdelal pogled iz toka, stopil malo naprej ter gledal z njim pazljivo po dolini in po nasprotnih gorskih stenah.

»Gamsje vidim, bežijo navzgor, lovca pa ne morem izslediti.«

Razpis

Občina Sv. Marjeta ob Pesnici v okraju Maribor levi breg razpisuje mesto pragmatičnega občinskega tajnika

Solska izobrazba štiri srednje ali njeje enake strokovne šole. V službo sprejemamo samo tajnika, ki ima že prakso v občinski službi. Začetna plača pripravnika je 800 din, po triletni pripravniški dobi pa 1000 din in primerno naravno stanovanje. Zahteva se kavičja 5000 din.

Pravilno kolkovane prošnje in opremljene z listinami po čl. 7. in 8. uredbe o občinskih uslužbenecih je vložiti v tridesetih dneh po objavi tega razpisa v »Službenem listu« pri podpisani občini. Nastop službe 1. aprila 1940.

Občina Sv. Marjeta ob Pesnici.

»Če je Marko Paltram?« je pomislila Cilgija.

Cilo sta se napolnila dalje. Kmalu sta se spustila proti planini Ota. Pod njima so se svetili iz strmih bokov Snehnega gorovja izvirajoči ledeniki z modrimi počmi in zijavkami in se zbirali v eno samo močno reko ledu, ki je kakor lepa svodasto napeta pahljaja tekla v zeleno dno Roseške doline.

Zdaj pa zdaj se je začel v gorah drdrajoč grom in z bokov Bernine se je prožil sneg liki bleščeci se vodopad.

Zopet je pretrgal tišino gorskega višavja kratek, rahel pok.

»Po mora le biti lovec!« je pripomnil župnik.

Dospela sta na Bergamaško planino in mahoma je stal pred njima pastir z južnih gor.

Kakšna postava! Raven navzlec bremenu let, zavit v slikovit, belosiv gunj, noge povite in povezane v klobučevino, na razkruštrani glavi stiroglat klobuk, poleg sebe renčetečega volčjaka, tako je stal jeder pri svoji čredi.

Poleg njega skoro prav tako slikovit fant, ki so mu oči kakor pred čudežem lezele narazen, ko je uzrl lepo, s cvetjem okrašeno mladenko.

Stari, častivredni planšar, ta živa slika neukročnega, vendar dobrodušnega potomca divjine, si ni dal izbiti iz glave: nepričakovana obiskovalca sta morala stopiti v bajto in se napiti iz lesenih latvic mleka ter prigrizniti ovčjeje sira.

Tedaj je zopet zabobnel strel med gorami.

»Da, bo že Marko Paltram, ki lovi,« se je obrnil starih proti župniku, »ob svetlem delavniku ga sicer nisem videl še nikoli v Roseški dolini, ob nedeljah pa lovi vedno po zelenicah. Kadar sem odhajal v Pontresino po brašno, sem našel nanj že ponoči v dolini, in oni dan, ko je divjal nad Bernino strašno neurje, kdo je potkal opolnoči na moja vrata in prosil strehe — Marko Paltram!«

Pija torej le ni lagala, je pomislila Cilgija, in neka nejevolja jo je obsela.

Molče je stopala poleg svojega strica od stana. Šla po travnati in prodati stezi ob razorani progi ledenika in župnik ji je pokazal pasoč se game na skalnih stenah.

»Da, res se na zelenicah tam zgornaj nekaj giblje, toda vidim samo rjave zabrisane sence. Dajte mi daljnogled, da bom bolje videla!«

Prisla sta zdaj do kraja, kjer se ledenik ob svojem koncu spreminjajoče lomi in strmo boči. Tam izvira Roseša v srebrnih valovih iz ledene zijavke in se vije med krepljeno zelenimi, majhnimi tratami tja ven v dolino.

»Čudovit kraj,« je dejala Cilgija. »Bele stene še čisto blizu, malo

korakov pod nama ledenik in poleg naju že prvo drevje krasnega gozda. O ta gaj! Ali ni podoben pokopališču južnih dežel? Mogočne robate skale, nametane tako čudovito ena na drugo, so grobovi in spomeniki, ki stojijo že stoletja, in limbe med njimi in na njih, ter pinije, so svečanostna pokopališka drevesa!«

»In prav nad gozdičkom,« je priliz župnik navdušenim besedam svoje nečakine nekaj vode, »je pri skalah solnica in k njej prihajajo vedno gamsi! Iz strahu pred nama so zbežali sedaj navzgor proti Forcli, toda če se skrijeva, se bodo zopet vrnili, in ob zgornjem robu gozdiča jih bova prav udobno videla.«

Dobri župnik je povohal v zrak in z oslinjenim prstom skušal določiti smer vetra. »Piha čez Rosatsch nad nama,« je dejal zadovoljen. »Ošel bom naprej, da ne izgrešiš poti med labirintom tega skalovja.«

Pri vrhu gozdiča sta se skrila pod limbo za veliko skalo in sedla. Bernina je že metala modre vidne sence in ledenik se je svetil v mehkih barvah večera.

»Prikazati se morajo kmalu,« je zašepetal župnik, »sicer jih ne bo noč več. Čim se zmrči, si ne upajo več. Pogledj, glad in sla po soli jih že priganjata bliže!«

V diru skačejo gamsi od vrha z leve po skalah in prodiščih navzdol. Na pol pota se ustavijo, enajst jih je v vsem tropu. Vstajajo po zraku. Previdno se bližajo. Zdaj zopet postojijo.

Brez sapa opazuje Cilgija prizor.

Vitke, rdečerjave živali iztegujejo prožno vratove, ena poskoči veselo in stran, nekatere trgajo redke šope planinske trave, druge se naskakujejo z nazaj položenimi roglji. Nekateri se bližajo brezskrbno, druge previdno. Kako skočno, čilo in prikupno hodijo in se igrajo, kako razumno je vse, kar počno!

In takšne krasne živali je mogel loviti Sigismund Gruber v strašne pasti!

Cilgiji bije srce. Samo malo nad njo se trop ustavi. Pred vsemi se bliža koza s svojim mladim kapljačiču škali. Kozliček se stiska k stari in Cilgija gleda v lepe, črne, svetle oči materinske živali.

Mladič ljubko nagne glavo, da bi pil, mati dvigne svojo nad ozki hrbet malega, kakor bi se hotela še enkrat prepričati, da ne preti nobena nevarnost, in nagne prsi naprej.

In zdaj Cilgija ne ve, kaj doživlja.

Blisk — pok — tresk!

Koza se odbije z vsemi štirimi kvišku, se dotakne zopet tal, plane čez skalo, pada plavaje z nogami in se zgrudi malo korakov pred njo.

LJUBLJANA

Naši fotoamaterji so se postavili

Slovenski amaterji fotografi so vsa zadnja leta imeli izredno lepe uspehe na mednarodnih razstavah in pri mednarodnih nagradnih tekmovanjih. Posebno člani ljubljanskega Foto-kluba so skoraj redno želi zavidanja vredne uspehe. Dva leta nova uspeha pa so dosegli v zadnjem času. Znana tovarna Franke & Co. Heidecke v Nemčiji, ki izdeluje znane in priljubljene fotografske aparate »Rolleiflex«, je razpisala velik mednarodni natečaj za najboljše posnetke, napravljene z njenimi fotografskimi kamerami. Natečaj sam je bil razpisan zato, da bi tovarna zbrala najboljše posnetke, ki so bili napravljeni z njenimi izdelki. Te posnetke namerava izdati v veliki in lepo opremljeni knjigi, ki ji bo služila za propagando. Amaterji z vsega sveta so sodelovali pri tem natečaju in tudi nagrad ni bilo malo. Vsega skupaj je tovarna razpisala 500 nagrad v denarju. Zato ni čudno, če je ob zaključku natečaja tovarna prejela nad 30.000 izbranih posnetkov iz skoraj vseh držav na svetu. Člani Foto-kluba Ljubljana so pri tem natečaju sodelovali v šestem številu. Odrezali so se pa naravnost odlično. Prvo nagrado v znesku 250 mark je dobil Oskar Kocjančič, tretjo nagrado je dobil Peter Kocjančič, peto nagrado Ante Kornič, sedmo nagrado pa Franc Bazel. Tudi člani Foto-kluba Zagreb so udeležili tega tekmovanja in so prejeli Došo Dabac šesto nagrado, Marijan Szabo, Mario Medeotti, Vlado Fizej (Maribor) in Julija Grill-Dabac vsi po sedmo nagrado. — Člani Foto-kluba Ljubljana so se v zadnjem času udeležili tudi mednarodnega natečaja v Lucernu v Švici. Pri tem natečaju je sodelovalo 23 držav in je bilo vsega skupaj razdeljenih 10 prvih nagrad. Od teh so dobili Slovenci Oskar Kocjančič, Ante Kornič in Peter Kocjančič vsi po prvo nagrado. Nagradjene slike s tega natečaja bo objavila prihodnja številka »Obiskac«. K pomembnemu in lepemu uspehu našim fotoamaterjem, ki vedno tako častno zastopajo našo fotografsko umetnost v tujini, iskreno čestitamo.

Posebno pazite, kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo v.žno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi In Vaš bolnik čim čišče našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!

Prospekte in vsa potrebna navodila pošilje zastoj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

I Na XVI. prosvetnem večeru, ki bo v petek 23. t. m. ob 20 in četrt v franciskanski dvorani bo predaval g. prof. Silvo Kranjc o kmetijskih uporih. G. predavatelj nam bo odkril zopet lep list v zgodovini našega naroda. Predavanje bo opremljeno s skioptičnimi slikami. Že sedaj opozarjamo na to predavanje tudi one, ki obiskujejo postne pridige, da se predavanje prične zaradi tega 15 minut kasneje. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi in v trgovini Sfilijoj za franciskansko cerkvijo.

I Sončni dan, kakršnega je Ljubljani že dolgo nismo imeli, je včeraj po hladni noči močno segrel ozračje. Toplota je v Ljubljani močno narasla in na prisojnih straneh hiš in na prisojnih strehah se je začel topiti sneg z veliko naglico. Po dolgem času smo z veseljem pozdravili plundro, prvo znanilnik obetajoče se pomladi, in kdo ni bil v galosah, je lahko z žalostjo ugotovil, da ima toplo vreme tudi svoje slabe strani. Zaradi velikih množin snega, ki je ponekod še nakopičen po cestah in hodnikih, marsikje snežnica ni našla odтока v kanale in je zastajala v velikih lužah. Nekateri hišni posestniki so hitro sami poskrbeli, da je našla voda primeren odtok vsaj na cesto, druge pa bo treba opozoriti, da je prav verjetno, da bodo luže čez noč spet zamrzile, tako da bomo imeli polno malih drsalnic po mestu. Na teh bo mladina imela sicer svoje veselje, odrastli pa se jih bodo s strahom izogibali.

I Pri včerajšnji notici tvrde F. I. Goričar, Ljubljana, »Tekstilni ostanek je pri krepdusni navedena cena din 10, mesto pravilno din 15, kar s tem popravljamo.

I V poročilu o proračunski seji mestnega sveta se je vrnila neljubla pomota. Član mestnega sveta g. inšpektor Josip Wester je dejal v svojem govoru, da bi mestna občina ob dnevnem znesku 2220 dinarjev lahko oskrbovala 44 bolnih občanov v lastni bolnišnici, ne pa 55, kakor smo pomotoma poročali.

I Jugoslovanska akademsko podporno društvo je prejelo od rodbine gospoda univ. prof. dr. Franca Šturma 100 din v počastitev spomina pokojne Franje Ludvikove. Iskrena hvala!

I Podporno društvo na I. dr.ž. realni gimnaziji v Ljubljani ima svoj redni občni zbor dne 29. februarja 1940 ob 18 v posvetovalnici z avda.

I Razstava inž. Mitje Švigelja v Jakopičevem paviljonu bo odprta samo še par dni do incl. nedelje 25. t. m. Razstavljena so kolektivno vca dela iz zadnjih dveh let ter nudijo obiskovalcu mnogo pestrosti. Občinstvu poseb-

Motorizirane lazarete ima moderna vojska. Na sliki je notranjina takega (nemškega) lazareta

no ugajajo lepe gorenjske pokrajine, med njimi tudi razni uspehi naših planin in gorskih predelov. Zanimivi pa so tudi razni sportni motivi, ki prikazujejo par živih scen iz sportnega življenja. Občinstvo, ki ceni lepe slike iz naše pokrajine ali pa se zanima za slikarsko podane sportne motive, si lahko ogleda razstavo še v teh dneh pred zaključkom. Poleg pokrajini in sportnih skupin so razstavljene tudi portreti, razne plastike in risbe.

I Za moške kakor tudi ženske obleke priporoča veliko izbiro vseh vrst štofov od 45 do 220 dinarjev tvrda Goričar v svoji glavni trgovini, Sv. Petra c. 29. Pohitite, dokler traja zaloga!

I O kanalski pristojbini smo v nekem listu lahko čitali v poročilu o proračunski seji mestnega sveta pomoto, da je kanalsko pristojbino dolžan plačevati vsak hišni posestnik, mimo čigar zazidanega posestva je izpeljan mestni kanal, ne glede na to, ali je hiša že priključena nanj ali ne. Ta predlog je bil na seji res pripravljen, vendar pa ni bil predložen in zato ostane pri dosedanjem predpisu, da se bo kanalska pristojbina še nadalje pobirala samo od tistih, ki imajo priključeni hiše.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvice, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in slično. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

I Gradbena delavnost je v Ljubljani počivala zaradi hude zime polne tri mesece. Druga leta so nekatera gradbena podjetja ob milih zimah skoraj nepretrgoma zidala na zasebnih zgradbah in tako pridobila na času. Letos to ni bilo mogoče, hkrati pa je dolgi počitek gradbenim podjetjem prišel kaj prav. Na jesen je namreč že močno primanjkovalo nekaterih potrebnih. Pomanjkanje je natopilo deloma zaradi tega, ker so v zadnjih jesenskih mesecih zlasti na periferiji mesta začele rasti šte-

MARIBOR

Mariborska bolnišnica kot konsument

O mariborski bolnišnici smo nedavno obširneje poročali ter smo opisali njeno delo v pretečenem letu. Ogromno število bolnikov je ta zavod oskrboval v teku te dobe, iz česar se razvidi njegov pomen za severni del Slovenije. Poleg zdravstvenega pa ima ta zavod tudi velik gospodarski pomen kot eden največjih konzumentov. Zanimive številke o tem čitamo v letni statistiki, ki jo je bolnišnica izdala:

Kuriva je porabila bolnišnica: 11.110 ton premoga, 137 kub. metrov trdih drv ter 60 ton plavžarskega koksa. Za elektriko je plačala mestni občini 86.000 din, za plin 136.000 din in za vodo 112.000 din. Največ pa porabi bolnišnica živil, ki jih je v skupni količini res cela gora. Lani je šlo za bolnike in osobe bolnišnice: 20.135 kg govedine, 6167 teletine, 2926 sveže svinjetine, 1025 kg prekajene svinjetine, 3460 kg drobovine, 7859 kg

masti, 420 kg ovčevine, 808 komadov perutnine, 808 kg mesenih klobas, 1724 kg jetrnica in krvavice. Moke je porabila bolnišnica: 3920 kg 9gg, 5992 kg št. 2, 3805 kg št. 4, 778 kg ajdove moke, 4762 kg pšeničnega zdroba, 921 kg koruznega zdroba, 762 kilogramov ječmenčka, 108 kg ajdove kase, 4963 kg testenin. Dalje 9448 kg sveže repe, 5113 kg kisle repe, 95.834 kg krompirja, 10.227 kg salate, 3991 kg svežega zelja, 11.983 kg kislega zelja, 1051 kg ohrovt, 1023 kg karfirole, 1323 kg fižola, 1513 kg vložene fižole, 16.615 kg jabolok, 389 kg vkuhanega sadja, 1024 kg suhih sliv, 457 kg marmelade, 1571 kg čebule, 3876 litrov kisa, 1986 kg olja, 906 kilogramov bobove kave, 887 kg figove kave, 887 kilogramov kavine primesi, 10.510 kg riža, 9921 kg kristalne sladkorja in 1169 kg sladkorja v kockah, 5066 kg sladkorne moke in sladkorja v granulih, 10.595 komadov limon, 216 kg orehov, 4265 kg soli, 117 kg rozin, 88 kg svežega sira, 241 namiznega sira, 138.389 litrov mleka, 4447 litrov vina, 308 litrov malinoveca, 1157 steklenic slatinske vode, 89.860 komadov jajc, 1425 kg špinaca, 662 kg kole-

Najnovejša poročila

Na čast italijanskemu prosvetnemu ministru v Belgradu

Belgrad, 21. febr. AA. Danes je v prostorih protokola ministrstva za zunanje zadeve prosv. minister Boža Maksimovič priredil svečano večerjo v čast Bottaija, italijanskega prosvet. ministra in njegove gospe. Večerje so se udeležili predsednik vlade Dr. Cvetkovič, ital. poslanik Indelli z gospo, minister dr. Sutej z gospo, minister dr. Konstantinovič, opolnomočen. minister Oktavijan Koch z gospo, župan Vojin Gjurjič, predsednik akademije dr. Belič, pomočnik zun. ministra Miloje Smiljanič z gospo, rektor univerze inž. Micič z gospo, tajnik akademije dr. Radonjič, akademik Marko Car, prvi tajnik ital. poslaništva Guidotti z gospo, svetnik ital. poslaništva Golanto, šef kabineta ministra Bottaija polkovnik Bonfati z gospo, profesor in ravnatelj zavoda za ital. kulturo v

Belgradu Giovanni Raver, univ. prof. Eduardo Alberti, tajnik ital. poslaništva Franco, načelnik prosv. ministrstva Aleksič, ravnatelj muzeja kneza Pavla dr. Kašanin z gospo, šef odeska za kulturne zveze v ministru prosvete Velimir Jankovič z gospo, šef odeska v zunanjem ministru Stojan Gavrilovič z gospo, tajnik zun. ministru dr. Matič z gospo in vršilec dolžnosti šefa protokola dr. Ivan Frančič.

Belgrad, 21. febr. AA. Predsednik vlade Dr. Cvetkovič je sprejel danes popoldne ob 6 italijanskega prosvetnega ministra Bottaija v spremstvu italijanskega poslanika na našem dvoru Maria Indellija. Kmalu nato je predsednik vlade Cvetkovič v spremstvu svojega šefa kabineta Nastasijeviča ministru Bottaiju vrnil obisk.

Kaj je doslej Anglija poslala Fincem

London, 21. februarja. t. Reuter poroča: Anglija je doslej poslala na Finsko tele množine orožja: 144 letal, med katerimi je bilo 120 bojnih letal ter 20 bombnikov; 50 teh letal je že na Finskem. Med poslanim orožjem je tudi 150 protitankovskih topov s strelivom vred, dalje 10.000 protitankovskih min, 50.000 ročnih granat, 25 havbic, 100 strojnih pušk s strelivom, mnogo ročne orožja, pušk in samokresov, 24 protiletalskih topov s strelivom, 30 poljskih topov, 4 tanke po 6 ton, 12 topov kalibra 152 mm s strelivom, 10 topov kalibra 76 mm s strelivom. Dalje je bilo poslanega na Finsko tudi

mного raznega vojaškega blaga, kakor n. pr. plinskih mask, obleke, čevljev ter telefonskih aparatov.

Švedski protest v Moskvi

Stockholm, 21. febr. t. Reuter proča: Zunanji švedski minister je dal nalog švedskemu poslaniku v Moskvi, naj vloži v Moskvi strog protest, ker so sovjetski letalci bombardirali švedsko mesto Pajala.

Najnovejša poročila z zahodne fronte

Pariz, 21. febr. t. Reuter poroča: Zadnje poročilo z zahodne fronte se glasi: Krajevni pehotni spopadi ter delovanje topništva. Ponojno je opažati večjo delavnost v zraku.

Norveške izgube na morju

Oslo, 21. februarja. t. Reuter: V dosedanj vojski je norveška mornarica izgubila vsega skupaj 49 ladij s skupno tonažo 168.527 ton. Pri tem je izgubilo življenje 327 norveških mornarjev.

Novo zdravilo zoper raka

Madrid, 21. febr. španski zdravnik dr. Damjan Belaguer Himenes je naznanil javnosti, da se mu je posrečilo iznajti nov način zdravljenja raka.

Otrok s 3 očesi

Santiago de Chile, 21. febr. AA. V nekem malem kraju blizu Santiaga se je danes rodil otrok s tremi očesi. Tretje oko se nahaja na čelu in je zelo veliko, medtem ko sta ostali dve očesi zelo majhni. Otrokova glava je ogromna, usta pa majhna. Močni roki in nogi sta popolnoma ukrivljeni, najbolj zanimivo pa je to, da se zdravnikom ni posrečilo ugotoviti pri otroku spola, čeprav živi otrok že 20 ur.

Danes zadnjkrat!

BENJAMIN GIGLI najslavnejši tenorist sveta, v najnovejšem pevskem filmu napete vsebine

Melodija noči KINO UNION tel. 22-21 Ob 16., 19. in 21. uri

Poje arije iz oper »Africanka«, »Romeo in Julija«, »Lohengrin« in lepe napolitanske pesmi

4 OSVETNIKI Napeto, senzacijski film, posnet v Indiji, Južni Ameriki, Egiptu in na Angleškem. — 4 sinovi polkovnika Leigha v strašnih borbah, da rešijo čast svojega očeta.

Loretta Young, Richard Greene KINO MATICA tel. 21-24 Ob 16., 19. in 21. uri

Danes 16., 19. in 21. uri veliki francoski ljubavni film iz življenja pariških apačev. V glavni vlogi odlični francoski filmski igralci: MARIE BELLE, PIERRE BELLE, RENOIR, THOMY BOURDELLE

KO ODBIJE POLNOC // Kino Sloga, tel. 27-30

vilne nove majhne enodružinske in dvostanovanjske hiše. Zaradi razmer v Evropi je bila hitra dobava raznih gradbenih potrebščin itak onemogočena, živahna gradbena akcija pa je v najkrajšem času izpraznila vse obstoječe zaloge. Čez zimo so gradbena podjetja imela čas, da se nanovo založe za gradbenimi potrebščinami, ki se pri nas še uvažajo, in kakor čujemo, bodo v marcu na nekaterih nedograjenih stavbah v Ljubljani že spet začeli z delom. Prav tako pa bodo pohiteli tudi graditelji številnih manjših stanovanjskih hiš na periferiji, saj vsak komaj čaka, da bi imel hišo čimprej pod streho.

I Alkohol zakrivil hudo poškodbo. Pod tem naslovom smo dne 20. t. m. poročali o incidentu, pri katerem je bil rapaden policijski stražnik, ki se je nato moral poslužiti orožja. Ker smo napisali, da se je ta incident dogodil pred neko gostilno na Bleiweisovi cesti, ni lahko kdo mislil, da je to gostilna »Pri lovcu«. Zato ugotavljamo, da se omenjeni incident ni zgodil pred gostilno »Pri lovcu«, ampak pred neko gostilno na Tržaški cesti.

m Razsodba drž. sveta v sporu med mariborsko mestno in košaško občino. Pred časom je med mestno in košaško občino prišlo do spora v zvezi z omejitvijo košaške občine. Davčna uprava v Mariboru in finančno ravnateljstvo v Ljubljani sta se postavili na stališče, da pripadajo vsi davki mariborski občini. Na pritožbo košaške občine pa je upravno sodišče razsodilo, da se morajo davki porazdeliti na obe občini. To razsodbo je potrdil tudi državni svet, ki je imel v tej stvari tudi končno odločitev.

m Opozarjamo na prosvetni večer, ki bo drevi ob 8 v dvorani Združene gospodarske banke in na katerem bo ob lepih skioptičnih slikah predavanje univ. prof. dr. Ehrheta o veri in čarovništvu pri primitivnih narodih.

m Člane SKAS in FO opozarjamo na današnji prosvetni večer, katerega se naj v obilnem številu udeležijo.

Gledališče

Četrtek, 22. febr., ob 20: »Kovarstvo in ljubezen«. Premiera. Red b.

Petek, 23. febr.: Zaprti. (Gostovanje v Celju.)

Celjske novice

Zadnja pot vlad. svetnika
Emila Lileka

Celje, 21. februarja.

Okrog 2000 ljudi je danes popoldne sprejelo na zadnji poti pokojnega vladnega svetnika prof. Emila Lileka in mu izkazalo zadnjo čast ter se mu zahvalilo za njegovo neutrudljivo delo za dobrobit naroda. Pred hišo v Strossmayerjevi ul., kjer je živel pokojni zaslužni slovenski narodni delavec, je spregovoril p. blagoslovu g. dr. Hrašovec, Celjsko pevsko društvo pa je zapelo Prelovčovo žalostnico »Zadnje slovo«. Veličastni sprejeli, v katerem je stopala na čelu mladina in dijaštvo drž. trg. šole in celjske gimnazije s profesorskim zborom, zastopniki oblasti, korporacij in društev, okrajni načelnik g. dr. Zobec, predsednik okrožnega sodišča g. dr. Vidovič, zastopnik Ciril-Metodove družbe inž. Mačkovšek iz Ljubljane, zastopnik Kluba koroških Slovencev iz Ljubljane, Maribora in Celja, zastopniki Celjskega šah. kluba, številni pokojnikovi stanovski tovariši z g. prof. Cestnikom, prof. Kardinarjem, prof. Kozuhom na čelu ter številni pokojnikovi učenci iz vseh krajev Slovenije, je šel skozi velik špalir mladine in občinstva skozi mesto in Gaberje na okoliško pokopališče. Po cerkvenih obredih, ki jih je opravil g. prof. Korban, so spregovorili pri odprtem grobu ravnatelj celjske gimnazije g. Mravljak, ravnatelj Citenske inž. Mačkovšek in g. Uršič. Celjsko pevsko društvo je zapelo »Blagor muc. Naj bo zaslužnemu možu lahka slovenska zemlja!

Kranj

Drevi ob 8 govori na V. prosvetnem večeru v dvorani Ljudskega doma dr. Jože Herfort o temi »S puško in kamero ob dalmatinski obali«.

Novo mesto

Rdeči križ v Novem mestu ima drevi, ob pol ozmih zvečer občni zbor v mestni posvetovalnici v Novem mestu z običajnim dnevnim redom. Če bi ob tej uri ne bil sklepčen, bo drugi občni zbor na istem mestu pol ure pozneje. Odbor.

Zagorje

Zagorska šola je priredila v nedeljo, dne 18. februarja t. l. smučarske tekme. Učenci so tekmovali v 3 skupinah. Podeljenih je bilo 18 vsposodbuvalnih nagrad, a tekmovalci so bili vrhatega pogoščeni s čajem.

Ustanovljen je pripravljali odbor za zgraditev novega Prosvetnega doma v Zagorju. Ko bodo pravila odobrena po ustanovnem občnem zboru ter s strani oblasti, bo izvoljeni odbor pristopil takoj k gradnji. Več o tem bomo še poročali.

V preteklem tednu je bil na zagorski šoli otvorjen pomožni razred za manj nadarjeno decu. Ta razred je ministrstvo odobrilo že v letu 1929, a do otvoritve je prišlo šele letos!

Šolska kuhinja v Zagorju zopet posluje. Vsak dan je podeljenih 40 kosil.

Litija

Zborovanje sadjarjev in vrtnarjev litijskega okraja bo v nedeljo, 25. t. m. ob 8.45 v VI. razredu litijske ljudske šole. Zastopnika Sadjarskega društva v Ljubljani in okr. načelstva bosta dala važna navodila za zboljšanje sadjarstva in vrtnarstva. Obravnava se bodo tudi predlogi podružnic, kmetijskih korporacij in tudi vsakega, ki mu je do naprednega sadjarstva in vrtnarstva.

KULTURNI OBZORNIK

Pia in Pino Mlakar: Lok

Dasi v Ljubljani nismo imeli prilike spoznati vseh stvaritev dvojice Mlakarjev, nam je vendar iz treh, štirih nastopov jasna osnovna črta njihovega umetniškega hotenja in rasti njune ustvarjalne sile. Začela sta — da se poslužim primerjave z glasbenimi oblikami — s pesemsko obliko, kratko, preprosto in jasno, a vendar vsebinski tako bogato in kondensirano, da je kar prekipevala od silnega, poduhovljenega umetniškega izraza. Temu začetku, nujnemu za spoznanje in zavest lastnega hotenja, lastnega izraza, je sledilo razširjenje zunanjega okvira v velike plesne oblike, razživljanje v vedno novih, vedno bogatejših izraznih oblikah; predvsem pa se je skrivalo za tem, vsaj tako se zdi, dosledno iskanje nove oblike, ki bi mogla najčisteje sprejeti vase njuno globoko in obenem monumentalno široko umetniško izpoved. Umetnika, ki sta izpregledala v globine plesne umetnosti, v bistvu in vse še neizražene možnosti absolutnega plesa, sta morala tradicionalne plesne oblike in običajno balno fabulo občutiti kot balast, morala sta odkloniti vse absolutnemu plesu tuje pramene, če sta hotela najti obliko, kot jo po njuni genialni intuiciji zahtevajo zakoni najčistejših plesne umetnosti.

Temu svojemu cilju, skladnosti med vsebino in obliko lastnega umetniškega pojmovanja, sta se Mlakarja doslej najbolj približala, kolikor morem soditi, v plesni pesnitvi »Lok«. Vsebinsko ogrodje je naznačeno z naslovom samim: lok je simbol napetosti in povezanosti med dvema človekoma, med moškim in ženo; vsak od njiju živi v svojem svetu, zavesti, spoznanju, volji. Oba svetova se iz daljave privlačujeta z vedno večjo silo, ko si prideta preblizu, se odbijata. Iz »ljubezni milosti« se končno razlije nad njima globoko duhovno spoznanje samega sebe in sočloveka; ljubezni milost je lok, ki ju druži in razdružuje obenem v pravilni distanci kot dva stebra, ki stojita prvotno samotno vsak zase, pa najdeta končno v loku, ki se pne nad njima, svojo dopolnitev in dovršitev. — A vendar je to le vsebinsko ogrodje; vsebine ne moremo iskati ne v kaki simbolični shematizaciji, ne v psihološki analizi teh najglobljih človeških skrivnosti. Prava vsebina »Loka« je čudovita pesem, v kateri se izražajo najsubtilnejša valovanja človeške duše in duha tako prepričevalno in neposredno, kot jih beseda nikdar ne more zajeti, kot jih more enakovredno izraziti le glasba ali ples.

Za ta vsebinski zamisek je bilo treba najti formo, to pesem je bilo treba dramaturgizirati, da bi mogla zdržati napetost velike plesne oblike vsega večera. Štiri leta rojevanja in oblikovanja te umetnine so bila leta iskanja in borbe za rešitev tega problema, do katere doslej ni bilo izhajene poti. V tem leži genialna izvornost te umetnine Mlakarjev. Kot sta še od vsega početka našla izraz v čistem plesu, sta sedaj našla formo v plesu samem. Kakor čista glasba je čisti ples ne

dramatizacije fabule, temveč dramatizacija forme. Trije deli »Loka«: Mladost, Ljubezen, Zorenje so kakor simfonični stavki plesne »simfonije«. V allegro »Mladosti« se kontrapunktično prepleta, povezuje in si odgovarja dvoje tem, ki se po stretti vedno večjega privlačevanja strneta v polkadenco srečanja, pričakovanja. Iz allegretta in rahlega grotesknega scherza »Ljubezen« se izvije silen adagio ljubavnega pogovora. Iz dramatičnega razpleta v tretjem delu »Zorenje« šele prav razumemo in dojamemo kontrast navidez neproblematičnega zapredka prvega dela. Vseskozi rastoča gradacija izraza se za tem dramatičnim viškom (ki je analogen izpeljavi glasbene sonatne forme) preljuje v veličasten in skrivnosten Maestoso očiččenja. — Če sta si glasba in ples nekako sorodna in izrazu, se nam je ta večer odkrila še misel, da sta si absolutna glasba in ples v marsičem sorodna tudi po oblikovnih elementih. Genialno arhitektoniko »Loka« sta zgradila Pia in Pino Mlakar iz globokega spoznanja in doživljanja bistva čistega plesa; izvedla sta jo dosledno in enotno v vsej umetnini, le za hip sta se sem in tja oddaljila od čistega plesa, brčkone v stremiljenju za večjo pestrostjo izraza, v program (na primer čarobna piščal, sprehod v dvoje).

Glasba, ki jo je napisal za »Lok« Fran Lhotka, ima po svoji funkciji tu le podrejeno vlogo. Nositelja izraza sta plesalca, ona dva sama tudi ustvarjata formo. Glasbeni izraz, se zdi, hoče poleg ritmične podlage ustvarjati le nekako okvirno razpoloženje, ki naj ga izpolni ples. Razen ponavljajočega se vodilnega motiva glasba sama nima arhitektonske enotnosti. Zato je kljub vsem značilnostim Lhotkove glasbe v tem pogledu vprašanje idealnega soglasja med glasbo in plesom, posebno plesom kot ga pojmuje Mlakarja, tudi v »Loku« ostalo vsaj po naši sodbi še nerešeno. — Sestava komornega orkestra (dvojni godalni kvartet, kvartet lesenih pihal in klavir) kaže na to, da se je hotel komponist tudi zvočno prilagoditi oziroma podrediti plesalcema. Skoraj asketska zvočnost Lhotkove glasbe je bila za naš komorni orkester, ki ga je na izrečno željo plesalcev vodil g. D. M. Sijanec, precej trd problem, ki je bil rešen le deloma zadovoljivo. Težak klavirski part je vestno odigral g. D. Svara.

V »Loku« je nemogoče ločiti Mlakarja kot ustvarjalca od njiju kot izvajalcev. Poduhovljena pesem njiju pojočih kretenj je vseskozi pretapljalta vsebino in formo v eno samo visoko umetnino, katere globina izraza zajame in pretrese človeka kot le malokatera umetnost. Tak učinek, tako formo umetnine zmore res le silna koncentracija in intenziteta dveh umetnikov kot sta Pia in Pino Mlakar. Njuna umetnost je res vsa »brezimmno drhtenje, ki je kakor notranjščina svetlišča«. Dr. Va Vo.

Razstava Mitja Šviglja v Jakopičevem paviljonu

To pot razstavlja v našem »salonu« amater ing. arch. **Mitja Švigelj**, ali dosti boljše — amater slikarke in kiparske panoge umetnosti. Po svoji družabni »opredelilni nameri« se »stoji v vrstah umetnikov«, — da se ne zamerim arhitektom. Kritika o njegovih razstavah se da pisati z dveh dokaj nasprotnih gledišč. Prvo je staljša kvalitativna kritika in drugo ocena, ki ima na umu, da je razstavljalec amater — če slednji sploh to hoče biti, da se v tem slučaju drugo gledišče samo po sebi izloči.

S kvalitativnega vidika razstava ni uspeša. Švigelj združuje na razstavi slikarstvo, risarstvo in kiparsko panogo likovne umetnosti in če prvo specifičiramo, še portretno slikarstvo, krajinarstvo itd. Vse to je preveč za eno samo osebnost in bi specializacija na eno samo vreto umetniškega predmeta gotovo rodila boljše rezultate. Kajti svobodno krajinarstvo, plastika, ali če hočete, arhitektura, grede dokaj samostojna pota, preobložene z lastnimi problemi, tako da je težko, težko enemu samemu človeku, vtisniti delom različnih umetniških panog pečat kvalitete. Zato je tudi v Švigljevem delu vidna neka neenotnost, tako se v krajinski nasloni na naše impresioniste (Jama), v portretu »Portrait dame« na umetniške mlajše generacije, v skupinskih podobah si poišče vzornike zopet drugje in povsem samostojno pot hodi njegova plastika. Vse to je razumljivo, če pomislimo, koliko zaprk in najtežjih ur prinесе umetniku že borba z enim samim umetniškim predmetom, da ob njem izzvari umetnino, ki bo preživela stoletja, pričala o določenih individualnostih itd. — Kdo razen doslej redkih genijev v zgodovini umetnosti je in bo triumfaliral nad svojimi skoraj vseh panog likovne umetnosti hkrati? Mislim, da veruje Švigelj mnogo preveč v en sam čaroben obrazec, ki mu jo narekuje njegova izredna oblikovalna sposobnost, in sicer v obrazec »znati«. Znati anatomijo, znati risati, slikati, znati perspektivo itd., toda pri tem pozabiti, da se vse to nikoli ne dožudeje, da je slika umetnina in kip umetnina. Toda naj me nikar kdo ne obdolži, da propagiram umetnostno »neznanje«, nasprotno, hotel sem le napisati, da je potrebno spoznanje o nedovoljnosti samega znanja za nastoj umetnine. Sleherno bo kaj hitro reduciralo tudi umetnostno snov.

Z mislijo na »znanje« prehajam na kritiko amaterske plati razstave. Ne samo, da je nad vse razveseljivo, da pride amater do tolike spretnosti in znanja in celo do neke kvalitete (prim. »Pred borbo«, »Poletni motiv ob Bohinjskem jezeru«), še bolj zanimiv je značaj Švigljeve umetnosti. Rekli bi ji na kratko: »skautska umetnost«. Je to umetnost tistih simpat. mladih ljudi v krojih, ki so kakor gasilci vedno izpostavljeni rahli, dobrodušni posemeljivosti sočludji, toda seveda povzem po krivici in menda samo za njihovo dobro voljo in namen. Vedri otroci narave, brez težke problematike kavarniškega vzdušja starejše generacije. Spoznavaj naravo in svet okoli sebe, je morda njihova maksima. Zato vidimo na razstavi starega Sioux-a kakor lep spomin na Karla Maya, indijansko equaw, fantična na drevju — Tarzana, Džima iz džungle in Manglija, lep akvarel iz Kalifornije in plavaške »ase«. Vse ta pestri svet pa je podan brez vsakršne problematike, brez dušeslovnih problemov in je »debata« le okrasnega značaja in opravičilo upodobitve lepo razvitih aktov. Tu zopet zadenemo na vero v »znanje«, ki je z ozirom na tak značaj Švigljeve umetnosti povsem razumljiva. Tam pa, kjer skuša danes iti preko njega, napravi vrsto perorisb, ki imajo naslove »Na samotnem vrhu«, »Odmev«, »Morje«, »Lzvir«, »Simfonija« etc., kjer že naslov sam pove, kaj leži pesniku-skavtu na srcu. Toda tu pozabi, da so že minuli časi Böcklina in Klingerja in da bi se dalo v teh doživljajih morda danes le kaj napisati, naslikal pa bi jih lahko le — surrealist. Vendar pa moram priznati, da prav ta vedri način Švigljevega

gledanja na svet in veliko tehnično znanje napravlja na obiskovalca vtis. Mikuš Stane.

Pred današnjo premiero Mauriacove drame »Asmodej« v Drami

François Mauriac, eden izmed nesmrtnikov francoske Akademije, je avtor petdesetih igr »Asmodej« in spada med najbolj znane katoliške pisatelje Francije. Pričujoče delo je njegova edina drama. Igra ima svoj naslov po demonu, znamenju iz Sv. pisma. Duh Asmodej dviga hišam strehe, opazuje življenje v njih, moti in razdira ljubavne zveze in seje spor.

Dejanje drame se godi na gradu v Landih, kjer živi še mlada vdova Marcella Barthašova s svojimi otroki: 17-letno Emanuelo ter nekoliko mlajšjo Ano in sinom Jeanom ter njunima vzgojiteljima, gospodično in učiteljem Blazijem. Družinski krog izpolnjuje gost, mlad 20-leten Anglež Fanning, domači župnik in sluga. Osebnost oseba vsega dogajanja je učitelj Blazij, nekdanji študent teologije, ki so ga predstojniki zaradi nenavadnega, težavnega značaja izključili. Kot domači učitelj sinov gospe Barthašove (starejši sin Bertrand je odsoten), se je Blazij zaljubil vanjo. Ker pa je ta ljubezen brezupna, noče Blazij nikomur privoščiti, da bi bil deležen nagnjenega gospe Barthašove. Njegov ponižani in zatrti značaj in njegovi kompleksni manjvrednosti so ga zavedli v to, da slepi samega sebe in druge s tem, češ da brani gospe pred vsemi »nevarnostmi življenja«. V vsakem moškem, ki pride v njeno bližino, vidi nevarnega nasprotnika. Konflikt se prične s prihodom gosta, Angleža Fanninga. Spletke Blazija, ki se ne straši uporabiti kot pomočnico žrtve njegove sebičnosti, gospodično, etreme za tem, da bi odstranil gosta iz hiše. Sele, ko se stvar popolnoma zasučje in se izkaže, da ljubi Fanning Emanuelo, se življenje zopet uravnava. Dva komponenti demona Asmodeja sta posebeljeni v dveh ljudeh: v Fanningu pasivnejša radovednost opazovati tuje življenje, katerega gledalec postane nehote, in aktivna v Blaziju, ki skuša nasilno zatreti vsako čustvo v gospej Barthašovi in v vsakomur, kdor se mu zdi nevaren.

Moč igre je v nekaterih mojstrsko orisanih značajih in tehničnih dialogih. Vsa akcija je zapopadna v miselnih in značajnih preokretih, zunanje dejanje je omejeno na najnujnejše. Maša Sl.

Angleške čete v strelskem jarku na francoskem bojišču.

Naročite takoj

DOMOLJUBA

še do danes si lahko pridobite pravico do ene

od 700 lepih nagrad

če postanete naročnik „Domoljuba“ ali če uredite slučajno zaostalo naročnino.

Prvi dve nagradi sta v gotovini po **5000 din**

Ostale pa so: radijski aparati, šivalni stroj, harmonike, ure, brzoparilniki itd., — same lepe, vredne nagrade.

Zrebanje bo v ponedeljek 26. t. m.

Tudi v petek 23 t. m. še lahko naročite „Domoljub“, toda to le pri naših podružnicah v Mariboru, Celju, Ptujju, Novem mestu, Trbovljah, Jesenicah in Kranju. Pri glavni upravi v Ljubljani pa do sobote 24. t. m. Gg. zastopniki naj vse pravočasno uredijo!

Uprava „DOMOLJUBA“

ŠPORT

Revija skakalcev v Ljubljani

V nedeljo 25. t. m. ob 14 bo v Ljubljani na Mostecu največja skakalna prireditev, kar jih je kdaj bilo v Ljubljani. Od naših mednarodnih moštrov so skoro že vsi obljubili udeležbo. Ker dovoljuje skakalnica skoke največ do 30 m, bosta odločevala v prvi vrsti sigurnost in stil skoka. Ravno v tem se nudi gledalcu pravi užitek. Juniorji od 16—18 let bodo skušali dokazati, da se že približujejo našemu I. razredu. Nad vse zanimivo pa bo opazovati naše subjuniorje, t. j. dečke pod 14 let, ko se bodo junščko pogajali preko mosta. Klubski trener in bivši prvak g. Šramel je letos vzgojil mnogoštevilno mlado gardo.

Smučarski klub Ljubljana prireja to veliko medklubsko tekmo z namenom, da prikaže tudi tistim ljubljancem, ki nimajo časa, da si ogledajo lepe smučske skoke doma. Ves čisti dobiček pa gre za nabavo smučk in opreme naraščaju. Prireditelj pričakuje, da se bodo tudi drugi klubi, zlasti gorenjski, izkazali ljubljani na tej prireditvi z močno udeležbo.

Prvenstvo LZŠP v alpski kombinaciji

LZŠP razpisuje podvezino prvenstvo v alpski kombinaciji. Izvedbo tekmovalnja ima smučski odsek SPD v Trbovljah. Tekmovalje bo skupno za eno rje in juniorje.

Program: V nedeljo 25. t. m. ob 8 zjutraj v planinskem domu na Mrzlici Zrebanje nastopnih števil za slalom in za smuk. Ob 9 start za slalom, ob 14 pa za smuk. Ob 19 razglasitev uspehov in razdelitev nagrad v Trbovljah (lokal bo objavljen prvočasno).

Proga za slalom bo prirejena na pobočju tik planinskega doma na Mrzlici in bo dolga okrog 300 metrov, s 170 metrov višinske razlike. Proga za smuk bo potekala izpod vrha Mrzlice v Trbovlje, ter bo dolga okrog 5 km s 600 m višinske razlike.

Pogoji: V konkurenci morejo nastopati samo tekmovalci v LZŠZ včlanjenih klubov. Tekmovalce bo samo za prvenstvo v kombinaciji. Prijave ne pošljejo do sobote, 24. t. m. na naslov sm. ods. SPD v Trbovljah v roke g. Baumgartner. Vsakdo tekmuje na lastno odgovornost.

Darila: Deseterica najboljših v kombinaciji bo nagrajena s častnimi darili.

Smučski tek na Kumu

V nedeljo se je vršila pod Kumom tekma v smučskem teku na 10 km. Izvedbo je imel v rokah trboveljski Smučarski klub Kum, ki je poskrbel, da se je prireditve končala gladko in brez nezdov. Za tekmo sta, razen prireditelja, prijajala svojo udeležbo Sm. K. Ljubljana in SPD Zagorje. Startalo je vsega 16 tekmovalcev. Točno ob 11 uri se je tekma pričela in sicer s startom pred Gosilekim domom. Proga je po startu takoj prešla v vzpon, ki je dolg skoraj 3 km. Trasa je vodila mimo kočje Sm. K. Kuma in kmalu nato dosegla najvišjo točko, ki je bila 280 m nad startom. Po tem vzponu je proga začela polagoma padati, večinoma skozi gozdnat teren in privedla na cilj, ki je bil tudi pred Galskim domom. Tehnični izid je sledeči: 1. Čizman Vinko (Sm. K. Ljubljana) 52:23, 2. Knez Jože (Sm.

K. Kum) 54:02, 3. Hauptman Fr. (SPD Zagorje) 54:20, 4. Drovnik Br. (Sm. K. Ljubljana) 55:43, 5. Punčar Rado (SPD Zagorje) 56:26.

— Pri motnjah v prebavi, pri napetosti, vzdigovanju, zgagi, povzročeni po težki zapeki, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zjutraj na teče pa isto množino. Prava »Franz-Josefova voda« se izkazuje vedno kot popolno zanesljivo sredstvo za čiščenje črev. Ogl. reg. S. br. 30474/35.

PODVEZNO PRVENSTVO MZSP V ALPSKI KOMBINACIJI
Zimskošportni odsek Savinjske podružnice SPD razpisuje podvezino prvenstvo v alpski kombinaciji za prvenstvo Mariborske zimske športne podzveze v Mariboru.

Tekmovalje v smuku bo ob 9 dopoldne pri Celjski koči. Proga je dolga 2 km z višinsko razliko 300 metrov. Tekmovalje v slalomu se prične ob pol 2. Proga meri 500 m, višinska razlika znaša 125 m. Prijave za navedena tekmovalja je treba poslati na predpisanih zveznih tiskovnih (tekmovalnih prijavnih) najkasneje do 23. februarja zvečer na naslov: Zimskošportni odsek SPD v Celju, Kraj. Petra c. 9. Prijave so potrjene prijavnini dln 10. Za naknadne prijave se pobira din 30.

ZFO II. del smučarskih tekem Triglavskega Fantovskega okrožja

V nedeljo 25. t. m. bo na Črnem vrhu nadaljevanje okrožnih smučskih tekem, in sicer veleslalom za člane v dveh razredih in za mladino.

Sporred: Ob 7. zjutraj skupna sv. maša pri Sv. Križu, ob 9. Zrebanje startnih števil; ob 10. start za člane prvega in drugega razreda, nato start mladine. Popoldne ob 14. razglasitev rezultatov in razdelitev daril in diplom. Ob 15. start za člane sodniškega zbora in člane v starosti nad 30 let v »cik-cak« smuku. Zmagovalec v prvem razredu prejme darilo mestne občine Jeseniške (zapestno uro iz kroma s sekundarko), drugo in tretje plasirana prejmeta diplomi. Zmagovalec v drugem razredu prejme kompletne smučiči (najnovejši primerek g. A. Cuferja ml.), drugi in tretji prejmeta diplomi. V mladinski skupini prejme prvih pet plasiranih praktična darila in prvi trije diplome. Prijave je treba poslati do sobote dopoldne na naslov: Smolej Albin, Jesenice, Savsko nabrežje 7. Člani drugih okrožij tekmujejo izven.

Tri velike prireditve Zveze fant. odsekov v marcu

ZFO ima v mesecu marcu tri velike prireditve: 3. mares ob 11 dopoldne je mladinska akademija v Unionju; istotam je 11. marca zvečer ob 8 akademija članov in članice; v nedeljo, 31. marca pa se v Kranju druge orodne tekme za prvenstvo posameznih ZFO. Za vse te prireditve, o katerih bomo kasneje še podrobneje poročali, vlada že danes med prireditelji naše mladinske organizacije veliko zanimanje. Po pripravih sodeč bodo letošnje akademije in tekme prekašale vse dosežane in tudi precej novih in lepih točk bo na sporedu. Zato že danes opozarjamo občinstvo, da si pravočasno preskrbi vstopnice, ki jih bo dobili v Prosvetni zvezi v predprodaji.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Grafika. Dne 22. t. m. bo ob 7 važen sestanek, na katerega vabim vse aktivne člane in na novo pristopivše juniorje. Prosim sigurno. — Načelnik.

Seja smučarskega kluba Galovec bo 23. t. m. ob 30 v gostlini Kregar, Ljubljana—Štepanja vas; prosim vsi sigurno in točno. — Predsednik.

XX. redni občni zbor Kolesarske zveze kr. Jugoslavije bo 10. marca ob 8 zjutraj v dvorani Matice hrvatskih obrtnikov v Zagrebu, Illica 49, z naslednjim dnevnim redom: Pozdrav predsednika, volitev zapisničarja in dveh overovateljev zapisnika, verifikacija pooblastil ter poročila funkcionarjev ter nadzornega odbora, razrešnica upr. in nad. odboru. Nato sledi sprememba in dopolnitev pravil ter vseh pravilnikov zaradi novonovanih narodnih zvez in končno slučajnosti. — Če ne bo ob določenem času nad polovico članov, bo občni zbor eno uro kasneje neglede na število prisotnih z istim dnevnim redom.